

Citiți ultimele volume apărute în
«Biblioteca pentru toți»:

- 423 Richard Wagner — *Olandezul zburător*
424 M. Sebastian — *Orașul cu salcâmi * Acci-*
425 dentul, romane, 2 vol.
426 Samuel Butler — *Erewhon * Întoarcerea în*
427 *Erewhon*, romane, 2 vol.
428 * * * — *Antologia poeziei belgiene*
— de limbă franceză
429 * * * — *Nuvela romantică germa-*
430 nă, 2 vol. (I Urciorul de aur, II Undine)
431 G. Ibrăileanu — *Scriitori români și străini,*
432 2 vol. (seria «Cultură generală»)
433 Henry James — *Daisy Miller*, nuvele
434 Tudor Arghezi — *Cimitirul Buna-Vestire*, ro-
man
435 Ch. Perrault — *Frumoasa din pădurea ador-*
mită, basme
436 H. Daicoviciu — *Dacii* (seria «Cultură ge-
nerală»)
437 Maxim Gorki — *Doi vagabonzi*, nuvele
438 Lucian Blaga — *Poezii*, 2 vol. (I Poemele
439 luminoase, II Mirabila sămânță)
440 Apuleius — *Măgarul de aur*

Procurați-vă din timp, înainte de grabnica lor
epuizare, volumele colecției «Biblioteca pentru
toți».

poezia română modernă

Ilustrația copertei: *Cristina M. Pascu*

poezia română
modernă

de la g. bacovia
la emil botta

★ ★

ANTOLOGIE ȘI NOTE DE
NICOLAE MANOLESCU

1968

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

II

DE LA' ION BARBU
LA EMIL BOTTA

ION BARBU

(1895—1961)

BANCHIZELE

Din aspra contopire a gerului polar
Cu verzi și stătătoare pustietăți lichide,
Sinteze transparente de străluciri avide
Zbucnesc din somnorosul noian originar.

Mereu rătăcitoare, substratul lor închide
Tot darul unui soare roșiatec și avar,
Apoi, de-a lungul nopții, tot aurul stelar
Și toată înflorirea reflexelor fluide.

Iar cînd, tîrziu, prin trude-ndelungi și fir cu fir
Au strîns în năvi de gheață un fabulos Ofir,
Iluminate, pline de spornica lor muncă,

Pornesc să-și întrunească ascunsele comori,
Și peste mări de umbră și liniște aruncă
Efluviile unor neprihănite zori.

PANTEISM

Vom merge spre fierbintea, frenetica viață,
Spre sînul ei puternic, cioplit în dur bazalt,
Uitat să fie visul și zborul lui înalt,
Uitată plăsmuirea cu aripe de ceață !

Vom coborî spre calda, impudica Cybelă,
Pe care flori de fildeș ori umed putregai
Își înfrățesc de-a valma teluricul lor trai,
Și-i vom cuprinde coapsa fecundă, de femelă.

Smulgîndu-ne din cercul puterilor latente,
Vieții universale, adînci, ne vom reda ;
Iar nervii noștri, hidră cu mii de guri, vor bea
Interioara-i mare de flăcări violente.

Și peste tot, în trupuri, în roci fierbînți — orgie
De ritmuri vii, de lavă, de freamăt infinit,
Cutremurînd vertebre de silex ori granit,
Va hohoti, imensă, Vitala Histerie...

PENTRU MARILE ELEUSINII

Cînd calda strălucire a lunilor toride
Va prinde să decline, cînd soare potolit
Spre golfuri de-ntuneric va luneca trudit,
Își va rosti chemarea din nou Eumolpide...

La vorba lui, pătrunsă de-un tănuit fior,
Tu vei ghici durerea Zeiței pămîntene
Și plînsetul Fecioarei, ce cîmpuri leteene
I-e dat mult timp să ude în roua ochilor.

Și-n toamna somptuoasă de purpură și nacru,
În toamna unde seara încheagă tonuri vii,
Prin surda picurare a orelor tîrzii
Îți vei purta tristețea, încet, pe Drumul Sacru.

Nocturne bolți vor ninge din slăvi misterul lor,
Ți s-o răsfrînge-n suflet tăria-ngîndurată,
Iar sfînta ta durere va trece legănată,
În ritnuri largi și grave, de corul sferelor.

Pe Calichor, în templul încins de roci calcare,
Acolo te așteaptă, cucernic, dorul meu :
Acolo vei ajunge în Marea Noapte, greu
De gînduri, de neliniști, de-adîncă-nduioșare.

Mă vei urma... Cuvîntul va depăna domol
Povestea fără nume a nunții subterane ;
Uimit, îi vei cuprinde supremele arcanе
Din culmi nebănuite și limpezi, de simbol.

Iar cînd, topit în apa adîncilor mistere,
Zeiței chtoniene întreg te vei fi dat,
Cu mîini îngemănate și gînd cutremurat
Îți voi aduce iarba culeasă în tăcere...

(Joc secund, 1966)

JOC SECUND

Din ceas, dedus, adîncul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mîntuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste
În grupurile apei un joc secund, mai pur.

Nadir latent ! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi,
Și cîntec istovește : ascuns, cum numai marea
Meduzele cînd plimbă sub clopotele verzi.

TIMBRU

Cimpoiul veșted luncii, sau fluierul în drum
Durerea divizată o sună-ncet, mai tare...
Dar piatra-n rugăciune, a humei despuiare,
Și unda logodită sub cer, vor spune — cum ?

Ar trebui un cîntec încăpător, precum
Foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare ;
Ori lauda grădinii de îngeri, cînd răsare
Din coasta bărbătească al Evei trunchi de fum.

ORBITE

Colo, dimineața mea,
Viu altar îți miruia :

Ca Islande caste, norii
In, dorită, harta orii,

Ageri, șerpii ce purtai,
Șerpii roșii, scurși din rai,

Și, cules, albastrul benții
De pe jerbele Juvenții.

Lăncile de iarbă mici
Le păzea căteaua Bitsh,

Inimi mari dormeau pe țară,
Munți, cu sîngele afară...

Cunoscut acelor zori
In fîntîni,
 în șerpi,
 în ncri.

POARTA

Suflete-n pătratul zilei se conjugă.
Pașii lor sînt muzici, imnurile — rugă,
Patru scoici, cu fumuri de iarbă de
mare,
Vindecă de noapte steaua-n tremurare,

Pe slujite vinuri frimitură-i astru.
Munții-n Spirit, lucruri într-un Pod al-
bastru,
Raiuri divulgate ! Îngerii trimeși
Fulgeră Sodomei fructul de măceș.

RIGA CRYPTO ȘI LAPONA ENIGEL

Baladă

— Menestrel trist, mai aburit
Ca vinul vechi ciocnit la nuntă,
De cuscrul-mare dăruit
Cu pungi, panglici, beteli cu funtă,

Multîndărătnic menestrel,
Un cîntec larg tot mai încearcă,
Zi-mi de laponă Enigel
Și Crypto, regele-ciupearcă !

— Nuntaș fruntaș !
Ospățul tău limba mi-a fript-o,

Dar cîntecul tot zice-l-aş,
Cu Enigel şi riga Crypto.

— Zi-l, menestrel !
Cu foc l-ai zis acum o vară ;
Azi zi-mi-l stins, încetinel,
La spartul nunţii, în cămară.

★

Des cercetat de pădureţi
În pat de rîu şi-n humă unsă,
Împărătea peste bureţi
Crai Crypto, inimă ascunsă,

La vecinic tron, de rouă parcă !
Dar printre ei bîrfeau bureţii
De-o vrăjitoare mînatarcă,
De la fîntîna tinereţii.

Şi răi ghioci şi toporaşi
Din gropi ieşeau, să-l ocărască,
Sterp îl făceau, şi năvăaş,
Că nu voia să înflorească.

În ţări de gheaţă urgisită,
Pe-acelaşi timp trăia cu el
Laponă mică, liniştită,
Cu piei, pre nume Enigel.

De la iernat, la pășunat,
În noul an, să-și ducă renii
Prin aer ud, tot mai la sud,
Ea poposi pe mușchiul crud
La Crypto, mirele poienii.

Pe trei covoare de răcoare
Lin adormi, torcînd verdeață,
Cînd lîngă sîn un rigă spîn
Cu eunucul lui bătrîn
Veni s-o-mbie cu dulceață :

— Enigel, Enigel,
Ți-am adus dulceață, iacă.
Uite fragi, ție dragi ;
Ia-i și toarnă-i în puiață.

— Rigă spîn, de la sîn,
Mulțumesc dumitale.
Eu mă duc să culeg
Fragii fragezi, mai la vale.

— Enigel, Enigel,
Scade noaptea, ies lumine,
Dacă pleci să culegi.
Începi, rogu-te, cu mine.

— Te-aș culege, rigă blind...
Zorile încep să joace,
Și ești umed și plăpînd,
Teamă mi-e, te frîngi curînd,
Lasă.-Așteaptă de te coace.

-- Să mă coc, Enigel,
Mult aş vrea, dar, vezi, de soare
Visuri sute, de măcel,
Mă despart. E roşu, mare,
Pete are fel de fel ;
Lasă-l, uită-l, Enigel,
În somn fraged şi răcoare.

— Rigă Crypto, rigă Crypto,
Ca o lamă de blestem
Vorba-n inimă-ai înfipt-o !
Eu de umbră mult mă tem,

Că dacă-n iarnă sînt făcută,
Şi ursul alb mi-e vărul drept,
Din umbra deasă, desfăcută,
Mă-nchin la soarele-nţelept.

La lămpi de gheaţă, supt zăpezi,
Tot polul meu un vis visează.
Greu taler scump, cu margini verzi,
De aur, visu-i cercetează.

Mă-nchin la soarele-nţelept,
Că sufletu-i fîntînă-n piept,
Şi roata albă mi-e stăpînă,
Ce zace-n sufletul-fîntînă.

La soare, roata se măreşte ;
La umbră, numai carnea creşte
Şi somn e carnea, se dezumflă,
Dar vînt şi umbră iar o umflă...

Frumos vorbi și subțirel
Lapona dreaptă, Enigel,
Dar timpul, vezi, nu adăsta,
Iar soarele acuma sta
Zvirlit în sus, ca un inel.

— Plingi, preacuminte Enigel !
Lui Crypto, regele-ciupearcă,
Lumina iute cum să-i placă ?
El se desface ușurel
De Enigel,
De partea umbrei moi să treacă...

Dar soarele, aprins inel,
Se oglindi adînc în el ;
De zece ori, fără sfială,
Se oglindi în pielea-i cheală.

Și sucul dulce înăcrește,
Ascunsa-i inimă plesnește ;
Spre zece vii peceti de semn,
Venin și roșu untdelemn
Mustesc din funduri de blestem ;

Că-i greu mult soare să îndure
Ciupearcă crudă de pădure,
Că sufletul nu e fîntînă
Decît la om, fiară bătrînă,
Iar la făptura mai firavă
Pahar e gîndul, cu otravă —

Ca la nebunul rigă Crypto,
Ce focul inima i-a fript-o,
De a rămas să rătăcească
Cu altă față, mai crăiască :

Cu Laurul-Balaurul,
Să toarne-n lume aurul,
Să-l toace, gol la drum să iasă
Cu măsură și miresă,
Să-i ție de împărăteasă.

OUL DOGMATIC

Dogma : Și Duhul Sfint se purta deasupra apelor,

E dat acestui trist norod
Și oul sterp, ca de mîncare,
Dar viul ou, la vîrf cu plod,
Făcut e să-l privim la soare !

Cum lumea veche în cleștar,
Înoată în subțire var
Nevinovatul, noul ou,
Palat de nuntă și cavou.

Din trei atlazuri e culcușul
În care doarme nins albușul
Atît de galeș, de închis,
Ca trupul drag surpat în vis.

Dar plodul ?
De foarte sus,
Din polul *plus*,
De unde glodul
Pămînturilor n-a ajuns,

Acordă lin
Și masculin
Albușului în hialin :
Sărutul plin.

★

Om uitător, ireversibil,
Vezi Duhul Sfînt făcut sensibil ?
Precum atunci, și azi întocma :
Mărunte lumi păstrează dogma.

Să vezi la bolți pe Sfîntul Duh
Veghind vii ape fără stuh,
Acest ou-simbol ți-l aduc,
Om șters, uituc.

Nu oul roșu.
Om fără saț și om nerod,
Un ou cu plod
Îți vreau, plocon, acum de Paște ;

Îl urcă-n soare și cunoaște !

★

Și mai ales te înfioară
De acel galben icusar,
Ceasornic fără minutar,
Ce singur scrie cînd să moară
Și ou, și lume. Te-nfioară
De ceasul galben, necesar...

A morții frunte-acolo-i toată.

În gălbenuș,
Să roadă spornicul albuș,
Durata-înscrie-în noi o roată.
Întocma — dogma.

★

Încă o dată :
E Oul celui sterp la fel,
Dar nu-l sorbi. Curmi nuntă-n el.
Și nici la cloșcă să nu-l pui !
Îl lasă-n pacea întîie-a lui,

Că vinovat e tot făcutul,
Și sfînt — doar nunta, începutul.

Ajunul Paștilor, 1925

RITMURI PENTRU NUNȚILE NECESARE

*Cînd planuri sună a cădere
Și găzduiești la rea putere,
La neagra Damă Miriam
In bande încinsă, de dinam,*

Capăt al osiei lumii !
Ceas alb, concis al minunii,
Sună-mi trei
Clare chei
Certe, sub lucid eter
Pentru cercuri de mister !

An al Geei, închisoare,
Ocolește roatele interioare :
Roata Venerii
Inimii

Roata capului
Mercur
În topire, de azur,
Roata Soarelui
Marelui.

I

Înspre tronul moalei Vineri
Brusc, ca toți amanții tineri,
Am vibrat
Inflăcărat :

Vaporoasă
Rituală
O frumoasă
Masă
Scoală !
În brăţară tu fă-mi loc
Ca să joc, ca să joc,
Danţul buf
Cu reverenţe
Ori mecanice cadente.

Ah, ingrată,
Energie degradată,
Brută ce desfaci pripită
Grupul simplu din orbită,
Veneră
Inimă
În undire minimă :

Aphelic (α)
Perihelic (β)
Conjunctiv (dodo)
Oponent (adio !).

II

Paj al Venerii,
Oral
Papagal !
În cristalul tău negat
Spre acel fumegat
Fra Mercur
De pur augur,

Peste îngeri, șerpi și rai
Sună vechi :
I-ro-la-hai,

Mercur, astră aurită,
Cu peri doi împodobită
Lungi cu pungi
Pe boamba mare,
Oarbă, de cercetătoare,

O, Mercur,
Frate pur
Conceput din viu mister
Și Fecioara Lucifer,

Inclinat pe ape caste
În sfruntări iconoclaste,
Cap clădit
Din val oprit
Sus, pe Veacul împietrit,

O, select
Intelect
Nunta n-am sărbătorit...

III

Uite, ia a treia cheie,
Vir-o în broasca — Astartee ! —
Și întoarce-o de un grad
Unui timp retrograd,
Trage porțile ce ard,

Că intrăm
Să ospătăm
În cămara Soarelui
Marelui
Nun și stea,

Abur verde să ne dea,

Din căldări de mări lactee,
La surpări de curcubee,
— În Firida ce scîntee
eteree.

UVEDENRODE

La rîpa Uvedenrode
Ce multe gasteropode !
Suprasexuale
Supramuzicale ;

Gasteropozi !
Mult limpezi rapsozi,

Moduri de ode
Ceruri eşarfă
Antene în harfă :

Uvedenrode
Peste mode şi timp
Olimp !

Ceas în cristalin
Lîngă fecioara Geraldine !

Dantelele sale
Ca floarea de zale,

Prin braţele ei
Gheţari în idei,

La soarele sfînt,
Egal — acest cînt :

Ordonată spiră,
Sunet
Fruct de liră,
Capăt paralogic,
Leagăn mitologic,

Din şetrele mari
Apari :
O cal de val
Peste cavălă
Cu varul deasupra-n spirală !

Incorporată poftă,
Uite o fată :
Lunecă o dată
Lunecă de două
Ori, pînă la nouă,
Pînă o-nfășori
În fiori ușori,
Pînă-o torci în zale
Gasteropodale ;

Pînă cînd, în lente
Antene atente
O cobori :

Pendular de-ncet,
Inutil pachet,
Sub timp
Sub modă
În Uvedenrode.

NASTRATIN HOGEA LA ISARLIK

Lui Al. R.

Țara veghea turcită. Pierea o dup-amiază,
Schimbată-n apa multă a ierbii ce-nviază,
Cînd, greu și drept, pe sceptrul de pai mărunț la fir,
Gîndacul serii urcă ghiocul de porfir.
Cer plin de rodul toamnei îmi flutura — tartane —
Tot vioriul umed al prunelor gîltane :
Grădină îmi sta cerul, iar munții — parmalic.

Un drum băteam, aproape de alba Isarlik,
Cu ziduri forfecate, sucite minarete
Și slujitori cu ochi rotunzi, ca de erete,
Și, azmuțit cîmpiei, un fluviu leșios ;

În gînduri încărcate, cînd căutam pe jos
Argintul unei scule de preț, atunci picată :
Cuțit lucrat, vreo piatră în scump metal legată,
Greu cearcăn de cadîină, topit la un bairam ;
Nici eu nu mai știu astăzi ce lucru căutam.

Incolăcite ceasuri ! Cu voi, nu luai aminte
Cum, pe rășfrînta buză a mătcii, dinainte,
O spornică mulțime se tencuia-n pereți.
Veneau de toată mîna : prostime, tîrgoveți,
Derviși cu fața suptă de veghi, aduși de șale,
Pierduți între pufoase și falnice pașale,
Iar ochii tuturoră călătoreau afund...

Căci, răsărind prin ceață și călărind pe fund,
La dunga unde cerul cu apele îngîină,
Aci săltat din cornuri, aci lăsînd pe-o rîină,
Se războia cu valul un preaciudat caic :
Nici visle și nici pînze ; catargul, mult prea mic ;
Dar jos, pe lunga sfoară, cusute între ele,
Uscau la vînt și soare tot felul de obiele,
Pulpane de caftane ori tururi de nădragi ;
Și, prin cîrpei pestrițe și printre cute vagi,
Un vînt umfla bulboane dăntuitoare încă.
Ce ruginiri de ape trezite și ce brîncă
Lăsară fierul rînced și lemnul buretos ?
În loc de aur, pieptul aceluia trist Argos
Ducea o lîină verde, de alge năclăite,
Pe cînd la pupă, trase — edec ca niște vite

Cu țeastă nămolosă și cornulețe mii,
Treceau în brazda undei șirag de răgălii.

Sub vîntul drept, caicul juca tot mai aproape.
Atunci, cu ochi de seară și-abia deschise pleoape
(Căci, grei de-ngîndurare, nămeți mă năpădeau),
Cu ochi ce cheamă somnul din goluri și îl beau,
Îmi deslușii deasupra, înghemuit pe-o bîrnă,
Un turc smolit de foame și chin, cu fața cîrnă,
Cu mîinile și gura aduse la genunchi.

Trei petece răzlețe i se țineau de trunchi.

Cînd vasul fără nume trecu prin dreptul nostru,
Un fund de vad îi prinse și pîntecul, și rostru.
Cutreierată, apa jur împrejur undi...
Și glăsui un pașe într-astfel :

— Efendi,

Corăbier și oaspe în porturile mele,
Primește-aceste daruri și-aceste temenele :
La nava ta se cade pe brînci ca să mă-nchin,
Că bănuiam caicul lui Hoge Nastratin.
Un zvon ne turburase. Ziceau : „E-închis sub ape
Răsfățul ce nici marea turcească nu-l încape,
Și ușuratul hoge, mereu soitariu,
Încheie-acum Bosforul cel limpede-n sicriu
Cu mîlul giulgi.“ Eu, unul, n-am vrut să cred. Și iată,
Lucești în bucuria cetății înviată !

Dar ne mîhnești c-o față prea tristă ; hai, curînd !
Nu sta pe punte, coabe cu pîntecul flămînd !

Noi ți-am adus năutul dorit, și sumedenii
De roșcove uscate, și tăvi cu mirodenii.
— Coboară, iscusite bărbat, și ia din plin.

Dulceagul glas al pașii muri prin seară lin.
Cum nici un stîlp ori sfoară nu tremura pe punte,
În gîndurile toate soseau ninsori mărunte,
Și unsuroase liniști se tescuiiau sub cer.

Și deslușit, cu plînsul unui tăiș de fier
În împletiri de sîrmă intrat, să le deșire,
O frîngere de ghețuri, prin creștete, prin șire,
Prin toată roata gloatei ciulite răscoli.

Pic lingă pic, smalt negru, pe barba lui slei
Un sînge scurt, ca două mustăți adăugite,

Vii, vecinici, din gingia prăselelor cumplite,
Albiră dinții-n pulpă intrați ca un inel.

Sfînt trup și hrană sieși, hagi rupea din el.

La Isarlık, cea albă de lespezi, gloata suie,
Dar greii pași prin ierburi și stuh se împletecesc,
În ochi, din lîncezi ape, cum pîlpiiie gălbuie
Și uleioasă dîra caicului turcesc !

DOMNIȘOARA HUS

*Surorii noastre mai mari,
Roabe aceleiași zodii,
Preaturburatei Pena Corcodușa.*

- a) Ceas de ceară*
- b) Prezentare*
- c) Vaduri și alaiuri*
- d) Cuvinte de îmbărbătare*
- e) Aur netemporal*
- f) Chemarea mosorului*

a)

Cheagul alb, lăsat din seară,
Dintre limpezimi crescut,
Cu aripa ca un scut
Abia dus la subțioară,
Cel cu plisc întors de ceară roșie,
Incovrigat,

Peste inimi
Către seară
Atîrnat :
Chipul, coabe,
S-a îmbuibat în seara grasă
Ca într-o baniță cu boabe
Și-a zburat.

S-a îmbuibat
Și s-a dus
Ceasul rău,
Ceasul tău, domniță Hus !

b)

Este domnișoara Hus
(Carnaksi. Mașală !)
Cu picioare ca pe fus,
Largi șalvari
Undeva.

Pentru ea, cinci feciori
Pricopsiți (ah ! beizadele)
Au tăiat cinci alți feciori,
Ce-i făceau la bezele.
Și-au dansat cinci feciori
Pricopsiți, la ștreangul furcii ;
Ea danța
Acana
Cu muscalii și cu turcii ;

Pași agale
Cu pașale,
Pași bătuți
Cu — arnăuți.
Sprinteni, spornici,
Cu polcovnici
De tot sprinteni,
De tot sus,
De strigau, pierduți, ibovnici :
— Ișală, domniță Hus !

c)

S-a-mbuibat
Și s-a dus
Ceasul rău,

Ceasul tău, domniță Hus !
Zvelt acum,
Taie-ți drum...

Undă, undelemn călîi,
Vîntul lunecă, înmoaie.
— Haide, saltă-ți din călcîi
Pintenii, toți cîinii droaie,

Și la drum, pe uliți mici,
Lîngă gropi, printre căsoaie,
Cînd prin ghimpi, cînd prin urzici,
Iederă de zdrențe, soaie,
Mîna tot către Apus !

El te schimbă-n humă verde,
El milos de lin și-a pus
Mîna-i verde,
Să-ți dezmierde
Și grumajii tăi umflați
(Ce șerpi tari, cocliți de bale,
Mai cocliți ca șerpîi frați
Din fîntîni municipale),

Și picioarele în coji,
Numai noduri, numai dîre,
Unde ani și ger, răboj
Incrustară : cu satîre !

d)

Sună noaptea, fund de tuci.
Tu ajungi, încaleci zidul,
Scoți din traistă trei lăptuci,
Pîinea oacheșe, ca blidul.

Peste mlăștini somnul spulberi.
Duhul mlăștinii adie, .
Un oraș se-ngroapă-n pulberi
Depărtat, ca de hîrtie.

Și tu plingi că Cel-de-sus
N-are grijă de sărace,
Că ți-e trupul frînt, răpus :
Nu e nimeni să-l îmbrace,

Lacrimi mari îți prind de gît
Lungi zorzoane de nebună.
Lasă, nu mai plînge-atît,
Șterge-ți ochii, te îmbună,

Uite colo : stele ies
Ca vărsatul și pojarul,
În răsad aprins și des,
Înțesat e pălimarul ;

Uite, cerul a mișcat :
Plecăciuni îți face ție.
Fruntea cerul ți-a-nchinat
Amețit, ca de beție ;

Cercuiții — ochii tăi —
Gem ca pietre-n tăvăluge !
Pe cînd guri de gol, în văi
Instelate, sus, îi suge.

e)

Hăt la cel
Vînăt cer
Împăcat la sori de ger,
Unde visul lumii ninge,
Unde sparge și se stinge,
Sub tîrzii vegheri de smalt,
Orice salt îndrăznit :

Falsă minge
Ori sec fulger
De hanger
Repezit :

Prin Tîrziu și Înalt,
În plictisul și căscatul lung al rîpelor
de smalt,
Hai în zbor de șoarec sur,
La ăl ciur
Des și rar,
Clătinat la rîul nopții
De Țiganul Aurar,
Ciuruitul prapur sur
Ce-n azur străvechi întinge
Îngălatul de azur :
Rupta lumilor meninge !

Pin' la el,
Ușurel,
Pe arc tors fără cusur,
Îndoieste și întinde
Zborul tău de *șoarec sur...*

Și cu pumnul dus mosor
Pîn' la sita din tărie,
Treieră șuierător
Spart descîntec de fetie !

f)

Buhuhù la luna șuie,
Pe gutuie să mi-l suie,
Ori de-o fi pe rodie :
Buhuhù la zodie.

Uhù-scorpiei surate,
Să-l întoarcă d-a-ndarate,
Să nu-i rupă vrun picior
Cîine ori săgetător !

— Ai văzut ? Muri o stea.
Ca o smeură mustea :

Stea turtită, în hăuri suptă,
Adu-mi-l pe-o coadă ruptă,
Ruptă și de lingură,
Să colinde singură
Toate vămile pustii,
Unde fierb, la pirostriei,

În ceaun cu apă vie,
Nărăviții la curvie ;
În zemi acre și amare
Cîți au rîs de fată mare ;

În grăsime și colastră
Cîți smintiră vreo nevestă.

Buhuhù, uhù, de zor
Și înc-o dată, prin mosor,
Doar i-o da mai mult îndemn
Coadei lingurii de lemn
(Lemn de leac),
Doar l-o-ntoarce berbeleac,
Doar l-o duce vălătuc,
Pe ibovnicul uituc !

Fluturai la vînt făină,
Zloată se porni, haină ;

Aruncai și cu pîsat,
Pîclă deasă s-a lăsat ;
Presărai atunci mălai,
• Și tot cerul îl spălai,
Doar pe plai,
Cît un scai,
Mai juca un nour mic,
Zgriburit și de nimic ;

Luai din sîn tărițe coapte.
Și tot norul, jos, în noapte,
Ca o gîlcă obrinti,
În țărîină se trînti,
Înflori, crăpă în șapte
Nori la fel :

De sub nori și cîmpuri — El,
Subțirel,
Văruit în alb de lapte,

Strigoi,
Rupt din veacul de apoi,
Vrej de șoapte,
Din bici ud și din țăpoi
Hăituit de Miazanoapte.

IN MEMORIAM ¹

Primăvară belalie
Cu nopți reci de echinox,
Vii și treci
Și-învii, stafie,
Pe răpusul cîine Fox !

Fox frumos
Cu dinți oțele
Și preț mare
La cățele,
Fox nebun
Scurt de coadă
Fuge-n lume,
Se înnoadă !

Primăvară belalie,
Insomnii de echinox,

¹ Stihuri pentru pomenirea unui cîine cu nume nemțesc, e drept (dăruit autorului de un prieten frînc). Crescut însă la Isarlik.

Dimineți, lăsați să vie
Cum venea, băiatul Fox :

Capul, cafeniu pătat,
Cu miros de dimineață,
De zăvozii din piață
În trei locuri sîngerat,
Îl lipește de macat,
Ochii-întoarce, a mirare,
Din piept mare :
Ce lătrat !

Pomi golași și zori de roșuri !
(E aprilie, nu mai)
Forfotă de fulgi pe coșuri,
În cuib fraged : *Cir-li-lai*.
— Fox al meu, îți place, hai ?

Cir-li-lai, cir-li-lai,
Precum stropi de apă rece
În copaie cînd te lai ;
Vir-o-con-go-eo-lig,
Oase închise afară-n frig ;
Lir-liu-gean, lir-liu-gean,
Ca trei pietre date dura
Pe dulci lespezi de mărgean,

Te-ai sculat cu noapte-n cap,
O să-ți dea colgiul hap,
Fox cu ochii întorși cu albul,
Fox cu ochii de harap !

Sus în pat
Haide — zup !
Adă botul
Să ți-l pup.
La ureche-apoi să-l pui,
Să zici iute ce-ai să-mi spui.
Vrei să batem lunci, păduri ?
Ori ești poate în călduri
Și-ai venit să-ți caut fată
Tot ca tine de pătată :
Nunul vinovat să-ți fiu,
Să-mi vînd sufletul de viu !

Nu mă bag să caut fată,
Că e treabă mult spurcată
Și cădem în postul mare
Și-am căințele amare.

Dar nu-ți arde de păduri
Și mai va pînă-n călduri.
Văd acum ce sta să zică
Botul tău. Știi vreo pisică !
Și ții minte că mi-e dragă,
Miorlăita, care-și bagă,
Prin cămări, prin așternuturi,
Ochi-pucioasă, de te scuturi :
Dracu-aducător de boale,
Cald inel, cu blană moale
Și cu prefăcut răsuflet
Ca păcatele din suflet !

Stai un pic,
Că mă ridic

Și-i venim acum de hac !
Lasă numai să mă-mbrac
Și-ți ajut să urci în pom,
Ciine vorbitor și om,
S-o dăm jos din pom și cracă,
Apoi — tava
Și-n târbacă,
De trei ori din capul scării
Să-i frîngem șira spinării !

Nalt, curat, sub corn de rai,
Dezlega-vom : *cir-li-lai*,

Cir-li-lai,
Precum stropi de apă rece
În copaie cînd te lui ;
Vir-o-con-go-eo-lig,
Oase închise afară-n frig ;
Lir-liu-gean, lir-liu-gean,
Rîs al pietrelor de-a dura
Pe trei trepte de mărgean !

(Joc secund, 1930)

ION VINEA

(1895—1964)

DECLIN

O tristeță întîrzie în mine
cum zăbovește toamna pe cîmp,
nici un sărut nu-mi trece prin suflet,
nici o zăpadă n-a descins pe pămînt.

Cîntecul trist, cîntecul cel mai trist
vine cu clopotul din asfințit,
îl auzi în glasul sterp al vrăbiilor
și răspunde din umilînța tălăngilor.

E toată viața care doare așa,
zi cu zi pe întinderea stepelor,
între arborii neajunși la cer,
între apele ce-și urmează albia,
între turmele ce-și pasc soarta pe cîmp
și între frunzele care se dau în vînt.

1915

CASA DIN MANGALIA

Dobrogea sonoră ca lemnul de vioară
și-afundă sarcofagul între Dunăre și mare
pe valul lui Traian.

Pe prag zebraț de drumuri vechi,
la Pontul Euxin,
casa cojită de crepuscul
e o epavă mai mult
fără leagăn, fără cuvînt.

De albele arșiți măcinată,
se-ntunecă-n pleoapa olanelor nocturne
și un trecut răspunde din fiecare treaptă,
gemînd sub pasul rar.

Din somnul de praf al storurilor
ferestrele sorb lacrima
neplînsă a secetei.

În grădină cearcănul de granit
al fîntîinii păzește
ochiul de răcoare din pămînt.

Pe arborii toamnei timpurii
se spulberă polenul sterp al pietrelor.

Unde sînt glasurile de altădată ?
poate că zvonul lor mai întîrzie
în umbrele rămase aci...
Doar dacă-n vis le mai poţi auzi.

Unde e cugetul acestui loc şi în cine
a luminat candela lui ascunsă ?...

...S-a rezimat cu fruntea de masa de nuc,
s-a odihnit cu iedera boltită în vecie,
cărţile toate le-a citit,
şi stelele, una cîte una.

Palid apoi de tumultul lăuntriceii aurore
a răsturnat pe oglinda lui
secolele, largurile, lumile, —
şi aruncate au fost zarurile :
— pînă cînd zăbrelile înguste ale soarelui ?
— pînă cînd cei trei sute de paşi la ţărînul fără
pornire
şi monotona turmă a serilor,
masca fără răspuns a localnicilor
şi apelul patetic al farurilor ?

pînă cînd ?... din cavoul vacanţelor
izbucni într-o zi de alarmă
a lui soartă cu gură de aur.

Al lui e semnul şters de pe poartă
şi cheia ruginită la intrarea spartă,
legenda ţesută de greierii lutului
şi numele lui, ca o pasăre departe.

MĂRTURII

Copiii caută cuiburi de pasăre,
le răscolesc, le strică.
Trecutul nostru e din astfel de cioburi,
poveste încheată din trudă și din lene,
zile și nopți, șoaapte, blesteme, lut și răchită.

Acolo viața s-a fost strâns
ca rășina sub coajă,
ca zodiile pe rîsul știrb al beznelor,
ca privirea în scoica ei de os.

Și vine ceasul fiului risipitor,
ispita bunului rămas amar
tu o cunoști,
romanul lunii s-a uitat
și lupii urlă ce ascundem,
din tot ce aflăm Dumnezeu sporește.

Pămîntul e de drumuri plin ca un nebun de zdrențe.
Dimineața și-a desfăcut mările pe cari plutesc îngerii
înecați,
au plîns ușile de lemn uscat și pupăza din covor a
amuțit,
sărutul deci să-și scrie pecetea pe foaia morții,
sînt două măști care sorb din același pahar cu nisip,
îndată pauza hotărîtă desparte ca-ntr-un rîu clipele
și desfrunzirea primilor pași sună grăbită,
tot mai gol și luminos te sughe depărtarea,
asemeni plopilor, asemeni turlor, asemeni piscului,
curînd asemeni stelei din dreptul strășinii.

Iar aci vremea s-a oprit ca o secetă fără semn
unde cresc în zvîrcoliri încremenite sperietorile.

Pe ce piatră îți privești picioarele
tu care ai găsit fîntîni bolnave în drum ?

Sînt ape care ucid plantele sub sterpe corole de sare,
am ucis simțirea în trufie și uitare
cei care spălam viața cu privirile,
cei care jucam ecourile cu glasurile,
cei care ne-am fost strîns să batem cu inimile
tactul pămîntului
în dansul său din jurul focului :

bal în care ne-am răzlețit destinele
să ogîndim muștrările
cu ochii deșerți.

1924

OBSESIE

Leit-motiv al flașneteii mele, — Diana...
Suspîn ruginit al țevilor galbene,
vis prin trestiile mele ofilit, —
pe fundul ochilor închiși plutești,
pe roata gîndului te întorci legată,
chin într-un chin, pe sînge ritm stăpîn.

Chemarea în beznă mușcă și în taina ei călușul,
de frunte barda lăuntrică se istovește,
zorile ating tîrziul rugului nemistuit,
aruncă așteptarea jertfe în jăratec, noi.

Voi cotropi, Diana, somnul tău, departe,
ca pădurarul care umple din corn pădurea,
ca ornicul, în umbră lărgind frunze de bronz,
ca șarpele ce-ți șuieră prin foi crin veninos.

Lunatecă, pe strășini înalte, luneci, lină,
dar de-acest strigăt, pasul și gîndul săgetat
tresare și te abate în golul vieții mele.

IOANA

În curtea de culoarea mării rîde o fată slută
și vîntul îi prinde rochia în scaieți și cucută.
Aerul e sărat și foarte vechi gardul pe unde
cîte o vită de var murdar pătrunde.

Biserica plină de bălării
și de somnul bufnițelor tîrzii
cu ochii solzi de zale
deschiși în visul de zi.
Și tîrcoale
de lilioci, pocale inverse
peste mormintele șterse,
duc putrede umbre întinse
printre făcliile stinse.

Fata care nu știe ceti,
fata cu rochia murdară
plinge pe mormintele pustii,
cheamă păsări galbene din vară.

Fată ca șopîrlele,
scoală-te de pe lespezi,
du-te unde plîng gîrlele,
viața să ți-o lepezi.

Ziua te latră cîinii
și te smulg copiii.
Și te-ascunzi cînd seara vine,
cînd te prind oamenii-n spini
și-ți dau cioburi cu lumini
și se duc și rid de tine.

1916

FIRA

Fată cu părul ca seceta,
cu dorul ca paiul,
cu inima ca luceafărul,
mi-amintești satul din chenarul livezilor,
cumpăna de lemn și jgheabul ei verde,
marginea pădurilor cu iarbă pitică
pe care zăcea cartea necită.

Fată a trestiilor și a tălăngilor,
în comoara codrului pasărea fluiera,
în trunchiuri ruinate plugăreau cariile,
sînul tău strivise busuioc și mîntă,
gura ta rîdea,
risipea inele
de apă firul cîntului,
ochii tăi de plantă înfloreau de-un gînd.

Fată cu trupul poleit de soare,
toamna a fost tîrzie, — vitele veneau
poticnind și leneș și gemînd, acasă.
Cum ședeai pe piatră și tăceai de lung
aveai ochii celor cari adorm spre ziuă,
coadele de-aramă copleșeau grumazul,
gleznele plăpînde se-ngropau în praf.

1916

DOR VECHI

Ochi mari de magie, ochi lungi de poveste,
în ce noapte vă dorm undele
ca eleșteiele-n fundul pădurilor
toamnele cînd le sorb aurul și umbrele ?

Cine mai paște, cine mă bîntuie ?
E destinul sau numai amintirea
plînsul acesta ca o desfrunzire
care mi-a troienit tristețile ?

Vreau jarul spart al căminului,
vreau șoaptele tale aproape
și repaosul și suspinul
și lumina care se stinge.

1924

VILEGIATURA

Țîrgul își spală-n cer sutele lui de țuguiri,
toată noaptea a curs roua de pe frunze.
Acum soarele
și-a desfășurat pînzele galbene
și trece pe mările aerului.

Să pornim ca prin Tirol, iubito,
mîna ta e fragedă și ce limpezi ochii.
Pînă nu se deschid ferestrele
să ne bucurăm p_lămînii ;
trotuarele-s sonore și pustii.

Iată precupeții locului cu fructe,
și coșurile cu lămii de ceară strălucesc,
după gard se roagă desmetică o poiată, —
cît strigă cocoșii de sîngeros.

Să grăbim spre culme plasa cu merinde,
să pîndim la umbră cîntecele mici.
Cît de purpurie rochia ta se aprinde
burgului de sulii cu sportivi pitici.

1917

TĂLMĂCIRE

Ce face Dumnezeu cu atâtea păduri și ape ?
Astăzi ca de obicei vrea să aducă seara,
seara care șovăie ca un fum în biserică,
seara care-și trimite miresmele înainte,
seara care șovăie în cimitire sus
pentru cei ce mor de bunăvoie.

Ce face Dumnezeu cu atâtea clopote ?
A poruncit să vie ceasul lor,
prin câmpie sunetul îmbracă miresmele,
cirezile trimit un muget trist,
de mii de ani se tînguie tălăngile.
E foarte lin pentru toate sufletele.

Pe urmă dă voie stelelor, dă drumul lunii
iar pe pămînt cîntă oamenii, broaștele, cîinii.

MADRIGAL

Mi-e veche inima : un menuet
captiv în ceasul unei jucării.
L-asculți și-ncerci, în soarta lui, să-l scrii
altfel : să-i stingi suspinul desuet.

Impotrivit pe singurul său gînd,
se-ntoarce-n arcuri cîntecul plătînd

și lasă semn, ca dintr-un zbor ținut,
rugina lui pe degete de lut.

Polen de chin pe albe cinci petale,
fie-le, Doamnă, dulce nimbul pus, —
și iartă ornicului nesupus
cînd încă plînge-n degetele Tale.

1925

AMINTIRILE FALSE

...Și cum simți iar trezitul parfum de altădată,
— pe veștede aleie fîntînile-au tăcut, —
ce dor smintit te prinde, o, inimă ciudată,
să chemi iubirea moartă ce nici nu s-a născut ?

...Pe lespede crestată de nume și de date
a pregetat minutul întîiului sărut,
și deopotrivă seara de vînt cînd gîndul mut
a deslușit minciuna romanțelor uitate.

'Azi parcul iar roiește de fluturi și polen
Și mîna ta o caut, — din care vis ? — dar nu e.
Ironică pe soclu-i stă veșnica statuie
și goarnele-n cazarmă adorm pe un refren.

Tăcerea crește-n mine, bătînd. Nici o ispită ?
E noapte. Stele. Parcă sînt obosit. Și-atît.

Și ninge luna clară, o, luna nelipsită ! —
pe lespede și-n suflet petale de urît.

1914

DINTR-O TOAMNĂ

Septembrie cu drumuri de-aramă prin pădure,
cu-ntîrzieri de cornuri și povîrnișuri moi
pe cari se-opresc din umblet întoarcerile sure
de turme cu talange și botul în trifoi,

cu haitele de vînturi gonește păsări ude
și toarnă-n desfrunzire făclii cu floarea-n jos,
iar resemnarea-și rupe un chiot ce se-aude
din via luminată cu pulbere de os.

Cu ochii-nchiși și părul plăpînd arzînd în aer,
prin ierburile roșii cu melci pe spin dormind,
în gînduri cu tăișul celui din urmă vaier
și-n vine inelarea de presimțiri fugind,

mergi singură prin basmul metalic ce se-ncheagă,
pe unde-și trase vara pulpana de azur,
că preajma mea de-altare și-alei te cere-ntreagă
și-n creștetul simțirii te-nfigi ca plopul dur.

Știu : vine-n țară iarna cu năluciri de sare,
cu punți de somn pe ape ce-n vrajă-ncremenesc,

cînd lampa te sfințește pe tîmplele amare
și clinchet prinzi, de săzii, scăzînd pe-un drum
domnesc.

Ci-n șovăirea zilei, vălul, plecînd, ți-l fluturi.
Știi-n visul meu de toamnă ce drept și trist ai stat ?
Chin sfînt : am fost răpusul ostaș căzut sub scuturi
pe cînd în largul aprig un vâl s-a depărtat.

1916

ROABA

În coama ta de umbre aduîmec alte vremi
cînd în parfumul lînced obrazul mi se-afundă
și sufletul, epavă, plutind din undă-n undă,
se rupe de aieva, pe-un cînt pe care-l gemi.

Păgînă melopee iscată din adîncuri
și straniu iz ce suie, vîrtej, prin simț și gînd,
în vraja-ngemănată, a voastră, lunecînd, —
ca un barbar ce-ascultă, plecat între oblîncuri,

vărămașul mers de hoarde cu tunuri de cireș, —
eu deslușesc povestea dezlănțuirii tale,
uitatele-nceputuri din stepele natale,
iar clocotul din sînge l-asemăn fără greș

c-un uruit de care, c-un tropot de copite
ce te-au purtat prin verste și veacul monoton

să-nvie-n moartea-ți vie sălbaticul lor zvon
cînd patima te-ncinge cu brațele-nmiite

și cînd în ochii leneși se-aprinde-un rug de foc,
răsfrîngeri din văpaia popasului sub stele,
și se-nvrăjbesc în plete miresmele și ele,
tămîie-nvolburată din colb și busuioc.

HRAM

Marie, tu nu ești Precista, Marie,
și nu vei da pămîntului nici un Mîntuitor.
La steaua ta mă închin singur de rugă, Marie,
stea care-mi tremură numai mie,
stea nenumită printre stele,
stearpă și lacomă stea și amară, Marie.

Te aștept noapțile ca pescarii
cînd le cîntă mările, Marie.
Sînii tăi luminează, pîntecele dansează,
coapsele și genunchii tăi ca botul minzului mîngîie,
Marie,
genele și sprincenele grele-s de lene ca bondarii.

Eu te cuprind în somn ca-ntr-un altar
în care ochii tăi sînt candela vie
arzînd pe întuneric, Marie.

Inimii de rouă în leagănul de jar,
ca în evlavie să vie și în vecie
clocotul în foișor de veghe, șoaptele-ți să mi-l adie,
argintos izvor să spulbere în seceta din tine, glie,
arșiță și răcoare ești, tu nu ești Precista, Marie.

SERVITUȚI

Sînt favoritul singuratec al Domniței
acestor turnuri rococo. Mă pizmuiesc curtenii
și doamnele-mi surid. De așteptări supreme
mi-i timpul plin. În schimb,
ce repede se risipește ora
sărutului, pîndit de ochii răi
și măsurat din vreme de duene.

E grija lor să n-afle Domnitorul
ce știu mai-marii, oastea și poporul.

Privirile, suspinul și cuvintele
ni-s legiuite ca-ntr-un menuet
elanul, reverențele, —
iar taina noastră e șoapta tuturor.

Astfel în infinitul paralel
dintre oglinzi, prosperă aparențele.

Să ni se lase doar un gînd ascuns
ori un regret neprins de la izvor
ca un fior și urmărit de-a lungul lui, —
sau să visăm un vis de nepătruns
chemat numai de noi în crucea somnului...

E de prisos. De veghe Camarila
ne-a hotărît o fericire strictă
în care-a țintuit destinul
ca-ntr-o grădină scrisă și croită
cu arbori tunși și răstigniți de-a sila.

Că mîini avare ne menesc tainul.
Iar inimile noastre măsurate
nu prididesc să bată pentru ele,
captive-n cercul Curții devotate
ce ne-mpletește lanțuri din dantele.

PRIVEGHI

Ții minte : în tăcerea din arhondaric
focul își închidea pleoapele cîte una.

A fost după o zi cu izvoare și brazi
cînd porțile s-au desferecat sunînd
și aria dintre pridvoruri ne-a surîs
cu sîngele din mușcate, cu peretele de zorele.

Seara a șovăit și în sfîrșit a descins
prin soarele care se întetea de moarte
cînd stupii au tăcut și florile s-au stins
și muntele și-a tras broboada din cer
peste coama-i aspră de cărbune.

În odaia de var lîngă focul zdrobit
suspînul a tălmăcit clipa ;
în curtea rotundă stăvilît văzduhul
crește-n mers de cruce cîntecul de lemn
ducînd perindarea umbrelor smerite
către hruba cu facile în muguri albi plîngînd.

Din drum de departe zurgălăi de vis
vîntul în gînduri ni-i scutura ;
o trăsură tîrzie care suia, —
și a noastră care, spre ziuă, pleca, Doamnă, pleca.

1920

PE URMA PAȘILOR..

Am rătăcit împreună pe urma pașilor pierduți.
De o săptămînă a plecat și muzica din chioșc, — pe
vile s-a tras doliul
verde al storurilor și crește liniștea din ospătăriile
pustii și
fiorul rece al fintinilor.
Îndărătnici la chemarea trenurilor, — am întîrziat.
Școala de tir și de înot părea uitată, de zeci de ani
uitată sub
desfrunzirea curcubeului sfișiat din arbori.
Paznicul a fost atît de uimit, — a descuiat cu o cheie
grea
lacătul bazinului și ne-am dat seama că pe lanțuri
mucenicise toamna.
Și ne aduse rufe reci, într-un șir de chilii din care am
ales două.
Apa inertă ca un ochi ce nu mai așteaptă și lacrimi
fără suferință
închegate în frunzele mari ancorate iar pe trepte
mucegaiul și o aureolă
sus în care se crispau crengile și filfii, o pasăre peste
umbra ei pe lespezi și
pe ape lărgită, vestind, — unde ? — ființa altei lumi.

'Am spart cu trupurile nemișcarea lichidă copleșită
de foi, trezind
păinjenii lungi de apă și bolnavele perle de aer
cuprinse,

Plutire lină în tăcere.

Seculară singurătate.

Unde sînt jocurile și hohotul de foc al verii ?

Și ne-am purtat pe nisipul galben umerii fără aripi
sub o sulită descusută
din soare cerșind vlagă în trupuri pentru gîndul nostru
tomnatic, pentru
gustul vieții lînced din gîtlej.

BOCET

Inima plînsă bate. A plîns și a crescut
ca un burete putred uitat afară-n ploaie.
Prin marginile rupte, pe șesul ce se-nmoaie,
sub lînced soare trece o turmă la păscut.

Prin curți, în sat, înaltă carele părăsite
un braț de lemn cu cruce. Case fără stăpîni
înșiră-n geamuri poame. Și zac pe praguri cîini
zbîrliți și uzi. Din staul privesc în brumă vite.

Se luptă lampa știrbă ce spînzură-ntr-un cui
să-mprăstie-n odaie lumina-i ofticoasă.
Sporește-n umezeală mireasma de gutul
și-un clinchet mă vrăjește : vecinu-ascute-o coasă.

Ce zor smintit m-alungă pe astfel de meleaguri
să-mi vindec o tristeță prin cîntec de cocoși,
pe-un petec de hîrtie să-ți potrivesc șiraguri
citite din perete de sfinți și cuvioși...

Sînt singur. Praf se cerne pe cărți. De ce nu-mi scrii ?...
Copiii mor de friguri. Sînt cuiburi goale-n lanuri.
Arar sosește poșta. Și oamenii prin hanuri
zvonesc de rău : războaie și molimi, doftorii...

1915

CALE-NTOARSĂ

Nici azi, nici mîine : ziua cea de ieri.
Unde sînt orele pierdute-n veac ?
Mi-e dor de stinsele priviri,
mă cheamă glasuri ca stafiile
prin amintirea fără timp.

Vreau sîngerarea soarelui sleit pe lacuri,
în amurguri bivolii mugind,
freacățul grădinii dintre ziduri,
izul fructelor de ceară din cămările de iarnă,
penumbra cu parfum de camfor a salonului de rips,
în oglinzi cu apele uitării
și unde-a stat între făclii
fratele dus dintre cei vii.

Vreau pasul tatii, care suie scara,
gongul de bronz să sune cina,

vreau, mamă, iar să-mi aud numele
rostit duios și aievea,
cum a rămas plutind în paragina din gând.
Să ferec vraja-n casă cu drugul pus în poartă,
să foarfec în firidă candela,
și singur în aria moartă
să-mi latre-n noapte Priam la zodiile reci
pînă tîrziu, a urît, a pustiu,
cînd în așternutul cu mireasmă de lavandă
voi adormi de veci.

(Ora fîntînilor)

TRISTAN TZARA

(1896—1963)

VERIȘOARA, FATĂ DE PENSION

Verișoară, fată de pension, îmbrăcată în negru, guler
alb,

Te iubesc pentru că ești simplă și visezi
Și ești bună, plîngi, și rupi scrisori ce nu au înțeles
Și îți pare rău că ești departe de ai tăi și că înveți
La Călugărițe unde noaptea nu e cald.

Zilele ce au rămas pîn' la vacanță iar le numeri
Și ți-aduci aminte de-o gravură spaniolă
Unde o infantă sau ducasă de Braganza
Stă în rochia-i largă ca un fluture pe o corolă
Și se-amuză dînd mîncare la pisici și așteaptă un
cavaler

Pe covor sînt papagali și alte animale mici
Păsări ce-au căzut din cer
Și lungit lîngă fotoliul ce-i în doliu
Jos — subțire și vibrînd — stă un ogar
Ca o blană de hermină lunecată de pe umeri.
Dînsa vrea să se ridice dar
Își aduce aminte și își mîngîie colierul de pe gît
Pentru că zărește cavalerul — și atît :
Se apropie de bancă sora Beatrice sau Evelina
Profesoară de istorie sau de greacă și latină

O, de ce cînd se apropie vacanța
O, de ce trec zilele așa de rar...
Frunzele și florile cad ca foile din calendar ;
Viața-i tristă, dar e totuși o grădină !
Și Infanta sau Ducesa de Braganza
Iar adoarme și își pierde importanța — căci tu numeri
Zilele ce-or să rămînă socotind de mîini pîn' la vacanță.

Eu încep din nou scrisoarea și îți scriu : *Ma chère*
cousine
Je croyais hier entendre dans ma chambre ta voix
*tendre et câline*¹.

VACANȚĂ ÎN PROVINCIE

Pe cer păsările nemișcate
Ca urmele ce lasă muștele
Stau de vorbă servitori în pragul grajdului
Și-au înflorit pe cărare rămășițele dobitoacelor

Trece pe stradă domnul în negru cu fetița
Bucuria cerșetorilor la înserare
Dar am acasă un Polichinelle cu clopoței
Să-mi distreze întristarea cînd mă-nșeli

Sufletul meu e un zidar care se întoarce de la lucru
Amintire cu miros de farmacie curată

¹ Dragă verișoară, / Mi s-a părut ieri că am auzit în camera mea vocea ta duioasă și mîngîietoare (fr.).

Vreau să mă sfîrşesc încet de-a lungul ţării
Şi să-mi ezite sufletul ca dansatorul pe frînghie.

Rătăcesc prin pădure
Cerşetorii ȝigani cu barba de cenuşă
Că ȝi-e frică dacă-i întîlneşti
Cînd îşi freacă soarele pleoapa pe poteci.

Călare o să mergem zile întregi
O să poposim în hanurile sure,
Acolo legi multe prietenii,
Te culci noaptea cu fata hangiului.

Sub nuci — pe unde trece vîntul greu ca o grădină
de fîntîni

O să jucăm şah
Ca doi farmacişti bătrîni
Şi soră-mea o să citească gazetele în hamac...

Ne-om dezbrăca pe deal în pielea goală
Să se scandalizeze preotul, să se bucure fetele,
Vom umbla ca agricultorii cu pălării mari de paie,
O să facem baie lîngă roata morii,
Să ne întindem la soare fără sfială
Şi-or să ne fure hainele şi-or să ne latre cîinele...

Gîrceni, 1915

INSEREAȚĂ

Se întorc pescarii cu stelele apelor
împart bucate săracilor, înșiră mătănii orbilor,
împărații ies în parcuri la ora asta care seamănă cu
vechimea gravurilor
și servitorii fac baie cîinilor de vînătoare
lumina-și îmbracă mănuși
deschide-te fereastră — prin urmare
și ieși noapte din odaie ca din piersică simburul,
ca preotul din biserică,
dumnezeu : seamănă lina îndrăgostiților supuși,
vopsește păsările cu cerneală, înnoiește paza de po
lună.

— hai să prindem cărăbuși
să-i punem în cutie
— hai la pîrîu
să facem oale de lut
— hai la fîntînă să te sărut
— hai în parcul comunal
pînă o cînta cocoșul
să se scandalizeze orașul
— sau în podul grajdului să ne culcăm
că te înțeapă finul și auzi rumegatul vacilor
pe urmă li-e dor de viței
să plecăm, să plecăm.

Mangalia, 1913

TRISTEȚA COSMICA

I

În sămînță de crini
te-am înmormîntat senin
ne-am iubit în clopotnițe vechi
anii se distramă
ca dantele vechi.

te caut pretutindeni doamne
dar tu știi că-i prea puțin
te-am înmormîntat în noiembrie
cînd se duceau școlărițele la prînz
n-au știut că erai în căruță
că ar fi plîns

cum să rostogolesc stăvilarele învinse
a doborît durerea în părinți
de hîrtie, carnea ta bătrînă
cum să fie ? — galbenă și tristă
și te-am iubit în vioara buneicuvîinți,

toamna și-a lățit în țară rana
s-a descheiat încet la sîni
și-o să-și descheie mai departe haina
ca vioara bărcii ruptă din stăpîni
o să-și descheie-n trup de sînge carnea
care mă cheamă.

ne-am plimbat de-atîtea ori pe dig
prin vîntul care aduce corăbii văruite
și înfige în cenușă de plămîni cîrlig
dar digul e cărarea melcului
din inima domnului

gîndurile mele se duc — ca oile la păscut — în nesfîrșit
plîng în fluier pe cîmpie triste părți de biografie
mă înec în deznădejdea de fenomene seismice
și pe străzi alcargă vîntul ca un cîine fugărit.

II

astrologii au întîlniri tănuite
într-una din cămările împărătești ca fagurele de mier
unde fac viitorului întîmplări pregătite
să tălmăcească dragostea în durere.

III

calul mănîncă șarpele nopții
grădina și-a pus decorații de împărat
înstelată rochie de mireasă — lasă
să-ți omor în infinituri, noaptea carnea credincioasă

nebuna satului clocește măscărici pentru palat.

(Primele poeme ale lui Tristan Tzara)

HERȚA

(Fragmente)

I

În târg miroase-a ploaie, a toamnă și a fîn.
 Vîntul nisip aduce, fierbinte, în plămîn,
 și fetele așteaptă în ulița murdară
 tăcerea care cade în fiecare seară,
 și factorul, cu gluga pe cap, greoi și surd.
 Căruțe fugărite de ploaie au trecut,
 și liniștea în lucruri de mult mucegăiește.
 În case oameni simpli vorbesc pe ovreiește.
 Gîște, cu pantofi galbeni, vin lent după-un zaplaz ;
 auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,
 cum învechește frunza în clopote de-aramă,
 auzi tăcerea lungă și gri care e toamnă
 și diligența care vine din Dorohoi.
 Pustiu, din șes, se urcă cirezile de boi,
 și cum mugesc, cu capul întors, de parc-ar suge —
 cu ochii roșii, târgul, cuprins de spaimă, muge.

1917

IV

Bătrînii de la casa cea veche ne-au ieșit
 în poartă, la grilajul de iederă cochit,
 și-aveau în ochi un zîmbet de iaz de șes, cuminte.
 Îți mai aduci amînte ? Îți mai aduci amînte ?

Livada zvîrlea pietre în zarzări și-n caiși.
Gutuie, după geamuri, cu pielea linsă, își
spuneau cuvinte-n care se-mpreunară plane.
Divanul ca o pară se înmuia, motane,
și era bine-n vechiul fotoliu moldovean,
cu frunze de lemn smulse din lustru, an cu an.
Ne-ascund atît de bine albumele cu clampă
de-alamă tinerețea ! Trecutu-i lîngă lampă
și plină e oglinda cu cute în obraz.
E-așa de lungă vremea de cînd nu mai e azi
și stearpă și molîie ca o convalescență.
Aștepți în toată seara aceeași diligență
care debarcă-aceași ovrei ce se întorc.
În case, știu vapoare ce pleacă spre New York
și bancuri unde-oceanul a descărcat ciolane.
Un far mai face semne de spaimă prin obloane,
și-atît. Te duci la gardul de iederă coclit :
doi tineri bat în poarta cea veche. Ai ieșit
și ai în ochi un zîmbet încremenit cuminte,
de iaz de șes, în toamnă. Îți mai aduci aminte ?

1923

V

În toamna asta ziua — de ce ? — s-a micșorat.
Cîmpul pustiu și negru s-apropie de sat
de parcă vrea prin garduri de lemn să se strecoare,
să mai pătrundă încă o dată în hambare.
Mai e ceva pe-aicea și nu-i din ce-a trecut ;
casele, după geamuri, au dușumea de lut,
și au cerdacuri, lîngă camere goale, unse
cu baligă, de ploaie și de urzici împunse.
Poate-ar mugi aicea, de-ar fi să fie, vaci ;
vița se ține-oloagă cu mîna de araci

și-așteaptă-acum, cînd țîța a încetat să-i crească
ploaie s-o-ngălbenească, ploaie s-o putrezească.
Șoseaua ca o talpă s-a rupt de-atîtea ploi.
Trec porcii, cei cu suflet de baltă, spre noroi,
trec porci urîți, să doarmă stupid într-o băltoacă —
ca haosul pe lume din nou să se desfacă.

1918

LUI TALIHARH

Pentru Păpușu (Armand Pascal)

Boii urîți și teferi s-au limpezit în șes,
și au țipat cocoșii tîrziu și fără sens.
Ileana, care doarine cu porcii de tărîțe,
s-a pus să mulgă vacei lapte stelar din țîțe,
pămîntului să mulgă răcoare de cartof.
Toamna bacoviană geme-n ferestre : of,
prietene, dă-mi mîna și taci ; așa, dă-mi mîna.
Privește curtea, porcii, și, rîcîind țărîna,
cocoșii albi. Privește : sufletul meu e trist.
O, Taliarh, acum, ca și-n trecut, exist,
și beau din vinul ăsta, și beau din cupa asta.
Vechilul tot nu știe ce albă-i e nevasta,
Ileana tot nu știe decît să mulgă vaci —
și via să-și înnoade azurul pe araci.
Vino ; să stăm de vorbă cît ne mai ține vrerea ;
ca mîne, peste inimi, va izbuti tăcerea,
și n-om vedea prin geamuri, tineri și zgomotoși,
amurgul care-aleargă după cireadă, roș.
Ca mîne, toamna iară se va mări prin grîne,
și vinul toamnei poate nu-l vom mai bea. Ca mîne,
poate s-or duce boii cu ochi de rîu în știri,
să tragă cu urechea la noile-ncolțiri.

Și-atuncea, la braț, umbre, nu vom mai ști de toate,
poate-am să uit nevasta și vinul acru ; poate...
Ei, poate la ospete nu vei mai fi monarh.

E toamnă. Bea cotnarul din cupă, Taliarh.

1919

PROVINCIE

(Fragment)

II

Toamna e-atît de rumenă în tîrg,
cu flori în pâr, roșcate, de olane,
că strada umblă ca un cocostîrc
pe după gratii unde cîntă plane.

Mîncăți de ploaie, pomii se usucă,
ca după o năvală de omizi,
și liniștea e tare ca o nucă,
și soarele s-a spart în cărămizi.

Toamna sosi pe plute din Galați,
întinde rufe, spală-n bălii spume,
bate butoaiile pentru vinaț
și cînt-un cîntec marinar, din lume.

Femeile-au ieșit la geam să coase
ciorapi de lînă pentru iarnă, roși ;

și-n case-n care-a doftorii miroase,
se coc, precum gutuie, ofticoși.

Vremea în jilt adoarme bătrînește.
Îți spui : au dat și lucrurile-n pîrg,
de data asta nu se mai coclește
toamna atît de rumenă din tîrg.

RUGA SIMPLĂ

O, ploaia primăverii care-a căzut din timp !
lasă să-mi spăl în tine picioarele desculțe,
lasă să-mi spăl în tine sufletul meu desculț !

O, ploaia răcoroasă care-a căzut din timp !
am întîlnit-o-n drumuri, oblică, pe moșie,
cu stropii grei de soare ca boabele din spicuri,

Oameni — sau poate-amurgul — în liniște ara,
țelina, spintecată la nesfîrșit, fugea,
și boii lingeau ploaia din cer în arătură.

Ploaie, spală pămîntul de baliga cuminte,
cruță pămîntul, ploaie, de uraganul rău,
bun, în deșertul mării, setoșilor de umblet,

umflă sămînța bine și tă-o să plesnească ;
sămînța de lucernă, de popușoi, de orz,
orz pentru cai, lucernă la vaci și popușoiul

fă-l, ploaie, pentru oameni cari te aşteaptă-n tindă,
cu porci uscaţi de-amiază, cu vişini, cu pustiu
şi cu neveste-n care ţipă copiii surzi.

Şi pune frunze-n vişini : ca să se urce-omida,
fă grîul : să nu moară guzganii de pămînt,
şi salcii : să se poată bivoli scărpină.

Lasă-n ocol să fete vacile roşcovane,
lasă să se iubească, din spate, prin ogrăzi,
scurţi şi cu botul umed, cîinii de vînătoare.

Lasă să se reverse podgoriile lumii !
Fă să se coacă via şi dă-ne vinul nou,
ce osteneşte capul şi limpezeşte trupul.

Iar mie dă-mi femeia pămîntului tău negru,
albă ca şi lumina pămîntului tău negru,
bună ca şi nutreţul pămîntului tău negru.

Şi-n urmă, prăbuşeşte-mi lumina din văzduh,
îngroapă-mă sub toată lumina din văzduh.
agheazmă blestemată, ploaie de primăvară.

CINTECE SIMPLE : MĂRIOR

(Fragment)

II

A spart în mine toată podgoria cu struguri ?
Au spart în mine toate butoaiele cu vin ?
Dacă n-aş şti că-i toamnă, aş crede că sînt plin
pe coajă cu puroiul din bubele de muguri.

E toamnă albă — parcă e primăvară. Stau
greoi să curgă-n mine tot soarele prin membre ;
şi dacă n-ar fi ziuă, ar fi crepuscul, sau
ar fi cea de pe urmă tăcere din septembrie.

Dac-ai veni cu capul întors spre porumbei,
tînără ca o frunză sau ca o stea, ți-aş spune :
uite, e var pe viţă ; uite, e clei pe prune
şi sufletu-mi de tine se umple ca un clei.

Ți-aş spune : seara asta e ultima din toamnă,
şi toamna asta, poate, e cel din urmă an,
e cel din urmă soare şi cea din urmă poamă ;
şi s-ar putea, femeie, să fiu un Canaán,

urît şi sterp, cînd încă ți-s țîțele cu lapte ?
Sînt crama pentru toate vînăturile noi,
sînt toamna strînsă încă, fecundă, în butoi,
şi simburile putred din fructele prea coapte...

...Cînd s-ar putea să are iar boii în april,
și să-nnoim natura ! Dac-ar cădea în tine,
în carnea ta fierbinte, ca într-un cîmp fertil,
un singur simbur putred din toamnă și din mine.

ALTE PRIVELIȘTI

(Fragment)

III

Bălțile-n drum, ca bivolii negri, s-au culcat.
Și șesul spart se urcă pe dealul sur, arat,
greu parcă de belșugul grîului semănat.

Harbujii și-au curs zeama roșie pe pămînt,
semînțele așteaptă ploaie, așteaptă vînt —
și e tăcerea care poate veni curînd.

Și e lumina care poate să cadă jos,
pe bolta lină pînă-n afund și pe zămoși —
și e lumina care poate să cadă-n tine.

De vii să mîni în seara aceasta boii uzi,
coace-mă bine, Doamne, în cîmp, ca pe-un harbuz,
și sparge-mă, în toamna aceasta, care vine.

(Privești)

VINĂTOARE

Noaptea cînd ușa doarme și lemnul grinzii crește
Și patul șade prins de vise-n cuie, sar
Pe spatele acelui puternic armăsar
Ce vine în nechezuri și-n poartă se oprește.

Cu mîna sprijinită pe gîtu-i, merg călare
Spre muntele cu lacuri și perii de păduri,
Cu coniferi în lună și dinți de piatră duri
Pe care nici o hartă nu-l scrie și nu-l are.

În valea de cenușă e-un lac cu apă verde
Ce merge-n sticlărie și smalturi pînă-n alt
Tărîm, cu prunduri negre și cu tavan înalt,
În care-un pește roșu se-nalță și se pierde.

Și către-acest tezaur de mirodennii plin
Se trag cu muget dulce cirede de bovine,
Și-un cerb cu craca deasă să se adape vine,
Și frunza răscolită în urmă-i crîșcă lin.

O, ce păduri enorme și ce tăceri nedrepte !
Ce geologie rară pentru vînatul mitic !
Cum totul pare-n somnuri pe-un emisfer granitic,
Săpat de-un vis arhaic în turla lungi și trepte !

Ridic un arc ce cîntă cînd coarda i se-ntinde
Și trag ; dar cîrdul muge, din apă ies lumine,
Iar cerbul crește groaznic cu coarnele spre mine,
Brădetul se frămîntă și către mine tinde.

Și balta scade moartă, coclită ; ceata rea
Aleargă-nvălmășită cu sute de picioare,
Iar calul greu se-ntoarce prin smîrcuri fără soare,
O, ce păduri enorme și ce tăcere grea !

GHENCA

*„J'ai connu dans le Bourbonnais une
aimable vieille demoiselle.”*

André Gide, *Les nouvelles nourritures*¹

Pe an numai o dată la Ghenca merg, mătușa
Din casa moartă-n anul o mie nouă sute ;
Cu rochiile multiple ce par pe ea cusute,
După puțină pîndă la geam, deschide ușa.

Ca-ntr-un mormînt de rege cu poarta sfărîmată
De tîrnăcopul luciu de soare-al unui Schliemann

¹ „Am cunoscut în Bourbonnais o domnișoară bătrînă amabilă.” André Gide, *Noile roade ale pămîntului* (fr.).

Lumina curge-nuntru făcînd să intre lima-n
Pereți și să se-ascunză păianjenii, armată.

Mătușa des clipește ca pasărea de noapte
Și pare năucită de zgomot și lumină,
Ale odăii colțuri au străluciri de mină,
Huruituri de grote se nasc din pași și șoapte.

„Să-mi dai o linguriță din vechea ta dulceată
De trandafir !“ Mătușa ascultă-a mea dorință
De fiecare an, cu mare suferință,
Obrajii-i sînt de ceară, pe frunte-i trece-o ceață.

Cu mîini ce vor să-nșele, c-un glauc de pește-n ochii
Mărunți, ea pipăiește un mușuroi de chei
Al cărui clinchet joacă la șoldurile ei
Sub groasele petale a nu știu cîte rochii.

Vrea să cîștige timp cu-a degetelor lene,
Abia aflată cheia, nû-și amintește unde
S-a rătăcit borcanul și fierul greu pătrunde
În broasca ruginită, cu tremurări viclene.

Dulapul e-o vitrină cu-obiecte milenare,
Dulcețurile grele de vișini și caise
Cu zeama ca de sticlă elină, bloc de vise,
Și-n loc de linguriță mi-ar trebui amnare.

Cu degetele pipăi această miere-etruscă
Uscată ca o lavă, cu smalțuri de coral,
Solidă, fără vîrstă, cu miezul mineral,
În care doarme-o veche, zaharisită muscă.

„Tu crezi, o, tanti Ghenca, în marea biruință.
Asupra morții : Mărtea e-n scrinul dumitalé !“
Așa vorbesc și ronțai dulceața de cristale.
Mătușa mă privește cu mare suferință.

(Poezii, 1937)

ROCHIA DE MOAR-

Ca de-obicei, aseară, trag ancora. Odaia
Rămîne ca o punte îngustă, în văpaia
A douăzeci și patru de brațe de cleștar,
Închipuind sub grindă sistemul planetar.

În fuste verzi de-atlaz, se stăpînesc abia
Să nu dea din picioare, fotolii, canapea:
Volumele din rafturi zbucnesc, și după zbor
Se-ntorc ca porumbeii la locurile lor.

Pe geam, un val oceanic stropește picături,
Se clatină-n oglindă desişuri de păduri,
Înăbușită fierbe cerneala-n călimară.
Mieroasă, zmaragdie, suc de cucută-amară.

Dulap, scrin, piano, sobă; suspină fiecare,
A zdupăit ceva ca o descălecare,
Picioare transparente sosind din Paradis
Pun unghiile de aur pe masa mea de scris.

În lada de Braşov nu m-aşteptam să fie
Greieri, căror le țin strictă catagrafie,
Unul silabiseşte în violina mea,
Altul preferă ceara din roşia duşumea.

Fui curios să văd gîngăniile ce fug
În pîntecul acelui multicolor coşciug,
Pe-al cărui fund uitată, absoarbe naftalina
O rochie de moar a tantei Magdalina.

Cînd să ridic capacul mă năvăli un fum,
Pişcînd ca o pucioasă şi-un năduşit parfum
De liliac uscat, făcute scrum buchete,
Şi-odaia străluci de flăcări violete.

Iar lada mea trosnea ca focul de nuiele,
Şi aburul ieşea prin muchi şi găurele.
Ținîndu-mi răsufierea, deschid, aruncu-mi ochii
Pe locul fumegîndei, mucegăitei rochii.

Mi se păru umflată, aproape-nsuflețită,
Corsajul palpita, poala sălta boțită :
Mănușile de ață din fumăraie-și scoase
Mătușa Magdalina, chiar ea, carne și oase.

Și totuși, fără spaimă i-am dat un braț, lejeră,
De mine sprijinită, stătu pe o berjeră,
Iar eu mersei cu grijă capacu-n loc să pun
Peste craterul lăzii cu clocot de săpun,

Ca nu cumva din Hades pe-aceleași vechi canale
Să se reverse și-alte himere infernale.
Și-așa privii născută din fumeguș stafie,
Cu părul ei de cîlți legat într-o scufie

Albă ca spermanțeta, bătoasă de crohmală,
Iar gîtul cu mărgele părea vopsit cu smoală,
Ochii mocneau striviți ca două mari stafide
Alunecați la vale în foarte-adînci firide.

Pe ici, pe colo-o geană, ca de măceș, o țeapă
În pleoapele gălbui ca foile de ceapă,
Obrajii pămîntii înscortoșați și creți,
Acoperiți cu pielea unor uscați bureți.

Pe lîngă gură cresc niște tulei de pluș,
Din nară pică mucusul : floare de cerceluș.
Și pe supt ochi mătușa-i spoită cu funingini,
O coadă de melc, limba îi iese printre gingini.

Iar osul de la deget mai nici o carne n-are,
Și unghiile crescute au arcuri ca de gheare,
Pe rochie foșgăiesc gîndacii, curcubeuri,
De n-or fi niște jocuri de fluturi și de jeuri.

Mătușa-și împreună mănușile de ață,
De poala hainei mele îngenunchind se-agață,
Și implorînd burlesc, îmi zice : „Sprijin dă-mi
Să trec nevătămată prin douășpatru vămi.

Scrie-mi vreo două stihuri, fă-mi vîlvă dăscălească,
Să mă cunoască lumea și să mă pomenească.”
„Îmi va fi greu — zic eu — acum întîia oară
Să-ncerc o *Vita nuova* pentru-o octogenară.”

Dau s-o ridic. Mătasea din mînă, ruptă, scap.
Repede Măgdălina dă rochia peste cap,
Cu ghearele lungi pielea ca năpîrlită-și taie,
Ia foc ca o hîrtie și arde vîlvătaie.

Cu palma de rușine la ochi — o credeam scrum.
Mătușa însă zice : „Ia vezi-mă acum”.
Și lîngă mine șade, ce frumusețe, of
O fată cu-ochi de agriși în candid malacof.

Ca piersica prea coaptă e fața-i purpurie,
De rupi pielița moale și carnea se sfîșie,
Cu unghii conabii ca floarea de glicin
Ea-n masa mea lovește pe dinți de clavecin.

„Te voi cînta”, strig eu, și-n marile de-a valme
Ce-mi năvălesc în suflet în pripă bat din palme,
În pod nechează-un vifor, cutremură tavan,
Pe geam se saltă-un cal mare cît cel troian.

Trag botfori în picioare din piele de Cordova,
Înalți pînă la șolduri, muiăți în ambră ; slova
Arsă pe ei — arabă ; iau biciul de peteală,
Pe' trup pun un brocart de fină poleială

Și sar pe cal, prin grindă zvîcnesc afară, zbor,
Prin sfere dau o raită, mă urc și mă cobor,
Cavalcadez departe spre-acel de aur ban
Ce arde și se umflă : steaua Aldebaran.

Prin praf imens de foc străbat Calea-lactee,
Cu mîna pîlnie ochii feresc de vreo scînteie,
În fine trec prin Siriu, și descinzînd eliptic
Pun tălpile din nou sub candelabrul criptic.

Nici babă și nici fată ! Pocnește-n violină
Unul din cei doi greieri, luminile declină,
Desfac capacul lăzii. În ea, pe fundu-i doar,
O vestejită rochie de jeuri și de moar.

Miroase a patchouli, și cînd o scutur, iată
De-un nor de molii albe odaia e-mpuiată.
Adorm cîntînd în vise stihuri miraculoase,
Trei genii mă păzesc cu săbiile scoase.

GREIERII

Aseară-n biblioteca mea,
Din sobă, ușă, dușumea,
Din rafturile de stejar
Am ascultat un cîntec rar.
Veneau de pretutîndeni scîrțîiri
În rîuri limpezi și subțiri,
În mărunțele ferăstraie ;
Părea că în odaie
Crescuse deodată o livadă
Și buruieni în ladă,
Și printre tomuri cu cotoare roșii
Foșnesc lin chiparoșii,
Că în Machiavel și Guicciardini
Se zbat de vînt măslinii.

Trecutul mi-l pileau cu gura,
 Scoțînd afară rozătura,
 Stîrnindu-mi jalea și iubirea,
 Răscolindu-mi amintirea.
 Sunau strident și tare
 Scrisorile de prin saltare,
 Se auzea un gri-gri scurt pe masă
 De la vreo strofă printre cărți rămasă.
 În ceasul încrustat cu fildeş și bagă
 Un greier ronțăia și rumega.
 Un scrin arhaic de mahon
 Se prefăcuse într-un ariston,
 Dulapul negru Biedermeyer,
 În orgă grea cu țevi de aier,
 Și soba cea plină de fum,
 În sonor harmonium.
 În paturi și canapele
 Găsise greierii ospele,
 Garderobul cu vetuste fuste
 Se umpluse de lăcuste,
 Molozul dintre cărămizile de lut
 Cînta ca și de flaute umplut,
 Ale tavanului vechi șipci
 Erau țitere și scripci.
 Credeam că dorm pe culmi la oi,
 Și-un Tityr zice-mi din cîmpoi,
 Apoi urcară înspre zona siderală,
 Alcătuiind o iscusită țîrîială
 Pin' ce lumina dînd în cercevele
 Se mistuiră-n pulberea de stele,
 Însă un greier mic,
 Lui Sêneca amic,
 Ascuns în tocul auriu,
 Chiar ziua țiuie cînd scriu.

Ades în casa mea mă-nchid,
 Și plîng ca regele David
 Pe fiul său Avesalom
 De plete spînzurat în pom,
 Cu gîndul la Otilia,
 Cu părul ca vanilia.
 S-o torn în aur de Ofir,
 Punîndu-i soclu de porfir,
 Sub un împodobit tavan
 Din lemn de cedru de Liban ?
 Pustiu e muntele Sion !
 Unde ți-e templul, Solomon ?
 Dă-mi, rege, apa vie,
 Care pe morți învie,
 Căci vreau s-o țin curată,
 De-a pururea nevătămată,
 Cu gloria cîntării
 Și prospețimea mării,
 Sclipitoare ca rubinul,
 Neprihănită ca și crinul,
 Răcoroasă ca un lac,
 Și floarea de liliac,
 Cu-obrajii plini de rouă,
 Ca merele cînd plouă.
 Suflarea dulce să-i rămîie,
 Ca la o coajă de lămîie,
 Și trupul îmbălsămat.
 Precum un strugure uscat.
 Piciorul neted în sandală
 Să aibă carnea de migdală.
 Și să lase-n urmă val
 De smirnă și santal.
 Vreau să trăiască-ntr-una,
 Cît stelele și luna.

EROTOCRIT

Iubite Erotocrit,
De tine cît am jelit !
Mă uitam la cîte-o stea,
Și mă topea dragostea,
Mi se părea că se-adună
Toți libovnicii în lună,
Că stelele-s flori în grădină,
Iar Luceafărul albină.
Nu puteam din plîns să tac,
Închisă tot în iatac,
Despleteam coada pe umăr
Și-ncepeam perii să-i număr,
Vrînd ziuă și ceas să știu
Cînd de gît o să te ții.
Ascultam pe lîngă uși,
Crezînd c-o să vii acuși,
La geam alergam pripită,
Auzind de cal copită.
Ascultam zvon de cișmele,
Ți-auzeam glasul în ele.
La freamătul de finici
Îți credeam pașii aici,
Numele tău cel drag
Îl desfășuram șirag.
Fiecare literă
O cîntam pe țiteră.
Fiecare vorbă
O sunam pe teorbă.
Noaptea te visez în somn
Gătît în straie de Domn,
Ca într-o icoană scris,
Sprinten ca un chiparis,
Iar în tărie la fel
Cu cedrul din Israel.

Încondeiați cu migală
Ochii-ți au chip de migdală,
În gură ai anason,
Și pe piele cinamon,
Și pieptul lat și păros
E un lan cu spicul gros.
Gol în așternutu-mi vin,
Să simt că-nviiu și leșin.
Cu brațele fă-mi un cerc,
Să nu pot scăpa de-n cerc.
Sărută-mă pururea,
Să rămân de tine grea ;
Din frunte spre tălpi în jos,
Să-ți fac un cocon frumos ;
Din tălpi spre părul gălbui
Să-ți fac cocon cilibiu.

LENE FEUDALA

Cu kimonoul galben pe iarbă-ngenunchiat
Stă lingă iazul putred arcașul asiatic.

Pereți de cremeni linse sclipesc în depărtare.
Ca niște aurite, celeste sanctuare.

În apă-și spală părul sălcii odorifere
Și se privesc placide dințoase conifere.

Ca o tafta se mișcă greoaia undă creată,
Și peste vale-apasă o liniște măreață.

**Deodată-un cerb răsare și îndrăznește-abea
Cu simulări de cracă să plece fruntea-a bea.**

**Mongolul trage arcul de veche panoplie,
Dar invadat de lene și de melancolie**

**Trimite-n sus săgeata spre flori monumentale,
Stîrnind pe baltă ploaie de frunze și petale.**

(Lauda lucrurilor)

CLOPOTELE

Duminicile-n fiecare săptămînă,
Cînd clopotele-n mantii de bronz se iau de mînă
Și-ncep ca să colinde
Cît văzduh poate glasul lor cuprinde,
— Umflați de vînt.
Buimaci, tîrîndu-și umbra greoaie pe pămînt.
Toți nourii aleargă cu clopotele-n zbor
Pe urma lor ;
Iar cînd în zare, ca-ntr-o văgăună,
S-au prăbușit cu toții împreună,
Din ce în ce mai limpede răsună,
Împodobind cu aur proaspăt crinii,
Goarna luminii !

Și-atunci tot cerul se preschimbă
În clopot nalt, cu soarele drept limbă,
Care bate
Clipe de lumină
Pentru cei a căror inimă se zbate
Ca limba unui clopot rostogolit în tină.

În hohote sonore văzduhul se destramă
Cînd clopotele-n tropot de copite
Îndeamnă sufletele toropite

Și le cheamă
Cu ele către soare să s-avînte,
Sărmane clopote cu-aripe frînte !

Și-atunci nebunii care-ntr-una urlă
Cu sufletul la gură ca o surlă
Cînd clopotele-n fiecare turlă
Cu ură-și mușcă frînghiile, botniți,
— Nebunii intră pe furiș în casă,
Și tac din gură, și s-ascund sub masă ;
Căci trebuie să știți că din clopotniți
Îndată clopotele au să zboare
În cavalcadă către soare,
Și-au să se-ntoarcă liniștit, la trap,
Să ne cadă pe cap,
Să ne cadă pe cap !

Dar eu, care nu sînt nebun,
Vă spun :
Că clopotele-n fiecare săptămînă
Se iau de mînă ;
Își suflecă mantalele-ntr-o horă
Sonoră ;
Și-apoi pornesc ca să colinde
Cît văzduh poate glasul lor cuprinde.

Dar vă mai spun,
Eu, care nu sînt nebun,
Vă spun ce toate clopotele spun :
Că, dintr-o dată preschimbate-n goarne,
Au să răstoarne
Văzduhul peste noi ca un puhoi
De cer albastru și luminează multă,

— Și-atuncea noi,
Care sîntem acei ce tac și le ascultă,
Stăruitori vom sta cu fruntea boltă
De revoltă,
Cu ochiul cupă de nădejde multă,
Cu zdrențele azurului pe noi,

Surîzători — cu clopotele-n noi !

LIED

Al meu mi-e sufletul, ori mi-e străin ?

Mi-e sufletul de vechi amurguri plin,
Și-n mine plînge-un cîntec fără grai,
— Așa cum într-un vechi amurg pe Rin
Cînta pe-o stîncă zîna Lorelei.

Dar cîntecul, de l-am știut demult,
Să-l spun acum nu știu, știu să-l ascult.
Nu pot să-l cînt, dar cîntă-n mine-acum,
Așa cum apa curge lung, sau cum
Clipește-o stea, ori șerpuiește-un drum.

'Al meu mi-e sufletul, ori mi-e străin,
Pătruns în mine parcă fără veste ?
— Mi-e sufletul adînc ca o poveste
În care e un vechi amurg pe Rin,
Si un luntraș, îndrăgostit de-o zîna.

Sînt cîntecul pe care îl cîntai
Luntraşului pe Rin odinioară,
Sînt cîntecul cu care îl chemai
Să moară,

— Şi sînt luntraşul,
Lorelei !...

PĂDURE

Apusul roş se năruie în clăi
De purpură clocotitoare.

Pe-aici pădurea s-a urcat din văi
În văi,
Odinioară. către soare.

Bătrînii brazi se văd şi-acum
Ca nişte cerşetori rămaşi în drum.
Pe dealuri, sus,
Către apus,
De cînd convoiul lor smerit,
Urcînd mereu,
Pe veşnicie a înmărmurit
În drumul greu
Spre soarele care-a murit.
Stingher.
Cu fruntea pe cer !

În fundul văilor adînci
Pădurea a căzut din nou, pe brînci.

Pîrîul curge ca un şnur de vînt,
Şi, prins cu ciob de stîncă de pămînt,
Îşi încovoiaie limpedele trup
Printre păduri în care bătrînii brazi se rup
De vînt,
Şi toacă toată noaptea din crengi, sau spun alene
Poveşti de foşnet prin poiene.

Un clopot vechi cu glugă de lumină
În fiecare seară se închină
La minăstire, cine ştie unde.
Şi dangătul din depărtări pătrunde
Printre păduri, se-mpărăştie pe apă,
Clipeşte-ncet ca o pleoapă,
În cîrlionţi de sunet se destramă,
Şi, ecou,
Se îngroapă
Din nou
În guşa clopotului de aramă.

Acum, pîrîului, la căpătîi,
I-aprinde seara steaua ei dintîi ;
Şi-ncet mătasa vine să-i dezmierde
Vîntul verde.

Depart... sau pe-aproape... cine ştie...
Un plîns de broască-ncepe să adie...

Şi seara dintr-o dată-i mai pustie.

Şi-auzi cum ţiuie-n adîncul serii
Urechea tăcerii.

(Aur sterp)

FRONTISPICIU

Mi-am plăsmuit un suflet din țandări de bolid,
Aerian și aspru, cu nostalgii de vid.
Sori stinși și-au stors cenușa din hăuri să închege
Năprasnicele așchii de mii de ani pribege.
Ecouri adunate din haosul astral
Mai gem și-acum în asprul meu suflet mineral,
Cu fire de-aur smulse solarelor sisteme,
Mai repede ca vremea alunecînd prin vreme.

Fulg de nemărginire în coajă de pămînt,
În inimă port dorul pustiilor senine.
Cînd clipa pămînteană apasă greu pe gînd,
Desfășur albul viscol al stelelor în mine.

Mi-e dat să-mi caut timpul zburînd din eră-n eră
Și să colind, eratic, prin secolii glodoși.
Tot ce-i contrast m-atrage, și-n mine, ca-ntr-o seră,
Cresc brazii nalți alături de cactușii buboși.

Am aruncat la hîrburi cîntarul nemuririi
Și ciutura cu glorii banale de cișmea,
Și cumpănindu-mi visul cu rînjetul satirii,
Fac lumea după chipul și-asemănarea mea.

Sînt cel dintîi Geneza-n batjocură să-mi ieu.
Eu singur îmi sînt șarpe în paradisul meu.
Cu inima-nclăștată în coama unui vers,
Îmi joc pe Prometeul gonit din univers.
Îmi bat în piept țărșuri fățarnice de rugă.
Schimb perlele-n grăunțe și fac din înger slugă.

În balta vremii moarte scuipe larg și liniștit.
Viața cu trup de aur și solzi de glod mi-e dragă,
Cum drag îmi va fi vîntul ce-mi va deschide, largă,
Poarta pe care intri, culcat, în infinit.

POPAS

Cerul, ca zugrăveala pe lemn, s-a învechit.

Dănțuitor pe frînghii și păpușar vestit,
Cu zările pe umăr și vîntul de căpăstru,
Sufletul meu colindă și-acum sufletul vostru.

Copii ridicau zmeie în drum cînd am purces.
Domoală era vremea și lungă ca un șes.
Pașii mei din țărîină lăsau urme pe nouri.
Ocheam cînd era lună, cu praștia, ecouri.
— De-atunci au trecut zile ca luntri fără cîrmă.
În podul palmei dîra norocului se curmă.
Și-am căutat zadarnic în gînd de-atîtea ori
Vorba care deschide peștera cu comori.

Își mină noaptea cîinii negri la vînătoare.
Tăcerea-i înțesată de glasuri viitoare,
Cum timpul tot e-n clipă și lumea după frunte.
Și viața-i nencepută ca apele de munte...
Mîini plec din țara asta cu cerul învechit.

(Stînci fulgerate)

MIRAJ

Ce dup-amiezi ciudate, învăluite-n vis !

Izvoarele-amintirii în suflet s-au deschis,
Răni vechi cu sînge proaspăt mocnînd sub clipă, treze.
Și doruri ruginite prind iarăși să vibreze
Cînd vremea-ncetinită și-ntinde apa grea.
Simt cum întreaga-mi viață alunecă în ea
Și cum eu însumi vreme mă fac, magie rară !
În mine-atunci o lume vrăjită se coboară :
Amestec de-anotimpuri, de dimineți și seri,
Alcătuind o lume găsită nicăieri,
În care se-ntretaie ca niște zvonuri line
Atîtea visuri toate cîte-au trecut prin mine
De la-nceputul celei mai vechi copilării.
Prin vinete meleaguri cu ceruri brumării,
Pe-un drum mereu același și altu-ntotdeauna,
Pornesc cu Păsărilă să strîng în brațe luna...
Dar mult nu stau în țara poveștilor, și-acum
Mă-ntîmpină o toamnă cu despletiri de fum :
Văzduhu-ngălbeneste ca o mătase veche,
Flașnete ofilite îmi țiuie-n ureche
Și simt miros de frunze ce ard, grămezi, prin curți...
Durata mea de astăzi cu anii tot mai scurți
Mă-ndeamnă-n amintire să fac mai lungi popasuri ;
Și vremea n-o mai măsur. cu clipe și cu ceasuri.
Căci Hronos mie însumi îmi sînt și, mag subtil,
Schimb timpul meu de-acumă cu timpu-mi de copil.

O, farmec fără nume, feerică năframă,
Pe care-o ridicare de gene o distramă
Răscruce-a zilei între amiază și-nserat,

Cînd în aceeași clipă rostit și spulberat !
Ajunge-voi vreodată pe căi nemijlocite
Să aflu tîlcuri nouă cuvintelor tocite
Și să cuprind statornic cu tainice dovezi
Miracolul acestor ciudate dup-amiezi ?

LA MARGINEA DE NOAPTE A VIETII

La marginea de noapte a vieții m-am oprit.

De multă vreme tot voiam s-ajung
La țărmurile somnului cel lung !
Și iată-mă cu sufletu-nnegrit
De pulberea atîtor clipe moarte
În care visuri mari s-au oglindit
(Acele visuri care dorm departe
Prin funduri de trecut neizbutit).

Ce sunet plin dau vorbele străvechi
Rostite-acuma parcă-ntîia oară !
Mă-ntorc din nou la fluviile vechi
Din care am băut odinioară.

Ca melcu-n răsucita lui chilie
M-ascund în falduri de melancolie,
Croindu-mi cum îmi place drumul meu.
Culesul amintirilor începe.
Trecutul își întinde albastrele lui stepe
Învăluite-n negură mereu :
Ciudat tărîm de seară și de toamnă,

În care sora Somnului e Doamnă,
Și vremea e o apă stătătoare.

Dar eu trec mai departe spre vechile izvoare.

BALADA VECHII SPELUNCI

Stăteam la mese-ngrămădiți,
Lipite trupuri, suflete stinghere,
Ca niște emigranți trudiți
În pîntecele unei vechi galere
Spre vreo Americă de vis porniți.

Fata cu ochi de diamante negre
Turna-n pahare băutura tare,
Și lungi priviri scormonitoare
În piept ca niște sulii negre
Ne pătrundeau pe fiecare.

Ce sculptor scăpătat și neguros
Lăsase cîrciumarului drept plată
Statuia-aceea bîrbară, lucrată
Parcă din smoală, Veneră ciudată,
Cu creștetu-n tavanul unsuros ?

Fata cu șolduri dolofane,
Pe care o iubisem rînd pe rînd,
Cînta române suburbane
Cu glasul răgușit și blînd
Al unei vechi toxicomane.

Urlau în viforul de-afară
Toți musafirii la sabat
Și ne chemau neîncetat
Să ne-avîntăm cu ei afară
Pe coama vîntului turbat.

Dar noi priveam cu gîndul ostenit
Printre banalele refrene,
Pe-un nou tovarăș chiar atunci venit
(Și presimțiri subpămîntene
Ne-nvăluiau domoale și viclene).

De unde răsărise printre noi ?
Nici unul nu-l văzuse la intrare.
Ce adunare de strigoi !
Statuia ne turna-n pahare
Și sta la masă lîngă noi.

Să te mai miri de noul musafir,
De-mbrăcămîntea-i demodată ?
Purta un frac verzui, cusut cu fir,
Pantofi cu copci de-argint, cravată lată
Cît un ștergar, manșeta fin brodată.

Cu ochi sticloși în fundul feței slabe,
Ne măsura tot învîrtînd încet
În degetele lungi ca niște scoabe
Un ascuțit și fin stilet
Cîr teaca plină de-ncrustări arabe.

L-am ascultat vorbind apoi
În glas cu mlădieri feline ;

La vorba lui, dorințe noi
Și crîncene-aprindeau rubine
În întunericul din noi.

Vorbea despre-o oștire mare,
De-ntunecatul Împărat,
Și despre-o stranie-njghebare,
Cu suflete de cumpărat :
Răsplata nu e viitoare.

La brațe ne-am crestat pe rînd
Și-am iscălit apoi cu sînge.
Statuia ne turna cîntînd
Cu glasul răgușit și blînd.
Rachiul avea gust de sînge.

Ha ! Ce duhoare de pucioasă !
Unde-i tovarășul ciudat ?
Nu l-ai văzut jucînd pe masă
Cu fracu-n coadă verde ridicat ?
Copita din pantof ieșea lucioasă...

Cîți au plecat, cîți au rămas
Din ceata noastră de atunci ?
Trecut-a timp — un veac ? un ceas ?
Blestemu-acelei vechi spelunci
Ne urmărește pas cu pas.

IN MARILE SINGURĂȚĂȚI...

În marile singurătăți din mine
Aud de mult un cântec. Dar e cântec
Ceva ce nu se poate auzi
Decît doar cu urechea sufletului ?
Sunete stinse, susur de astre,
Vîrtej de vis și amintiri de vînturi,
Sonoră-nchipuire ce poate fi lumină,
Prezență care-nlătură cuvîntul ?

De cîte ori nu m-am urcat
În luntrea somnului, crezînd că poate
Voi izbuti, plutind la întîmplare
Pe mările tăcerii dinlăuntru,
Să dau de-acel prea tainic cîntăreț
(Un cîntăreț tot trebuie să fie !),
Frățește să-l întîmpin și să-i spun :
„Prietene, deși te port în suflet,
Eu încă nu te-am cunoscut în viață !“

Atît de slab s-aude cîteodată,
Parcă-i pierdut prin depărtări de stele
Iar alteori îl simt aici aproape,
Ca o vioară după un perete,
Și doar o ușă parcă ne-ar desparte
Dar nici n-am apucat să fac un pas,
Și mă găscese zvîrlit din nou
Pe țărmul vieții zilnice și treze,
Naufragiat al somnului.

Dar alteori, pornind să-l caut, iată,
O spaimă mă învăluie deodată
Și sînt silit de-un jurămînt ciudat
Să-mi duc cu trudă visul pîn' la capăt.
Cumplite gînduri amenințătoare !
Mi-e frică să nu aflu cine știe
Ce taină înspăimîntătoare !
Cum pot să cred că e la fel cu mine
Ceva ce poate-a coborît din astre ?
Ce chip să dau necunoscutului din mine ?
Și-atunci mă zbat să scap din visul meu,
Dar el, nenduplecat, m-aduce-n preajma
Enigmei către care mă simt atras mereu,
De care mă desparte mereu o spaimă nouă.
Și-așa mă lupt cu spaima și dorința,
Statornice, zădarnice-amîndouă.

Trec cîteodată zile lungi în care
Pe neștiute cîntecul dispăre,
Și amintirea lui atunci, mai vie
Chiar decît e prezența lui, mă doare,
O, dulce vînt prin inima pustie !

La fiecare grea răscruce-a vieții
L-am auzit vestindu-mă frățește,
Și morții mei, cînd vin să mă întrebe,
El ca un greier vorba le-o-nsoțește.

În dup-amiezi de-ntoarceri în trecut
Și-n nopți adînci, cînd tot ce m-a durut
În viață se trezește-n suflet iară,

Simt cîtecu-adiind în preajma mea
Aşa cum într-un vis odinioară
Mi s-a părut c-aud vorbind o stea.

O, cîntecul acesta fără nume
Am să-l aud şi-n pragul morţii oare ?
Voi izbuti în clipa mea din urmă
Să pot cunoaşte fără dor şi spaimă
Pe cîntăreţul cel ascuns în mine ?

CÎNTEC DIN ANII BLESTEMAȚI

Eu multă vreme n-am mai privit cerul.

Mergeam cu sufletu-nvelit în ceaţă
Pe străzile-unui vechi oraş în care
Stau veacurile unul lîngă altul.
Acolo, printre miile de oameni,
Am fost mai singur decît niciodată :
Un Robinson cu insula în suflet.
Şi totuşi eram omul cu-o sută de prieteni.

Vedeam amurgu-n geamuri de biserici
Şi stelele în ochii femeilor nocturne.
Prin pieţe largi de marmură lucioasă
Zăream vreun fir de veştedă mătăasă
Din rochia ruptă a lunii.
Ploaia cădea, întotdeauna neagră :
Şi vuietul de trenuri subterane
Îmi amintea de tunete uitate.

Amiaza zilelor dogoritoare
Se prelingea cleioasă pe trotuare.
Și cînd priveam copacii pleșuvi pe bulevarde,
Știam c-am mai îmbătrînit cu-o toamnă...

Așa mă stăpînea orașul mare.

În vremea asta, dincolo de el,
În libera natură creatoare,
Știam că toate au rămas la fel :
Pădurile sălbatice prin care
Nestingherite umblă căprioare,
Și munții mari în care numai vîntul
Înfinge zdrențuitul lui drapel,
Și drumurile multe ce-nvăluie pămîntul
În mreaja lor de vis și de mister,
Corabia verzuie a zorilor pe valuri,
Amurgurile sîngerînd pe dealuri,
Și peste tot, statornic, neistovitul cer.

Dar eu, captiv al marelui oraș,
Rătăcitor prin funduri de foburguri,
Uitam de vraja vechilor amurguri,
Simțind cum crește-n mine un cîntec uriaș,
A cărui fire simplă și adîncă
Nu izbutisem s-o dezvălui încă.

Fugind mereu de mine însumi
Și întîlnindu-mă mereu în cale,
Delaolaltă liber și rob
De zidurile vechii capitale,
Eu căutam în labirintul ei

Simt cîtecu-adiind în preajma mea
Aşa cum într-un vis odinioară
Mi s-a părut c-aud vorbind o stea.

O, cîntecul acesta fără nume
Am să-l aud şi-n pragul morţii oare ?
Voi izbuti în clipa mea din urmă
Să pot cunoaşte fără dor şi spaimă
Pe cîntăreţul cel ascuns în mine ?

CÎNTEC DIN ANII BLESTEMAȚI

Eu multă vreme n-am mai privit cerul.

Mergeam cu sufletu-nvelit în ceaţă
Pe străzile-unui vechi oraş în care
Stau veacurile unul lîngă altul.
Acolo, printre miile de oameni,
Am fost mai singur decît niciodată :
Un Robinson cu insula în suflet.
Şi totuşi eram omul cu-o sută de prieteni.

Vedeam amurgu-n geamuri de biserici
Şi stelele în ochii femeilor nocturne.
Prin pieţe largi de marmură lucioasă
Zăream vreun fir de veştedă mătăasă
Din rochia ruptă a lunii.
Ploaia cădea, întotdeauna neagră :
Şi vuietul de trenuri subterane
Îmi amintea de tunete uitate.

Amiaza zilelor dogoritoare
Se prelingea cleioasă pe trotuare.
Și cînd priveam copacii pleșuvi pe bulevarde,
Știam c-am mai îmbătrînit cu-o toamnă...

Așa mă stăpînea orașul mare.

În vremea asta, dincolo de el,
În libera natură creatoare,
Știam că toate au rămas la fel :
Pădurile sălbatice prin care
Nestingherite umblă căprioare,
Și munții mari în care numai vîntul
Înfinge zdrențuitul lui drapel,
Și drumurile multe ce-nvăluie pămîntul
În mreaja lor de vis și de mister,
Corabia verzuie a zorilor pe valuri,
Amurgurile sîngerînd pe dealuri,
Și peste tot, statornic, neistovitul cer.

Dar eu, captiv al marelui oraș,
Rătăcitor prin funduri de foburguri,
Uitam de vraja vechilor amurguri,
Simțind cum crește-n mine un cîntec uriaș,
A cărui fire simplă și adîncă
Nu izbutisem s-o dezvălui încă.

Fugind mereu de mine însumi
Și întîlnindu-mă mereu în cale,
Delaolaltă liber și rob
De zidurile vechii capitale,
Eu căutam în labirintul ei

Cu el umblat-am îndelung
Din port în port, prin cinci imperii,
Și chiar prin locuri unde-ajung
Cu greu și rar corăbierii.

Mergînd odată rătăcit
Printr-un ținut din miazănoapte,
Pe unde soarele-i zgîrcit,
Am întîlnit sucite fapte.

Asemenea-ntîmplări nu știu
Dacă s-au povestit vreodată.
Cu trestie de Nil le scriu
Pe-acest papirus fără pată,

În Rhodos unde-mbătrînesc
Ca dascăl cu-autoritate
În meșteșugul elinesc
Al elocuției ritmate.

★

Umblam de mult. În urma mea
Lăsasem portul plin de ceață
Și marea turbure și rea.
Plecasem dis-de-dimineață,

Cu negustorul meu amic,
Mai înăuntrul țării, unde,
Așa cum geografii zic,
Vînat de soi prin văi s-ascunde

Și este miere din belșug
Și ceară albă cu duiumul.
Un bârbar lung și clăpăug
Mergea cu noi s-arate drumul.

Era un băstinaș dibaci ;
Știa puțin și elinește,
De-aceea-l luasem de tălmaci,
Vorbind cu el prietenește.

Aveam în navă vin focos,
Adus din insule eline,
Și amfore cu pîntec gros,
De untdelemn de aur pline.

Aveam și bani de argint. Cu ei
Mergeam acum în căutare
De ceară albă și de piei
Și blănuri de-animale rare.

Urcam încet un deal rîpos
Tîrînd picioare ostenite,
Pe-un drum îngust și grunzuros,
Prin mari păduri îngălbenite.

Prin ramuri se cernea ușor
Lumina toamnei, neguroasă,
Și mă-ndemna să-mi înfășor
Mai strîns pe trup hlamida groasă.

Sătul de-acest urcuș viclean
Și obosit de-atîta cale,
M-am așezat pe un buștean,
Să-mi scot țărîna din sandale.

M-am odihnit puțin. Apoi,
Sculîndu-mă, pornii în grabă,
Ca să-i ajung pe ceilalți doi.
Dar nu-i găsii. Ciudată treabă !

Întîrziaseam eu prea mult ?
În van lungeam acumă pasul.
Am stat o clipă-n loc s-ascult,
Doar voi putea să le-aud glasul.

Dar n-auzeam decît, prelung,
Un zvon de vînt prin frunze moarte.
Și-atunci am dat un chiot lung
Străbătător prin văi departe.

Dar liniștea de nepătruns
Domnea statornică și-adîncă.
Și numai Echo, drept răspuns,
Mă îngîna de dup-o stîncă.

Din nou, printre stejari bătrîni,
Pornii. Dar la o cotitură,
Ca degetele unei mîni,
Cinci drumuri noi se desfăcură.

Pe care să mă duc ? Pierdut,
Am stat o clipă-n contemplare.
Pe cel din mijloc, mai bătut,
Am apucat, la întâmplare.

Lăsînd pădurea de goruni,
Mă duse drumul prin vîlcele
Acoperite de aluni
Și corni cu sîngerii mărgele.

Cu-ncetul negura pierea.
Se descrețea cereasca frunte.
De bună seamă, vremea rea
Se-oprise dincolo de munte.

Gerosul Boreas hursuz
Plecuse-n peșteri să se culce,
Și acum, molatec în auz,
Șoptea prin crengi zefirul dulce.

Priveliștea se limpezi ;
Nu mai era nici frig, nici ceață.
Un soare cald de miazăzi
Trezca în mine-o nouă viață.

Din țara negurii abia
Dacă făcusem zece stadii,
Și-acum privirea mea sorbea
Un cer curat ca al Heladii.

Am poposit pe un colnic.
Un munte-nzăpezit în zare
Ca marmura de Pentelic
Lucea cu creștetul în soare.

Jos, ca un mare talger plin
De daruri și de trufandale,
Sub cerul molcom și senin
Se răsfăța domol o vale

Cu lanuri, pajiști și cirezi.
Rostogolind albastre unde,
Un rîu curgea printre livezi
Cu poame aurii, rotunde.

Și eu mă mînnunam privind :
Să fie-acele fructe rare
Care s-aduc de pe la Ind,
Din țara soarelui-răsare ?

Deși-n văzduh se răspîndea
Aroma lor de mirodenii
Și le zăream în fața mea,
Tot mă temeam că sînt vedenii.

Dar în sfîrșit înțelesei
Că nu era o nălucire.
Și-am lăudat atunci pe zei
Ca pentru-o bună prevestire.

În pacea veselei amiezi,
Pe-o coastă, lâng-o pădurice,
Zburdau pe iarbă miei și iezi
Ca în Arcădia ferice.

Dar naiului iubit de Pan
Nu-i răsuna pe-aicea glasul.
Văzînd departe un cioban,
Îmi îndreptai spre dînsul pasul.

Cu capu-n piept, ședea cuprins
De-o-ncremeneală prea ciudată.
Ușor pe umăr l-am atins.
El fruntea-și ridică deodată

Și mă privi. Avea un chip
Strălucitor de tinerețe,
Dar ca și fața lui Edip,
Plin de-o sălbatecă tristețe.

Ca trăsnetul privirea lui
M-atinse c-un fior de moarte
Voisem să vorbesc. Tăcui,
Pornind de-acolo mai departe.

Pe lângă argintii smochini
Mergeam acuma pe-o alee
Ce se-ntindea printre grădini
Cu temple și mausolee.

Porumbi zburau din ram în ram,
Și toată ginta pasărească
Cînta de zor. Dar nu zăream
Nici o făptură omenească.

Dormeau sub cerul de safir
Palate albe cu porți grele
De bronz și scări de roș porfir.
Dar nici o strajă lingă ele !

Să fi ajuns, de zei trimis,
În reședința funerară
A unei noi Semiramis,
Stăpînă peste-această țară ?

Stăteam așa pe gînduri, cînd
Zării venind un om spre mine ;
Și mult m-am bucurat văzînd
Că i-s veșmintele eline.

În cel mai nobil atic grai
De-ateniană armonie
Mă repezii și-l salutai
Cu patos și prietenie.

El mi-aruncă nedumerit
O turbure căutătură ;
Pe urmă, tainic și smerit,
Își duse degetul la gură

Și, fără-a scoate un cuvînt,
C-un gest de-adîncă resemnare,
Punîndu-și ochii în pămînt,
Se-ndepărtă în graba mare.

De bună seamă, mi-am spus eu,
Pe-aceste locuri, poate sfinte
Și închinat vreunui zeu,
Nu-i voie să rostești cuvinte.

M-am dus atunci la rîu, sătul
De-această liniște cumplită.
O fată întindea un sul
De pînză proaspăt înălbită

Pe malul nisipos și lin.
I-am spus, vorbind cu-ndemînare,
Ca să n-o sperii : „Sînt străin
Și vin de dincolo de mare.

O, spune-mi, ce erou vestit
A dat acestei țări un nume
Și ce popor prea fericit
Trăiește-n acest colț de lume ?“

Ea nu-mi răspunse. Ochii ei
Mă pironiră cu-o privire.
Și-am deslușit deodată-n ei
O cruntă deznădăjduire.

Dădu din umeri ca și cînd
Ar zice : „Totul e degeaba“,
Își strînse pînza și-n curînd
Plecă de-acolo-n toată graba.

Mi-am spus atunci : „Nici un mister !
Această bîrbară fecioară
Nu știe limba lui Homer
Și fuge ca o căprioară :

Străini, firește, nu vin des
Pe-aceste locuri depărtate...“
Dar în curînd am înțeles
Că toate-aici erau ciudate.

Pe drum, prin lanuri, la fîntîni
Și prin grădinile-nflorite,
Copii cu chipuri de bătrîni,
Femei cu fețele-mpietrite

De-o deznădejde fără leac,
Cum mă vedeau, din depărtare,
Cu mîna-mi făceau semn să tac,
Temîndu-se de yreo-ntrebare.

Și ce priviri de osîndiți :
Bănuitoare, crunte, grele !
Parc-ar fi fost mereu pîndiți
De toate duhurile rele !

Și toți, copii, bărbați, femei,
Pe cât puteam să-mi dau eu seamă,
Vorbeau cu greu chiar între ei,
În șoaptă numai și cu teamă,

Ca niște vinovați munciți
De crudele Erinii hîde...
Dar ce-s acești nefericiți
Ce nu mai știu vorbi și rîde ?

Sînt prizoniți ? De ce se tem ?
De ce li-s ochii plini de groază ?
Ce chin îi roade ? Ce blestem
Nendurător îi încheștează ?

Sînt poate umbre care vin
Din lunga noapte funerară
Și-mpinse de-un viclean destin
Trăiesc aici a doua oară,

Dar numai timp de-o zi ! Și-apoi,
În lungi, șovăitoare cete,
Le mină Hades înapoi,
La negrul Stix, cu ape-ncete.

Dar nu voi fi silit și eu,
La fel cu-această tristă gloată,
S-ascult de fiorosul Zeu ?...
Și m-am întors din drum deodată !

LEGENDĂ

Decolorată ca o zugrăveală
Pe un perete prins de umezeală,
Priveliștea se ofilea-n azur.
Prin văi, pe dealuri, de jur împrejur,
Se răsfiga un tîrg străvechi, pe care
Cîndva îl mai văzusem, mi se pare,
Într-un tablou sau poate-n amintire,
Plin de biserici și de cimitire.

Chiar de departe cînd veneam înapoi,
Pe un tăpșan, pe unde altădată
S-or fi ținut pestrițe iarmaroace,
Zăream o adunare cam ciudată.

Ce-or fi acele namile ? Dihăanii
Din vremuri dinainte de potop ?
Pornit-au căpcăunii în bejării ?
Sînt lighioanele vrunei ciclop ?

Au tăbărit pe-acest tărîm Titanii ?
Ființe vii ori numai iazme sînt ?
N-or fi cumva oștirile Sataniei
Care-or fi dat o raită pe pămînt ?

De-aproape însă am văzut că toate
Acele mogîldețe nu erau
Decît un pîlc de clopote culcate
Ca niște bivoli dejugați pe-un șleau.

O sumedenie și de tot felul :
De-acelea care zburdă ca prîsnelul
Și ciripesc cu subțiratec zvon ;
De-acelea care stau într-un șopron
Lîngă biserică sau la vrun schit,
Cu limba roasă, bronzul învechit,
Și altele, făloase și nurlii,
De catedrale și mitropolii.
Dar toate, simple sau simandicoase,
Purtau acum tot felul de ponoase.
Vedeam un clopot falnic, stors și spart,
Ca o boțită rochie de brocart ;
Și mai încolo altul, într-o rînă,
Gogea ca un nevolnic în țărînă,
Abia suflînd ; iar altele-ostenite,
Ca niște păsări cu aripi rănite
Pe care vîntul toamnei le alungă,
Mai încercau să bată, într-o dungă...

Dăduse-n clopote o boală grea.
Văzduhul tot, de jalea lor, tînjea.

Cum stam cuprins de milă și mîhnire,
Din tîrgul cu zidiri de mînăstire
Văzui ieșind mulțime de norod.
Aveau cu toții chipuri de prohod
Și-ncet mergeau ca la înmormîntare.
În preajma clopotelor s-au oprit
Tăcuți, cu ochii țintă-n depărtare.
Le-am urmărit privirea și-am zărit
Pe-un deal un turn. Și sus, la o fereastră,
Stătea un om cu-o rantie albastră.
Parc-ar fi fost un schimnic din puștie
Din cei ce stau pe stîlpi, în colivie,

La poarta cerului, ciudați și șui.
Părea crescut din turn, și barba lui
Pe zidul drept și nalt curgea de sus
Ca un șuvoi de spumă — și-ai fi spus
Că turnul însuși căpătase viață
Și-avea acuma trup și mâini și față.

Deodată îl văzurăm cum își scoate
Din mînici niște brațe lungi, uscate,
Și le întinde pînă-n fund de zare.
Făcîndu-și minile căuș, culege
Un smoc de cer albastru și de soare
Și-apoi cu-agheazma asta lucitoare
Stropește clopotele, jos, betege.
(Îndeplina de bună seamă-un rit
care de mult nu se mai pomenise.)

— Doftoricește clopotele, zise
În șoaptă lîngă mine-un glas smerit.

Spunea ceva. Dar în ce limbă ? Poate
Că-n limba care se vorbește-n stele.
Dar clopotele-nțelegeau, căci toate
Se-nviorau la vorbele acele.

Ca îmbăiate pară-n apă vie
Se scuturau din toropeala lor
Și se-nălțau țîșnind spre cer în zbor
Cu dangăte zglobii de bucurie.

Tămăduite-acum și rotofee
Și îmbrăcate ca de sărbătoare

Cu lungi și fastuoase anteree,
Porfiră și azur muiat în soare,

De băierile cerului s-au prins
Și vînturîndu-se strălucitoare
O joacă uriașă au întins
Prin tot văzduhul larg, din zare-n zare.

Clopotniți așteptau să se întoarcă,
Dar ele tot mai tare-și făceau vînt
Și lărmuiau în legea lor, de parcă
Nici n-ar fi fost vreodată pe pămînt

Apoi, cum păsările călătoare
Se-adună înainte de plecare,
Așa s-au strîns și clopotele-n stol ;
Dar isprăvindu-și repede soborul,
Spre zarea largă își luară zborul,
Și într-o clipă cerul a fost gol.

(Monolog în Babilon) .

DESCÎNTEC

*„Bună dimineaa, lina finta.
Mulumescu-ți tie, fată bătrina.”*

Apă,
apă lina,
cu miros de bolbotina,
neatinsa de lumina,
nici de umbră de sulfină,
nici de gură de albină,
apă,
apă lina ;

Apă vie nencepută,
în adînc de lut crescută,
în prundiș de piatră suptă,
de senin necunoscută,
apă vie nencepută ;

Am venit
cu zori pe gene
și pe tîmple
cu răcoare de poiene ;
Am venit
în păr cu vînt
și pe glezne

miros reavăn
de pământ
să-ți descînt,
să-ți descînt ;

Am un fagure de miere
cu pospai de căpistere
și doi stropi gălbui de fiere,
și doi ochi plini de durere
să dau vrăjilor putere
apă,
apă lină :

Să m-atingi cu unda-ți lină,
să port straie de lumină
și argint de lună plină ;
să mă speli cu apa ta,
soarele de-o scăpăta
să răsară-n calea mea ;
să mă speli cu apă-ntoarsă
să par lumilor frumoasă
ca o floare cînd se varsă.

Ca un lujer ce se-ndoaie
c-un mărgean curat de ploaie ;
ca o vînă grea de apă,
ce căuș în prund își sapă,
unde cerbul pe-ntunerie
îngenunche și s-adapă.

Iar urîtul meu să-l duci
în adîncuri de bulbuci,

ori în scorburi mari de nuci,
ori în volburi de răscruci,
ori cu blestemul de cuci
să-l aduni și să-l usuci,
peste lunci
să mi-l arunci.

Să nu vadă brîu de fată,
nici cămașă-nrăurată ;
Să nu vadă ochi visînd
nici sîn tînăr tremurînd.

Și pe gîndul meu curat
luminat
cu argintul strecurat
Ion vederile să-și plece
și-n adîncuri să le-nece
ca-ntr-un val de apă rece.

Ca-ntr-un iaz fără de fund
unde tainele pătrund,
unde foile s-ascund ;
unde liniștea se-mbină
cu polei de lună plină
și cu miros de sulfină,
apă lină,
apă lină...

PAPARUDĂ

Paparudă, paparudă,
Vin cu ploaie-n bozi și udă.
Trup de soare,
gînd de floare,
ochi de zare,
Zvon de luger care moare.

Cîntă-n trupul tău și sai
În lumină cînd te lai
Cu cercei
de ghiocci,
cu cunună
de costrei
Și vîrfări de funiei.

Bate-n palme, rîzi și zburdă
În loc golaș de paparudă,
Rop de ploaie,
prin zăvoaie,
șerpuiere
de șuvoaie...
prin dădaie.

Să se lege două joi
C-un mărgean curat de ploi.

C-un mărgean curat de apă,
Rod de muguri care crapă,

Rod de ploaie, rod de vînt,
Bucurie de pămînt
Paparudele..

Grîul se mlădie-n pai,
Leagăn spicului bălai,
Leagăn lin, leagăn senin,
Leagăn ugerului plin
Paparudele...

Ochii să-nflorească-n flori,
Gîndu-n muguri roditori,
Gîndu-n nouri, gîndu-n stropi,
Gîndu-n lanuri să-l îngropi
Paparudele...

Bucuria-n larg să cînte
Sufletul să se frămînte,
Suflet reavăn, suflet sfînt,
Tresărire de pămînt
Paparudele...

★

Paparudă, paparudă,
Tremurat de creangă crudă,
Leagăn blînd de iarbă udă...
Du-n năluca vîntului
Țipătul pămîntului,
În cenușa zărilor
Cîntecul pierzărilor.

(Răsărit)

SAT FĂRA HRISOV

Satul meu sărac n-are hrisov,
Hrisovul lui e undeva-n pământ...
Nu-i pergament, nici piatră, nici cuvînt,
E sînge și arșiță, și istov.

S-a adîncit în fiecare zi,
De la-nceputul lumii pîn-acum,
Prin bulgări grei de trudă și de scrum
Și-n funduri de pământ s-o odihni.

Nu știe nimeni unde e-ngropat.
În cimitir, sau undeva pe cîmp.
Țăranii doar mai tăinuie-n răstimp
De volnica putere cui l-a dat.

El zace-acolo-n inimi de pământ,
Cu fiare ruginite și cu oase,
Cu superstiții și cu cioburi arse,
— Morman de chin, de vis și jurămînt.

Zadarnic veți căta ca să-l găsiți,
Voi, negustori de fiare vechi și călători.
El zace-n fund cu flăcări și comori,
Din Orodel și pîn'la Risipiți.

E-un cîmp întreg și-o țară de pădure
Dintr-un hotar la celălalt hotar ;
Și-n mijloc satul strîns ca un cuiabar,
Stă ghemuit, posac, în sarici sure.

Cine-ar putea — putere omenească,
Să-ntoarne cîmpul tot ca pe-o căldare,
Pădurea să ne-o smulgă ca pe-o floare
Hrisovul ființei noastre să-l găsească ?...

El e pierdut în veacuri și-n pămînt,
Cum e pierdută ploaia-n miezul sfînt de pîine
Și-o sta chezaș erezilor de mîine :
Fără județ, fără hrisov, fără cuvînt

AR

Înainte noastră se ridică soarele.
Boii mei cu greabănile roase trag
Și brazda se întinde în șirag
Înnoptînd lumina și ogoarele.

În urma ei viu eu — brazdă grea și cînt,
Pile de ciocîrlii au zburat din mine.
Boii trag purtînd dogori senine
Și sufletu-mi de înălțimea vremii frînt.

Cîte mîini n-or învia în mîna mea
Și ochi, a cîta oară-or însori,
Cînd talpa mea-n pămînt o răcori
Bătătorind nădejtile din ea...

Hăis, hăis, Sălban, spre zările adînci,
Înainte noastră se ridică soarele
Și-n veșnicii vor plămădi ogoarele...
Hăis, hăis, Sălban, spre zările adînci.

BELȘUG

Anul greu de roade s-a-ndoit în ram
Și spicele-n lanuri au căzut pe-o rînă,
Ugerul turmelor cură-n țărînă
Și mieii, nici nu știu cîți mai am.

Cirezile vin cu sara pe poartă
Și boii se-mpung dușmănos,
Iar duzii de-atîtea dunde i-am scos
Și nici-o albină n-am găsit moartă.

Unde s-adun porcii ce-mi rîmă-n grădină
Și oarele naibii, ce-mi murdăresc tot ?
Aș vrea să fiu singur, să stau, și nu pot
C-aștept o sută de care cu aur să-mi vină...

— Ioane, deschide hambarele-n soare,
Să le-ndop cu aur pîn' la căpriori
Și să-ncepem apoi brîu de sărbători
Pînă la viața viitoare...

CÎND MOARE VARA

Ce s-a întîmplat nu știe nimeni pe pămînt...
Intr-un hotar de cîmp, sau poate-n cer,
Că zvonul a pornit cu zimți de fer
Dintr-o plăpîndă aripă de vînt.

Porumbul tot huieste în gura mare
Și pasările în cuiburi nu mai știu,
Ce s-a întâmplat în cerul plumburiu
De s-a pornit răscoală pe hotare.

S-a înecat în gîrlă vreun fecior ?
Sau s-a găsit vreun om ucis în cîmp ?
Parcă se vaită viața în răstîmp
Cînd se ridică urma de picior.

Și frunzele de zvon și de metal
Se zbat, lovind arama lor mereu...
Mătasa de porumb miroase greu
Și vara cade-n gîrlă de pe mal.

(Pămîntul luminilor mele)

•

CAMIL BALTAZAR

(n. 1902)

TRISTEȚI DE FTIZIC

Vecinule de pat,
În astă seară să faci lampa mai mică,
Și cînd va fi de-a binelea înnoptat

Îți va spune glasul meu pe de-a-ntreg
Tot ce în nopți de chin încețoșate
Te-au lăsat să bănuie
Cuvinte frînte de jale și printre dinți zdrumicate,

Eu văd, prietene, tu ești de pe-acum trist
Și la masă ai stat tot cu ochii plecați,
Încît sora Ioana, cea rea,
A spus să ne mute, că sîntem certați.

Ci în noaptea asta vom sta de veghe
Cu paturile mai mult alăturate,
Și ca să ne simțim mai bine
Vom împleti mîinile în chip de frătinătate.

Și cu cît vorbele vor fi de tristeți mai îngeruite,
Cu-atît mîinile s-or prinde mai în căldură.

Și așa de frățesc le vom strînge,
Că sufletele amîndurora vor pluti, sincere, pe gură.

Și dacă va fi prea dureros spusă povestea-mi,
Iar noi ca un singur trup, subț plăpumi, ne vom
strînge,
Va fi așa de mult noapte, și-n noi așa de mult tristețe
Că lampa se va stînge...

LA MOARTEA VECINULUI DE PAT

Aseară mi-a murit vecinul de pat.
Acum odihnește în capelă,
În straie albe stîngaci îmbrăcat.

Bolnăvii care au venit să-l vadă,
L-au compătimit, cu ochi tăcuți, și-apoi smerit,
S-au strecurat pe ușa capelei,
Temîndu-se ca mortul să nu le spuie
Că nu mai au nici ei mult de trăit.

Cum am rămas singur cu prietenul, care în nopți de
veghe

În liniști de scamă,
Mi-a cuvîntat, cu grai bun de frate,
De-nsănătoșire și de mamă,

Am îndepărtat giulgiul, să-l mai văd o dată,
În lumina tăcută a dimineții de iarnă,
Care-mpînzise, domol, odaia toată.

Și-așa m-a durut cum dormea întins,
Cu chipul fără urmă de dojană,
sărac și umil,
că m-a podidit tusa.
Și-am plîns încet, cu mîinile la ochi,
ca un copil.

TĂLĂNGI OBOSITE

Toamna, ca o vițelușă bolnavă,
pe care o duc stăpîni răi la tăiere,
a luat calea codrului, pojghețuit și cangrenat
de tăcere.

Presimțind însă că umbletul ei
va trezi din somn frunzele căzute,
a mugit, dureros și prelung,
înfiorînd borangicul clipelor stătute ;

apoi, cu ochii-mpotmoliți de lumină roșcovană
a clipit, mîhnit, din pleoapele, de lacrimi spălate,
și-ngenunchind, blajin s-a rugat
pentru odihna frunzelor picate.

Soarele i s-a-mpleticit în cornițele mărunte,
copacii cu ramuri ostenite dureros au tăcut,
iar vițelușa și-a-ntins trupul, dornic de somn veșnic
și pentru ultima dată a gemut.

(Vecernii)

TILINCI

**Început de septembrie, moale, învins.
Cu violoncele bolnăvicioase
Peste abanosul lacului, stins.**

Inceput de înnoptare, doinind din tilinci de soc,
Despletire, tremurată, a cocorilor ce pleacă,
Presimțire gingașă
De-nțiie promoroacă.

O, și muzica din parcul de provincie,
Elegiac prăfuită, irosind somnoroase păsărele !
Prietenia mergînd lîngă noi
Cu umblet molatic de mirese și mărgele.

Deodată ai închis, sperioasă, miinile,
Te-ai ghemuit, pătrunsă de-nțiiul frig ;
În liniștea de marmoră brună, ce s-a lăsat prăpit,
Au șipotit mai limpede fîntînile.

Coboram apoi drumul mirosind a iarnă timpurie,
Trupul tău avea mlădieri de-mbelșugată cramă
Într-un cules de aramă sîngerie.

Dar n-am îndrăznit să-ți culeg bruma ușoară de pe
buză,
Așa de lin glasul tău a început argint să prefire.

O, era o toamnă cu violoncele bolnăvicioase,
O toamnă cu tristețea înaltă și subțire.

(Reculegeri în nemurirea ta)

SULAMITA

(Fragment)

I

— În via care își suise
brațe lungi de vițe peste garduri
și cu sînge de ciorchine se stropise,
așteptatu-te-am în smirne și în narduri.

Neagră sînt, o, rege, însă țitele-amîndouă
crescute în fierbintele-amarul gust,
rotunde-n feciorescul lor olocaust,
așteaptă mîinile-ți, ca dimineți în rouă.
Și trupul tău l-aștept cu umbra lungă,
trupu-mi, umbra trupului să ți-o ajungă.

Neagră sînt și pulpa mea de smoală,
soldul, cald caval și umerii lăute ;
m-aș da ție toată goală,
fericită în simțirea coapselor durute.

Neagră sînt, o, rege, însă
nici una din fecioarele podgoriilor din En-ghadi,
tremurînd în despletirea dragostei, și plînsă,
mai cald și mai nevinovat de tine nu s-o alipi.

Duce-te-oi în casa maicii mele,
pat de mușchi ți-oi face, chiparoși și ierbi ;
te-oi adulmeca în sfiiciune și smerenii grele,
cum adulmeci sperioșii cerbi.

Capul tău va odihni pre lingă
gîtul cu șerpi calzi, apoi
s-or închide, leneși, ochii tăi amîndoi
între țița mea dreaptă și țița mea stîngă !

NOEMI

Pre cît de sacru e al legilor chivot,
Pre-atît de sacru-i trupul tău, Noemi,
Și-n mării ochi rotunzi, străluce Savaot,
Cu strălucirea grea a stelei și a vremii.

Ți-i trupul lemn de cedru și migdală
Din care au cioplit lui Salomon
Căpriorii albi pentru amvon,
Templul cînd l-au ridicat, în rugă și migală.

Desculță mergi tu în Ierusalim,
Pe la răspîntii pașii-ți întîrzii ;
Te-aplecă și te amesteci, blînd, în jocurile de copii,
Așa precum s-ar apleca un heruvim.

Seara te-ajunge limpede, și-ți suie
De fiecare braț o aripă, apoi
Adormi pe ulițe de veche cetățuie,
Luna dezvelindu-ți nevinovații umeri goi.

(Biblice)

TRISTAN ȘI ISOLDA

Cu soarele din toamna asta chilimbară,
Azi ți-am simțit, întâia oară,
Trupul, ca un destin și ca un scut
Pe trupul meu așternut.

Albă ardeai în calma noastră-adorare,
Din care mîinile-mi un nimb ți-au fost încins,
Iar toamna cînd pojarul și-a aprins,
Ardeam de-a valma-ntr-o tăcută învîlvorare.

Puri sub steag de foc pluteam, corabie
Albă ; toamna, printre lacrimi filtrată,
Punea-ntre noi a lui Tristan jurată sabie
De înălțare și de puritate.

RUSTICA PLIMBARE

Azi am mers, desculți, prin ierburile nalte
ale cîmpului din marginea orașului.
E o toamnă tîrzie, ca o primăvară galeșă,
zăbovind într-un așternut jilav,
în care,
totul ia transparente de argint filtrat.

Soarele, neverosimil, ne-nsoțea, prietenește,
punînd pe frunze o umbră de zîmbet,
repede fugărit de răcoarea din aer.

Intr-un târziu prin ierburile-ncîlcite,
ți-ai sumes rochia, ținînd-o-ntre degete
și pulpele tale, cu pielița palidă,
de brună și-aromitoare piersică,
pulpele pe care netezești, pe furiș, rochia

de cîte ori ți le conturează prea tare,
pulpele tale au apărut,
în dimineata însorită,
ca niște trunchiuri rotunde de tineri copăcei,
firavi încă în izbucnirea lor de viață,
dar purtînd în crengile lor, virtual,
podoaba mugurilor și-a cărnii vegetale.

În atmosfera de junglă potolită,
aș fi vrut să-ți sărut genunchii,
mai puri fiindcă mai ascunși privirilor,
dar mi-ai surprins gîndurile
și degetele tale au încremenit pe rochie.

În poziția asta stîngace
în toamna care le jilăvea pielița,
genunchii tăi erau mai palizi
și tu întreagă parcă mai-naltă.

(Întoarcerea poetului la uneltele sale)

ELEGIE DE TOAMNĂ

Octombre, Octombre,
Cu arborii goi
Și zile sombre,
Ca văduvele de război.

Nu-mi mai scoate-afar'
Luna — crod de var.
N-or să mă blesteme
Stelele ieșite-n cer devreme.

Soarele, din pălăria lui,
Mi-aruncă gutui.
Fîntîna mi-a vărsat otravă :
Vatra asta verde de otavă.

Oh, cărțile noi,
Cu chipuri și eroi !
Dormiți frumos în penare,
Anii mei din primare.

Clete de porumb
Trențăroase-n cîmp,
Ca regimentele noastre-n Moldova.
Ți-a ruginit slova — frageda mea.

Vîntu-și sună viorile —
Cîte primejdii !
Ciorile, ciorile,
Îmi dezgroapă grîul nădejdi.

Trec căruțe sătule de dovleci și varză,
O barză,
Ca o corigență de tristă,
Flutură-n zare o batistă.

A lătrat o pușcă
Spartă, ca o tuse.
Flămînde ventuze,
Grijile mă mușcă.

Țara mi-e calmă și mare...
Plînsă, toamna croiește pînze.
Nucii, de caraulă, împart frunze
Galbene, ca niște ordine de chemare.

Brumar, Brumărel,
Ceru-i turburel.
Suspînă, suspînă lung, lăutar,
Plec militar.

MI-E FOAME, MI-E SETE !

Mi-e foame, mi-e sete !
Nu de fete,
Nici de vin, nici de poame.
Mi-e sete, mi-e foame
De bani — și de glorie !

Of, ce bine e cînd ai parale !
Cînd suni francii-n buzunar,
Te simți fulg, ca un călușar !
Îți vine să chiui, să sari,
Să-ncinzi niște sîrbe și niște geamparale,
Să duduie dușumeaua de angarale !

Dulce e un pol
Pe stomacul gol...
Un sutar
Ține de cald ca un pieptar...
O țărăncuță albastră
Te-nfierbîntă ca o nevestă !
Dar o mie !
S-o păstrezi în portofel, scumpă ca o fotografie
De la iubită, ori cînd erai de douăzeci de ani...

Bani !
Ce bine e să ai bani !
O, de-aș avea cîteva hîrtii — numai cinci :
Să-i cumpăr taichii de Paști o păreche de opinci,
Maică-mi fustă și papuci.
Să duc nepoțelilor bomboane,
Că sînt vîrtoși — și iuți, de nu poți de picior să-i
apuci !

Naşului, dar de Anul Nou,
O pană de foc şi-o călimară :
E poet mare, îşi iubeşte, ca pe-o amantă, ţara,
Şi-o să mă cunune.
Cu şapte-opt sute,
Să-nşfac ultimele cărţi apărute,
Goale în geam, ca-n harem nişte cadîne.
C-o mie, .
Să-i cumpăr unei femei line o pălărie,
Să i-o aşez pe cap — ca o coroană.
Ultimul *cearşaf*
Să-l fac praf,
Cu prietenii mei la o beţie !
Să nu-mi rămînă nici pentru o liturghie.

Bani !
Dar de-aş avea gologani
Cît au acei oţomani
Cu şube şi tîmpiţi ?
O. de-aş avea ruginiţi
Cît risipeşte Dumnezeu seara pe cer.
I-aş minuna pe toţi copiii care umblă goi pe ger.
I-aş îmbuiba, să crape toţi milogii,
Aş da drumul slugilor, tuturor
— Sărăcimea strică estetica lumii —
Poetilor ţării, palate de gheaţă.
Aş da la casele lor pe toate fetele acelea ale străzii
Care plîng după ora trei dimineaţa —
Soba mea, aş înfunda-o numai cu fişicuri,
Să iasă draci din ea, ca dintr-un motor pus sub
presiune !

Fetelor slute le-aş găsi miri, să se cunune.
Aş sătura toţi morţii care-mi cer un covrig în vis,
Aş cumpăra pentru toţi păcătoşii d-aici întregul
paradis !

Gloria, gloria,
Parşivă muiere,
Cu sîinii de mere
Şi gură de miere —
Aş vrea să ies cu ea-n trăsură la plimbare,
Să m-arate lumea : Ăsta e cutare !
Celor care m-au umilit şi m-au vîndut,
Să nu le răspund la salut.
Chipul meu să-l poarte domnişoare şi cucoane
La brăţară şi-n medalioane.
Să-mi jefuiască fruntea la fiecare pas un fotograf.
Femeile care nu-mi puneau nici o întrebare,
Cînd eram numai un biet oarecare,
Să le stropesc cu noroi, să le pudrez cu praf,
Să le refuz sărutul meu, ca un autograf.
Să admir în oglindă propria-mi statuie
Şi pe bulevarde tăbliţe cu numele meu.

Mă roade faima lui Wolfgang von Goethe,
Vreau să-ntunec Luceafărul,
Să mă cunun c-o Mlădiţă pur sînge !

Gloria, gloria,
Cocotă frumoasă,
Ia-mă de braţ şi du-mă să tăinui cu cîrma ţării la
masă.
N-am bani nici pentr-o floare, nici pentr-o ţigare —
Glorie, nici pe-aceea de-a fi-nşelat o fată mare...

(Bulgări şi stele)

CÎNTECUL CĂRȚILOR

Pe voi aş vrea să vă cînt acum,
Cum stați la rînd, volum lingă volum,
Cărți albe, cărți netede,
Gătite ca niște fete de școală.

Iată, cum stau unele aplecate,
Parcă li-i somn și sînt supărate.
Una pe dulap, se-ngîină cu un tablou,
Vreo șapte mi s-au urcat pe birou.

Un dicționar, gros cît o ladă,
O copertă, ca o livadă —
Și-au ieșit în recreație
Și cîteva care-au obținut dedicație.

O carte de poezii, cu slove ca de stambă,
S-a tras lingă lampă.
Altele numai în cămeșute,
Le-am găsit pe măsuta de noapte.

Seara-n pridvor rămîne cîte una,
Ca o bucată de lună.
Reviste, ca niște berze bolnave,
Manuscrise, cu florile negre, șterse.

Albume înalte, cît ușile,
Alte cărți negre, ca maicile și ca mătușile —
Sfînta Psaltire,
Stareță de mănăstire, cuvioasă.

'Am o carte albă, cu file grele de noapte,
Literale, ca niște boabe coapte —
Și e plină de ceară, de sînge și șopti,
Din o mie și una de nopți mari.

Ceru-i plin de tomuri, ca un pod.
Ce goi anii noștri și repezi ! —
Și voi grele ca niște lespezi
Înflorite cu slova lui Kiril și Metod.

V-am întors ca pe niște brazde,
Mi-ați fost de atîtea ori gazde bune
Și pereți împotriva vîntului,
Cărți care ciripiți în toate limbile pămîntului.

Surpat, castelul de piatră și de vis —
Risipite prin odaie, ca niște cărămizi —
Cărți arse și caiete, voi,
Mi-e dor de-abecedarul meu cu *o-i, o-i*.

Dragi mi-ați fost, totuși,
Pure cărți, ca niște lotuși.
Eu nu vă tai foile frumos. Avar,
Le rup, ca pe bluzele unei fete mari !

Și noaptea, în iatacul cu lumină moale,
Satan, între cadîne goale,
Ce le mai mîngîi și le răsfir
Foile de somn și trandafir —

Că de cîte ori, măre, am mas
Lîngă-o carte, ca lîngă-un obraz.

Cărți vechi, sfinte, cărți proaspete cu miros
de brad,

Voi pleca-ntr-o zi, supărat,
Spre neștiutele hărți,
Între patru scînduri, ca-ntre patru cărți.

(Dă-mi înapoi grădinile

FUCA

Azvîrli în colț ghiozdanul supărată
Că azi ai căpătat o notă rea.
Lepezi rochița ta numerotată
Și-mbraci o iie proaspătă, de nea,
Îmi faci un semn, ne furișăm desculți
Spre câmpul plin de mure și de rugi,
De sprinten țiriit de greieri mulți
Și iepuri ce-ți arată cum să fugi.

SOARE

Copiii satului se scaldă-n râu
Și goi se-ntind cu soarele pe prund,
Adie vînt cu miros crud de grîu
Și-n stuhărișuri boi de var s-ascund.
Pe crengi, cu roadele, dă vara-n pîrg,
Prisaca veche zumzăie albine
Și eu îmi freamăt către cer cu sîrg
Livezile cu roade mari din mine.

ȚARĂ

Te-aștepta căsuța în lumină
Să-i aduci în dar un fir de glas,
Drumul ca să-ți șerpuie sub pas
Și hamacul ca să-ți dea hodină.

Ai venit din târgul tău să vezi
Cum cad seara stelele-n fîntîni,
Dar acum cînd umbli prin livezi
Pomii îți aruncă roade-n mîni.

De ne poartă calea printre grîne,
Spice ți se prind de poala rochii
Și cîmpia la picioare, ca un cîne,
Ți se culcă s-o mîngîi cu ochii.

Viile se-ațin lîngă cărare
Și te-mbie cu ciorchini de coarnă
Și cișmeaua gureșă-ți răstoarnă
Șipot clar în palme și răcoare.

Herghelii sălbatice-n boaz
Ni se-nchină ca și boii jugări,
Greieruși în straie de călugări
Și brotaci pe margini verzi de iaz.

Toate, toate sînt ca la-nceput
Pe aici, și-s numai pentru noi.
Chiar și soarele ce ne-a-nvăscut
În lumină, ca să nu fim goi.

MĂ PIERD PE PLAIURI VECHI

Mă pierd pe plaiuri vechi de basm și de aramă,
Podgoria mă-mbie cu chiote la cramă.
În linuri tălpi desculțe se-ngroapă pîn'la pulpe.
Ca frunza, roșcovană, din vițe iese-o vulpe
Chefnind — și după ea fug puii dolofani,
O ia la ochi pîndarul și-o dă în bolovani.
Pe blană-i înfloresc deodată maci de sînge.
Amurgul se prăvale în zări, un clopôt plînge,
Și vîntul bate lin cu miros copt de struguri.

Pe drumurile toamnei se leagănă în juguri
Boi blînzi cu truda-n trupuri și cu văzduhu-n
coarne...
Și ziua — ziua de-astăzi — nicicînd n-o să
se-ntoarne.

(Poeme simple, 1927)

PENTRU ÎNCEPUTUL CÎNTECELOR

Din vîrfurile degetelor, din călcîie,
Din creștet, din coapse, din genunchi,
Rupe-te, aprinsă melodie,
Ieși, cîntec, din măduvă de trunchi.

Din clocotul frunții, din miezul inimii,
Din oase, din sînge, din piele,
Desprindeți-vă, cîntece ale lumii,
Ale pămîntului, ale norilor, ale mele...

AMAR

Amarul din coaja nucilor crude,
Amarul din rodul pământului vechi
Aleargă prin sângele meu
Ca un blestem puternic, din bătrâni.

Amarul din seva cucutei înalte,
Amarul din apele mărilor verzi
Aleargă prin sângele meu, prin ochii
Pe care-i plimb, verzi, peste lume.

(Albe)

VULPI DE ARAMĂ

Prin braniștile desfrunzite vulpi de aramă se ascund,
Se-aud chefniri de câini răzleți și chiote de vână-
toare.
Gem ulmii-ntîrziați în cîmp pe lingă drumuri călă-
toare
Și soarele, de ceară veche, în ape mari s-a dat
afund.

(Clopotul de aur)

CINE ȚI-A SPUS PĂPUȘA

Cine ți-a spus păpușă a mințit,
A mințit cine ți-a spus trestie.
Cine te-a numit tiară a mințit,
A mințit cine ți-a șoptit rodie.

Ești miezul zăpezilor, ești miezul
Amar al cucutei amare.
Ai pielea amară ca sucul de sălcii,
Ca vișina-n pîrg ai gura amară.

ÎN MĂCEȘII ROȘII

În măceșii roșii, în mătasea porumbului,
În coaja mesteacănului, în măceșii roșii,
În toamna cu vulpi roșii văd părul iubitei,
Numai părul iubitei.

În despletirea pădurilor, în despletirea cocorilor,
În despletirea amurgului roșu, în nori,
Văd părul iubitei, numai părul iubitei
În vulpile roșii ale toamnei.

(Pomul roșu)

CÎNTEC DE DRAGOSTE

Îți cînt mereu umerii și mijlocul,
Mîinile, obrazii, picioarele,
Cînt încă șesurile și focul,
Măgurile mărunte și soarele.

Cînt încă dragostea năucă, nebună,
Care m-a străpuns ca o suliță
C-un vîrf în inima mea, cu altul în lună.

Nu mai văd nimic, doar obrazul oval,
Doar părul aprins buclat spre urechi,
Nici o imagine, una măcar, din cele mai vechi.

Cine a adus fierberea, cine
A venit cu această dulce tristețe
Și i-a așezat cuibul în mine ?

Poate tinerețea ta, poate
Vîntul care mi-a ciufulit capul,
Poate apele, poate copacul,
Ori toate acestea, acestea toate.

Poate și altădată am trăit,
Altădată ! Nimic nu mai știu.
Parcă din ape proaspete m-am ivit
Pe brațe cu trupul tău auriu.

Îți cînt încă umerii și mijlocul,
Mîinile, picioarele, obrazii,
Mă-mbată cu mireasma lor brazii,
M-a orbit focul soarelui, focul.

CÎNTECE DE TOAMNĂ

(Fragment)

IV

Cum să aprind cu soarele toamnei
Încă nedesfăcuții boboci ?
Lacul e grav, prea nămolos
Pentru mărgeanul adus de la sud.

Sîmburul piersicii abia pîrguite
Cum să-l mai sparg între dinți ?
Ca urșii în august mă clatin greoi
Printre mînji cu dinții de lapte.

CÎNTEC

În poemele mele nechează mînji
Și se rostogolesc vijeliile.
Străbunii încruntați și calmi pășteau
Pe șesuri ruginii hergheliile.

În poemele mele zbugnesc copacii
Peste cari zboară vulturi,
Străbunii cumpliți de dreptate
Haiduceau prin păduri.

În poemele mele plesnește pământul,
Plesnesc luceferii ce mi-au aprins leșul.
În plugurile străbunilor plesneau
Dealurile, poienele, șesul.

În poemele mele femeile
Au părul pulbere de mătase.
Străbunii iubeau în bordeie
Neveste pietroase.

În poemele mele, crînceni, oamenii
S-au înfășurat în sudoare,
Străbunii în straie de in, în cojoace
Prin vifor, prin soare.

În poemele mele înjug taurii
Și scutur de rod livezile,
Străbunii creșteau pentru jug,
Și pentru piele, cirezile.

În poemele mele închid
Viața în flăcări, în cuvinte,
În aceleași cuvinte lăsate,
De cei topiți în morminte.

O ! de-aş putea în poemele mele
Să zăvoresc obrazul tău rotund
Lîngă obrazul străbunilor cari
De glezne m-au prins şi mă cheamă-n afund.

(Iarba fiarelor)

CINTEC DE SFÎRŞIT

În grădini mi-a intrat un tilhar,
Mi-a furat uleile, albinele, fericirea.
Am cîntat cetatea şi cîmpul, iazul clar,
Viaţa, moartea, iubirea.

Pomii au înflorit, au rodit, s-au scuturat,
Ploile toamnei au năpădit livezile,
Apoi au venit şi-au plecat,
Dragile mele, zăpezile.

Acum nu mai rîd, nu mai plîng : trăiesc
Cum trăiesc copacii, plantele, florile.
Noaptea privesc Ursa mare, Ursa mică ; privesc
Şi aştept să vină iar zorile.

Mă mir ; cum să cînte sufletul
Cînd nu cunoaşte schimbarea norilor,
Vişinul din marginea drumului
Se dăruie tuturor trecătorilor.

Zboară în slăvi un vultur, poate erete.
Văzduhul e albastru, subţire, de lînă.
Buzele soarelui sînt mereu aprinse de sete
Dar soarele nu se opreşte la nici o fîntînă.

(Anii de fum)

ROMANTICA

Pe cal și în oțele constelat,
Fireturi subt armură, ca un fur,
A dus în inima-i de cruciat,
Dintr-un levant de nimburi și-aromat,
Acele care șoldul împrejur
În malacov ca luna și-a-mbrăcat.

Dar cînd pe ridicatele pridvoare,
Prin noapte-n rătăcitele cuvinte
Să-și sune și mai scumpele odoare,
Aude luminînd o nechezare :
Pe calul alb cădere e-nainte
În trîmbițele soarelui răsare.

Tulpini înalte pleacă frunți de crin.
Din cer, tăcut, cad streșinile scunde.
Acele foste-mbrățișări, deplin,
Pe trup ca urme de inele-i vin,
Și, dreaptă, în nopți interioare ascunde
Salt lin albind subt lună cavalin.

RITM IMANENT

Negre și avîntate-nspre mine,
Zbor peste neliniști ridică
Lin desfăcute sprîncenile line,
Aripi prelungi de rîndunică.

Dacă sub mări neștiute m-afund,
Printre corali de-aprinsă-așteptare,
Ochii tăi mari se deschid în afund,
Scoici cu înstelate mărgăritare.

Gîndului meu schimnicia să-i razimi
Caldă din simțuri făptura ta-mi crește
Astfel cum soarele verii în azimi
Rumen din spice se reîntregește.

Totuși noi, suflete, pasări cerești,
Nu ne-am întîmpinat niciodată ;
Sufletu-mi prin mîngîiere te cată,
Semen ghicit pe sub scoarțe trupești,

Orice alintare pe trup se abate,
Doruri pun umbre pe suflet — departe ;
Ducem, alăturați, înspre moarte
Singuri singurătăți ferecate.

Strigătul tău vine, corn din desișuri
Veșnic necunoscuți, veșnic aproape :

Maluri ale aceleiași ape
Cursă peste lactee prundișuri.

MOMENT CINEGETIC

Am scos din panoplie o veche carabină
Să fiu pîndar de toamnă pădurilor secrete ;
Voi împăia o piele în pod sau de perete
Ca să-mi răzbun amarnic pe-o singură jivină
Totala-ngălbenire ce va să se arate,
Adusă-n blăni de șuie sălbătăciuni roșcate.

Dar n-apucaî oțele a-ntinde prin frunzișe
Că fulgeră o fugă sub corni — cărămizie ;
Pe dîmburi și muscele, de unde nu se știe,
Norod de vulpi aprinse, cînd drept și cînd piezișe,
Gonea — și ca tutunul, va trebui să spui că
O ginte mai mărunță din jder sau nevăstuică
Tălăzuia o mare de curgeri argiloasă.

Cuprins în îmbulzeala făpturilor de iască,
Privii cum seara urma le vrea să tăinuiască ;
Și-atunci, din anotimpul prea galben de pucioasă,
Trăgîndu-mi la-ndemîină o pungă cu alice,
Ochii buimac în toamnă întunecimi complice,

Și-am slobozit din pușcă pe ceruri arzător
Un Orion și șapte-opt Cloști cu puii lor.

(Antologia poezilor tineri)

ILARIE VORONCA

(1903—1946)

TRISTEȚI

Îmi port ca pe-un copil bolnav tristețea,
prin parcu-n care frunzele, asemeni clopotelor, plîng ;
și-aud cum crește neliniștea începutului de toamnă
departe,
și cum aleargă păsările ploii, pe acoperișuri negre și
se frîng.

E-aceeași amintire și-aceeași deznădejde veche.
Aș vrea cu brațele tale de astă-vară să mă cuprinzi ;
pășesc pe urmele trecutului nostru, cum aș merge
după un om cunoscut,
și, totuși, nu-ți mai găsesc gestul, în lacul cu mohorîte
oglinzi.

E pretutindeni, un aer apăsător, ca de spital,
și pomii în despletiri, își spun mîhniri știute.
Amintirea ta îmi închide drumul ca un mal,
și-mi simt gîndurile, în pietrișul umed, căzute.

Așa : vino să-mi ridici sufletul, ca pe-o coajă de copac,
și să-mi citești durerile închise — cuiburi de păsări
triste,
acolo. Mîinile tale să-mi fie deznădejdi, mătăsoase
batiste,
și ochii tăi, pentru copilul tristețelor mele, odihnitor
hamac,

Vîntul răscolește cerul ca pe-o carte deschisă.
Aud fișuitul foilor pe care-s scrise atîtea povești
dureroase.
...De departe vine prevestirea unui sfîrșit apăsător,
și eu îmi port tristețea ca pe-un copil, prin săli de
spital reci și întunecoase,

CINDURI PENTRU SOVEJA

Trîmbița primăverii a sunat peste orășel.
Aerul limpede cum e apa de fîntină.
Fereștile s-au deschis, băncile s-au înnoit.
În suflet : amintirea ca urma unei brățări pe mînă.

Vreau să rătăcesc dincolo de mîlniri.
Aici, atît de trist, cîntecul cheiului și-al apei.
Să ne urcăm în docar. Cerul tot mai aproape-i,
Țipătul orașului s-a șters cu deznădejdi și zidiri.

Vino, vom merge la Soveja în munți.
Acolo trecutul meu, ca-ntr-un cufăr vechi o haină
albă.

Zarea e cu brazi și pe sînul munților oile-salbă.
Peste priveriște, sufletele au să ni se apropie ca peste
aceeași carte două frunți.

Vom asculta cîntecul buruienilor. O să întîlnim
ciobani.
Sprinteni și cu soare în trup, vom alerga prin pădure.
Aerul, ne va deschide pieptul, ca o secure,
și viața o să treacă simplu ca un rîu peste bolovani.

Așa, ai să înțelegi ce trist e să fii poet.
Lasă-ți cărțile și odaia îngropate în noapte.
Vom iubi țărănci cu trupurile coapte,
și-o să ne tăvălim în ierburi și-o să ne furișăm în
brădet.

Apoi amurg și prin ogrăzi lumini tîrzii,
și oameni care spun : să ne pregătim pentru cină.
Pe cerdac cu funcționarii fabricii, o să jucăm concină
și o bucurie are să ne cuprindă liniștită fără să știi.

Singur gîndul meu, cu tine împletit,
arc boltit pe vadul cerului în seară.
Și tot sufletul ni se va pleca peste trup în afară,
ca peste un zăplaz vechi, un salcîm înflorit.

Departe uliți triste, departe orășeni mărunți.
Uite : primăvara și-a scuturat clopotele peste cetate.
Trenul mic ne așteaptă cu strigăte tremurate,
Vino ! Să mergem la Soveja în munți.

(Restriști)

COLOMBA

(Fragment)

I

inima duce-n codru sub piept ca o caleaşcă
privirea-n desfrunzire pe-o gură precum scrin
pleoapa mea de tine se umple ca o ceaşcă
şi opieşti în respirare tălăngile-n declin

cuvintele cresc nalte în seară ca porumbul
drumuri se-ncrucişează ca ochi pe-aceste bănci
vânătoresc când luna în frunzăşi sparge plumbul
şi plopi ca o cireadă se-ncumetă cu lănci

Obrazul tău desface lungi cîmpuri de seară
în ora ce se-alungă cu haite de lumini
plimbi degetul prin coaste ca albiile de seară
o treaptă-n amintire te-ntîrzie-n ruini

şi-azi pasul meu te scrie cu vinele în cridă
coapsele — ce corăbii — în aerul robust
surîsul îţi umbreşte o buză ca firidă
şi liniştea în ierburi ţi-ajunge pînă-n bust

trup cu-arături cu-ntoarceri cu umăru-n fîntină
şi tîmpla încuiată cîntec topit în os
pupila ce se-nchide pe gleznă ca o mînă
sufletul tău în palme izvor feruginos

plîns întrerupt în ceasul adînc ca o tăcere
c-un cer ce se dilată prin toamna unde crești
și linia dintre arbori ne-ntunecă ne cere
cînd frunțile sub noapte se-ating ca două vești

ULISE
(Fragmente)

5

te oprești la vînzătoarea de legume
îți surîd ca șopîrle fasolele verzi
constelația mazărei naufragiază vorbele
boabele stau în păstaie ca școlarii cumînți în bănci
ca lotci dovleceii își vîră botul înaintea
amurgesc sfeclele ca tapițerii pătrunjelul mărarul
iepurî de casă ridichii albi pătlăgelele
vinete înnoptează iată tomatele ca obraji

transilvănenelor

în broboade de mîngîieri cristale pașii
conopidele cît omăt întîrziat pe boschetele de șoapte
și sticle cu apă minerală morcovii oglinzi fluviul
ca oase lungi se deosebesc casele cuvintele
cu virtuți terapeutice drumul săpat în patlagină
lăptuci

și iată fața de hristos chinuit a cartofului
el știe secretele nopții cu burdufe de liniști
rădăcinile lui pipăie rărunchii pămîntului
albe netede ca tuburi rădăcinile
înaintează în nervi
sug înțelepciunea vremurilor osemintele nopții
închini un imn cartofului

vreau să am limpezimea tăcerea ta
fruct al țărinei asemeni cu țărina
din pîntecul întunericului nu ne uita
întărește-ne cu uleiul nopților mîna

tu știi subterane abecedare
te-au hrănit dumnezeu și ploile
virtuțile ți le tragi din pămînt ca din staul oile
cerurile te primesc în orice căldare.

cartof icoana umilinții a răbdării
tu te mulțumești cu puțin și ne dai tot
iată și triumghiul zborului în metalul înserării
cerul atîrnă ca limba cîinilor de un cot.

cartof ca mîinile plugarului aspre
cu răcoare de tunel de după-amiază
tu ești al gliei glas pre
tine ochiul îngerilor fără haraci te veghează

tu îți lipești urechea de pămînt
lingă zgomotele măruntaiele toate
atîtea vrăji ca etichete de drogherie în tine sînt
tu ești un pahar de vitalitate

îmi place coaja miezului tău umezindu-se
cum îți faci loc cu umerii tăi să crești
te aștept te ascult și bătaia de inimă ivindu-se
în negreala și noroiul tău culori cerești

strîngi și apoi ne dai pe limbă amidon
tu primești binecuvîntarea vîntului
norii îți clădesc sub zare un tron
și numai poetul știe că tu ești cîinele pămîntului

10

*privește lumina e albă
ca pieptul păsărilor de mare
Stephan Roll*

ochii ce șosele de-a lungul prahovei
vuiesc apele se dau peste cap și rîd cu petricele albe
de departe se străvăd plămîni fabricile azugei
sinaia edelwaiss la butoniera anotimpului
munții dau din cap ca bătrîni sfătoși
înalță un gard în albastru ecoul
acum aștepti venirea tăcerii la poiana țăpului
și hangiul îți pune pe masă pîinea de secară
vocea lui are culoarea trezirii în compartiment
străbătînd
tirolul.

privirile sînt lipite de tine ca două provincii
e ora cînd pomii se adapă în vadul amurgului
și se întorc pădurarii cu oboseala scînteind ca
păstrăvii în ochi
apele spun rugăciunea de seară
și o mireasmă te cuprinde întră în tine ca o inhalație
e bucuria pămîntului aburit a buruienilor
fibrelle trupului se umplu de nesațitul umed al ierbii
vrei să întîrzii în fericirea aceasta nerostită
știi că dacă întorci capul vei întîlni privirea șefului
de birou

dar glasul alunecă pe bolovani urmărești
fuga prin țărână a șopîrelor ca țipete atîta de verzi

e un povîrniș întoarcerea de la păscut
stele chelălăiesc dulăii
norii în trăsuri boierești au trecut
luna înaintează în inima văii

bucuria se destramă se dăruie
ca o zăpadă ca un sărut pe obraz
zgomotele în rîpi se năruie
în feștile ochiul lui Dumnezeu e treaz

crestele munților clatină tălănci
scîrțîie pe drum himera fragilor
razele lunei îți oferă bănci
cînd în jurul cinei simți aroma inimilor și fragilor

FRUNTARIILE VORBELOR

Tălăngile vacilor au vrăjit buruienile
iarba își înclină elegant trupul ca o dăntuitoare
sub stîncă gușterul izvorului se trezește
viorile pomilor primesc arcușul vîntului
de departe vînătorul întîrziat sperie pasărea ecoului

Dar în ugere funda norilor se desface
anotimpul a primenit rochia zărilor
și botul vacilor adulmecă munții ca alte ugere

ce steag laptele pentru descuierea nopții
cum trece ca o mîngîiere prin osul gîndului
cum sărută buzele și dăruie o catifea gîtlejului
laptele clatină o cădelniță de arome
împrumută o dulceață din privirea vacilor
leagă la tîmpla convalescentului năframa pășunilor
laptele sună în doniți cremenea văgăunilor
flutură în pupilă dantela cascadelor
mazărea visului în păstaia inimii

PĂSARI ÎMPART SOMNUL ÎN ÎNĂLȚIME

Codrul în odăjdii de amurg se arată
frunțile ca lemnele putrezite luminează
pahare stelele pe masa cerului curată
amforă glasul precum mările se înspumează

sună clopotele cireșilor în privire,
sub formă de cascade izbucnesc nopțile,
ca buruienile șoaptele sînt plivite,
sufletul ca un ornic își întoarce roțile

ce amazoană inima pe șesul pieptului
prin deșertul ceasului cenușa vrăbiilor
buciumul urcă în suvenir răcoarea brădetului
mulgi laptele ecoului în șiparul văilor

toamna își încearcă flautul în vegetale
coturnul norilor lasă în minut semne
ca lupoalice umbrele se tîrăsc în metale
de mărăcinele singurătății ochiul tău se teme

BUCURII ÎNGĂDUITE

Cum se bucură de eleganța trestiiilor, rațele sălbatece,
păpurișul destramă un cîntec pe panglica nemișcării
în ierburi alunecă tăciunii din privirea vulpilor

bursucii se leagănă în adiere cu arbuștii
pitpalacii împletesc un șal din lumina sunetului,
caprele negre fac alpinism,
oglesc înălțimile,
ploaia dăruie scoarțe oltenești pămîntului,

și plugurile fac dragoste cu țărîna, o sărută, o mușcă,
iepurii se pitesc la marginea zilei ca dovleceii,
soarele dă mălai vrăbiilor e o bucurie în argint a
vociilor.

PRIVEȘTE

Ce mlădios e piciorul asinului
ca un deget copita mică atinge clapele pietrelor
coapsele au o legănare în mers ca apele
asinul cunoaște pleoapa potecilor

diamantul piscurilor taie sticla zborului de vultur
dar pupila asinului a închis înălțimile

lacătele stîncilor nu-l sperie
poartă pe grumaji frunzele poverilor
și țipete izbucnesc din el
cum din argintul rîului pescărușii

CITE STATUI TULPINA TA APLEACĂ

pe cîmp ceștile florilor ca pe o tavă
se înfioară în stînjenei licoarea lunei
albăstrele urcă spre cer o apă suavă
iedera : tremurare în argint. a strunei

păpădia își desface pînzele
cum îndulcești gura aerului, cicoare !
trifoiul își adună ca miei frunzele
lucerna pune în glas o răcoare

rătăcire pe eșarfele ochilor
prin pieptul păsărilor de brumă
trandafirii opresc vîntul în agrafa rochii lor,
mușetelul clatină tălăngi ca o turmă

rătăcire prin scările buruienilor
în clopoței inima lămpilor crește
lalelele au păstrat amintirea iernilor
în artere, mușcatele au înălțat creste

circulația singelui în garoafe
macii închipuiesc cascade
au adormit gîrlele ca harfe
șoim, toaca de lemn, rotește, cade.

în topaz se tulbură cerbii
rătăcire prin zăpada buzelor
lucferii au lins laptele cerului ca șerpai
au mușcat azima rumenită a fulgerelor

dar aici, margherită, floare stelară
prin catifeaua liniştii pirogă
ai dăruit visului o vioară
sufletul s-a umplut de văzduh ca o orgă

(Plante şi animale)

ZODIAC

(Fragmente)

VI

Să întîrzii în aroma acestei zile de munte,
Cu soarele care e în bobul de rouă ca-n strugure
glucoza,
Cu aerul ca o rochie albastră în vitrina poienei ;
La veveriţele ca nişte ulcioare pline de vinul roşcat al
frunzei.

Şi cerul capătă tonuri mai adînci prin boarea udă,
În pîrîu e-un cîntec potolit cum îl auzi în scoică.
Prin gene deapănă teii un borangic subţire,
Şi malul îmi sfîşie carnea, sărută clopotul apei,
Cu pasul ca un arcuş pe struna potecii înfiorate
Cu un nume copiat pe inimă prin indigoul dimineţii.

De-aici apleacă-ţi bustul peste fîntîna orei
Şi vezi cum prin pupilă ca printr-o sală de arme trece
visul
Cu mîini nocturne atinge un suvenir, în armură,
Ca o floare timpurie respiraţia se închină în alveolă.

Și e o gară în ceață cu un chiot, cu o plecare,
E un cătun ca un obraz după o perdea de plante.
Și sîngele răsunător al macilor țîșnește în viteză
Prin cearcănele de cărbune de sub pleoapa tunelului,
Lăsînd în urmă cimitirul ca o carte uitată-n cîmp
Cu fețele palide ale vocilor sub coiful coborît al
furtunii,

Dar la subțioara pămîntului găsește aripa izvorului
Și un metal răspunde sub deget ca o cocardă.
O amforă cu aur din adînc aduce fruntea griului
Un diamant răzbate prin noaptea din criptogame
Sub lespezi găsești cupa dorită pur de spirit
În penele de păun ale fluviilor se bucură privirea
Se desface cu turmele gălbui ale undelor în oceane
Topește în flacăra somnului giuvaerii de stele
Și-n os trezește viața ca-n scorbură un paing.

Treci mai departe-n jertfa copacilor pe colină,
Primește ca o ofrandă crepusculul în cenușă,
În vreme ce actorii se îmbracă în costume uitate
Cu gesturile în umbră pe-o scenă a amintirii,
Cu-nmlădieri prin ceață cu-o suferință-ncercată,
Dispar treptat cu balul culorilor în întunecare.

Numai singurătatea ca o mireasmă se desface din
ferigă.

Umple odăile văzduhului cu-o tremurare de făclie,
Și drumul prin buruieni duce înspre odihnă
Cu ziua ucisă ca o pasăre în tolba de vînătoare,
Și-n cîntec cu corabia pădurii în naufragiu.

XXIII

Laptele ierbilor se umflă în suvenir și-n chiot,
Și inima e spuma care-a rămas din nară,
Cu o cupă de vijelie pînă la buzele fierului,
Cu pomi rupînd șorțul albastru al amiezii.

Dar e inscripția în miere a ochiului de ciută
Și prin sălile lungi ale ecoului rătăcește o ferigă,
În vreme ce domnița își scaldă cîinii fluizi în voce
Și pe vitralii, cerul ca un șarpe boa se răsucește.

Printr-un inel pămîntul trece îmbibat de buclele negre
Care au umplut și respirația mea și pe a ta, cetitorule,
Și oceanul se tîrăște pe stînci ca potîrnichea rănită,
Pînă ce pe braț e o eșarfă chemarea cornului de
vînătoare.

Din orice pom, un obraz se apropie de iubire,
Și păsări translucide radiografiază apele,
Capul se răcorește în cascada de cositor a furtunii,
Vorbele sînt ca lampioane în sărbătoarea pădurii.

Atunci o mîină tăiată trece prin trestii și prin turme
Ca o scrisoare purtată prin nisip de vîntul jucîndu-se.
Și bivoli se-nalță ca orge-n încîntare,
Cu boturile ude în horbota de-acorduri,
Cu-aripa de tenebre peste spinările joase.

E-nfiorarea-n fructe a tăcerii opace
Și-un somnambul se oprește la fereastra grînelor
E lenta procesiune din anotimp în sîmbur,
E frăgezimea, după ploaie, a tălăngilor de regrete

Și în orchestra corăbiei ca un violoncel busola,
În naufragiu adie un hohot de coralii.

Dar plămînul se deschide în alcalina boare
Și e un păun de culori prin cristalele somnului,
Cînd atîtea invizibile călătorii te leagă de-o formă
virtuală,
Cînd prin focul subteran trece carnea proverbului
Și remușcarea îți înapoiază ca un torent pietrele
smulse.

Nu știi de-i fierbințeală sau e un ghețar la dreapta,
Dar plantele se-apropie și-ți ling glezna de sare
Și suflă peste tine, căldură din rădăcină
Și-aduc la suprafață aurora din funduri de heleștaie.

Oglinzile rămase pe colinele nopții
Și cu prezența ta scumpă prin fauna polară,
Și sfișiat eretele încheștat la gura izvorului,
Ai desfăcut un curcubeu din agrafa buruienii.

PETER SCHLEMIHL

(Fragmente)

XXI

Schutzhaus

Odaia cu arome a unui han de munte
Soarele, naftalină, în rufe din scrinuri,
Cu brazieri ce-și trec lumina în cerc ca niște unde
Ecourile, butii, pleznind de-atîtea vinuri,

Sau aurora clopot de var în căni cu lapte,
Culori, zvonuri clătite cu-odihna în cerdac,
Umed și bun pământul cu aburii în șoapte,
Tristețe sfărîmată sub crengi ca un gîndac.

Voi sta aici pe banca de lemn, singurătate,
Voi auzi talanga trezită în ferigă,
Aici, mult mai departe de temnicher, de frate,
Și soarele prin creier, trecînd fără să-l frigă,

O ! Pământul regăsit, lumina regăsită,
Nu-mi pasă că mi-e umbra o vioară sfărîmată,
Destindere trecută în inimă prin sită,
Iubire prin amiază din piept desfășurată.

Voi sta aici, și osul și carnea întregită.
Împreună cu viața ce freamătă în seve,
Călătorie-o clipă între molifți oprită,
Prin dimineața bruscă să te-ntîlnesc aieve.

Și nu voi știi de-i toamnă, de-i iarnă sau de-i vară,
Voi fi ca o corabie plină de mirodennii,
În care naufragiul stă lingă primăvară,
Și tropicale fructe lingă steaua polară,

Sau poate-asemeni fi-voi cu-o goarnă luminoasă
Vîind de-atîtea zvonuri din viața mea apusă,
Și inima prin vorbe în fierbere spumoasă,
Suind ca un arpegiu cu aerul pe buză.

Dacă spre soare-n iarbă ne-am înălța pe piscuri,
Și-am frînge-n pîini lumina — fraternă-imbucătură
Vocalele rotunde care-au sunat în gură
Și țipete lemnoase rupîndu-se cu pliscuri,

Aici, din ochii noștri incendiat-amiază
În flăcări pretutindeni, vădindu-se pleoapă
Și pasăre prin trilul colinelor mai trează
Viețile noastre-unite în unanima apă.

XXVII

Mai departe

Văd departe fanfara podgoriilor,
Cîntecul cățarat pe haracii de flăcări,
Dar un nor îmi trece pe față
Și-mi ascunde uneltele lacrimiei.

Coviltire luminate de-un hohot,
Umbre tîrîte lîngă soarele din apă,
Convoiuri de oameni mergînd spre o altă așezare
Și inima mea legată de ei, ca un cîine sub o căruță.

Un amurg ; o fereastră ; o iarnă ;
Și înălțimile spre care pîlpîie poemul,
Brazii cari se rup de pe creste devin vulturi
Și de aceea în somnul nostru troznește o pădure în
zboruri.

Dar ochiul e șoimul care plutește în aer
Pînă la locul unde se formează zilele,

Și în vitrina cîmpului strălucesc laolaltă
Toate brățărilor aurorii și ale apusului.

Mă voi opri cu voi oameni ai aventurii
Lîngă muntele în care bat orele de plumb ale vînatului,
Sau lîngă pămîntul nerîciit încă
Și în care imaginea semînții se-arată ca-ntr-o oglindă
fermecată.

Roua să ne spele obrazul și frunzele
Cînd în azur gonesc turmele furtunii.
Duc o plantă ca pe o scoică la ureche
Și aud cum auie înăuntru creșterea ei viitoare.

Voi însemna căile prin flora luminoasă
A marilor capitale sau a secularilor codri,
Printr-o tristețe-alee, cu ciute, apărută
Chiot care conduce pînă la gura nomadului.

IOAN I. CIORĂNESCU

(1905—1926)

ANTE MORTEM

Cum poate fi ? Cum poate fi ?
Spaimă sau zîmbet, noapte sau zi ?
Dracii au să vină în convoi
Cu cozi, cu copite, cu părul vîlvoi
Și-au să răpească sufletul din noi ?
Trăi-vom decenii, și-un an, și doi,
Și-o zi, și-o clipă, și alta...
Și-apoi ?
'Apoi nici o clipă, iar timpul va trece
Din trupul cel rece, în sufletul rece.
Ce-o să ne-ntîmpine oare prin aer ?
Trîmbițe sau chicot, cîntec sau vaer ?
Ce vîrstă sufletul va avea ?
Vîrstă de om ? Vîrstă de stea ?
Vom fi palpabili ? Vom fi stafii ?
Vom fi prin însăși moartea mai vii ?
Cum poate fi ? Cum poate fi ?

14 oct. 1926

RUGĂ DE BOLNAV

Soră Elena, vino degrabă
De mă pansează.
Să nu mă doară ! Ia niște vată
Și-o-nmoaie-n apă oxigenată.
Să nu mă doară ! căci sînt bolnav,
Nu ușor, soră, ci foarte grav.
Da, nu-i o glumă. A, cît timp încă
Va mai fi rana atît de-adîncă ?
Spui că-a-nceput să se închidă ?
Eu nu cred. Privește-mi figura lividă
Privește-mi mușchii de aluat
Și zîmbetul trist în plîns diluat.
Nimic sănătos în mine nu port
Decît aceste ciolane de mort.
Afară-i semin, e soare, e vară,
Pulsează o viață ritmică-afară,
Și ea colorează obrazul meu pal
Și-nlătură acest decor de spital.
Ah, soră, nu poți să mă scoli din pat,
Din crunta zăcere în care mă zbat ?
Mă du chiar pe brațe, din geamăt, din vaer,
Sub pomii ce-și clatină frunzele-n aer,
Pe-o bancă pe care să simt că renviu,
Să simt că nu-i încă acum prea tîrziu,
Să treacă prin față-mi copii și femei,
Să treacă prin față-mi Viața ou ei,
Să văd lingă mine răzorul cu flori,
Să-mi sorb sănătatea de sute de ori,
Să-nalț edificiu măreț pe ruine
Și tipăt de viață să-nceapă din mine.

(Vestiri)

VIRGIL GHEORGHIU

(n. 1905)

TOAMNA

Codrii românești
Scutură frunza pe trenuri,
Și brumele șesului vin pe fanare.

Semnale melancolice
Cîntă cantoanele,
Gărilor galbene
Cu voiajoare-n crepuri.

Toamna putrezind între poame
Sub coviltire trece pe la barieră.
Prin ploile cu gene lungi ca stelele filante,
Spre burguri în cearcăne de bolți.
Dogari martează-n podgorii
Ca o incinerare de silvani.
Aud plînsul copilului de fermier la tablă
Învățînd cercul păscut pe alei,
Și ralul de vînt prin flautele aracilor
Unde se logodeau culegătorii.

(Marea vînătoare)

DESEN

Toamnă cum sapi în frunze fiorduri
Și chinui în crepuscule soarele pe ruguri.
Încoronezi prin păduri zeii cu struguri
Cînd spleenul și lectura urcă peste borduri.

Să nu fiu ucis de mireasma scuturărilor
Te evoc prin neguri monomelod
Du-mă livezii promise ca-n exod
Ocolind mînerul ușii, osul plecărilor.

POEMUL LACRIMILOR

Cînd oamenii tari și tăcuți ai lumilor viitoare
Vor întîlni semnele acestea de azur,
Întîia lor tristețe
Va luneca de-a lungul rîndurilor mele
Ca un fior, ca o flacără prin moartea mea.
Atunci prin gîndul lor îndepărtat
Îmi voi aminti

De lacrimile sălciilor cari nu ating liniștea oglinzilor.
Plînsul grotelor oprit în drum de inelarul stalactitei
Ca o durere presimțită a surpării viitoare.

Mă voi mîhni
De Isușii troițelor plîngînd în lemn
Călătorii odihniți în prăpăstii,
Și de izvoarele scorburii clipind pentru scufundarea
comorilor.

Prin ochii lor am să revăd,
Lacrime ierbii din geana plecată pe imașuri
De stelele purtate ca un camfor la pieptul copilăriei
mele.

De căprioare, de virginități
Cu rugăciunea în mijlocul lacrimii
Îmi voi aminti.
De plînsul nevăzut al rășinilor în despletirea
pădurilor
Ca ochii stinși ai mamei
Peste monogramele valizelor.

PLECAREA POETULUI

Părinții mei, mîngîiați-vă, părinții mei,
Fiul din lumina lămpii
A trecut gardul viu al codrilor
La divinități,
S-a-ncoronat demult cu stelele de mare.

Rămăși în urmă cu lacrimi pe tacîmuri,
Priviți trecerea mea neștiută,
Urmă de pasări
Și suite clătinate de ambrozii.

În ciliciul iernilor iermit,
Aici mi-e adormirea molcomă,
Îmbiere-n clipotit de seară
Ca să preschimb mărgean crepuscular în pîine.

Păstor de nori visînd otave cu susur de lumină
Linsă de lună, naiada mea ascultă
Curgînd în văi din fluier răcoarea înălțimilor
Cînd sub cetini i se înmormîntează vîlul.

Arătați-mă cu mîna, ca o alinare,
Neamului cuminte și olog din preajma fîntînilor,
Cum pătrund încet și zeiesc
Cu o turmă alungată de silabe
În negură de Walhala, în veacul deschis.

TOAMNĂ

Sub troiți nu te uita, sînt schimbări la față
De cînd coșai retează-n cîntec soarele
Și peste-o țară amețită de lucerne
Încruntă sprînceană de stoluri, cocoarele.

Cîte-un bici de stea, întoarce din drum
Cai împiedicați,
Să n-ajungă vara cu tainuri de jar.
Departe, mare-Doamne, printre focuri de septembrie
La teasc în vii dansează Dionysos.

Cu umbre de orașe, laolaltă,
Cirezile ne pasc ascunzătorile.
S-aruncă timpul înaintea unui tren de neguri
Și hanurile vinete pornesc din prune horele.

ELEGIE

Să plîngem patul de flacări, rozele de culcare
Azi răsfoite cu pasiuni de ierbare.
O singură arșiță unui poetic orgoliu ;
Haitul stelelor ni se revarsă peste doliu.

De cîteori mîini strînse voi nu ați trecut,
În leagăn speriat și mut,
Printre chemările spinilor
Ca veveriți în orga pinilor.

Vino să-ngenunchem pe cer ; împrăștiat de plecări,
Corul miresmelor de întîie dimineată,
Poate odată,
Ca o ploaie de fluturi, de înfiorări
Se va reîntoarce peste uitata viață.

SINGURĂTATE

N-am rîvnit decît să fiu vier,
Podgoriei bătute-n teascuri lactee.
Păzit de tăcuții dulăi din lună,
Să aleg vinul cîmpului din aromele serii.

Intr-un ceas rău, aracii stelelor
S-au preschimbat în azur fără-nțeles.
Pămînt neînceput de toamnă,
Ochii aprinși pentru descîntec mi-ai cules.

De-atunci noaptea lupt cu zmeul cîntecului,
Să-l țintesc în fruntea visului
Pe tărîmul celălalt,
Ziua iau de mîină sufletul florilor moarte
Și-aud în cerul casei natale
Scuturarea acelor de brad
Lîngă un leagăn străveziu și mic
Dintre brume de paing.

(Tărîmul celălalt)

ELEGIE

Nesfirșit, în paloarea toamnelor de ieri
S-aude copil grav, un plîns în tăceri.

Culcarea anilor fără povești de aramă
Nici un joc în rond de amurg nu destramă.

În frig de saloane tai o cenușie carte
Funigei și trenuri tremură departe.

Adormei mîngîind vînătorile princiare
Din gravura stinsă a vechilor covoare.

La geamuri atunci luna-n livezi desfăcută
Era ca o lîă argonaută.

Toamnele îți aninau în fiecare ram
Cîntecul de seară al lui Wolfram.

S-a întors în noapte-o ruginită cheie.
Unde pleacă albiî îngeri pe-o alee ?

Privește portretul ultim, plimb ndu- i fumul.
Mai bine lasă, închide albumul...

(Pădurea adormită)

LINIȘTI DE SCHITURI

Călugărițe albe din liniști vechi de schituri,
atîta de tăcute și-atît de reci păreți
în serile chiliei cu mohorîți pereți,
cînd tînga vi se-ncuie în cărțile de mituri...

Durerile gemute ce-n schituri vă mînară
le-ați păturit, aicea, subț lespeze de păci :
Arar le recunoașteți în freamătul de crăci,
și le uscați în toamnă, și le-nfloriți în vară...

...Durerile-amețite — călugărițe sfinte —
le-nchideți în evlavii și-n biblii cu minuni,
le-ngenuncheați în șoapta atîtor rugăciuni,
căci, deși tac, — în liniști ades zvonesc cuvinte...

Durerile strivite în cărțile de mituri,
le răstigniți pe-o cruce alături de Isus,
și nu vă recunoașteți în sufletul meu, dus
să-și zvînte plînsul veșted în liniști reci de schituri !...

(Liniști de schituri)

FIOR DE TOAMNA

...Se sfîşia amurgul în pomii de mărgean.
Izbea în zare vîntul de fier, ca un ciocan,
şi se zbăteau arţarii aprinşi, ca să se stingă...

Atunci, luîndu-mi puşca şi roibul fără chingă,
pornii spre Olt, în goană... De-aici, din stufărişuri,
mi se părea că Toamna mă cheamă cu tăişuri
de strigăte de lişiţi şi gemete de plopî...
...Din văgăuni, din mlaştini, din bălării, din gropi,
ieşea, adîncă, seara, vuind, ca o bulboană...
...Şi mă duceam, cu seara, pe-acelaşi roib în goană...
Şi cum fugeam spre toamnă, pe subt copaci, ca Gruia,
se încercau frunzare să-mi ţie cărăruia,
iar la un puţ, îmi dote un fag cu piţigoi
de „rămas-bun“ o frunză, şi-n dunga asprei foi
jeli, în drumu-mi, Vara şi cea din urmă frunză...

...Şi am simţit cum Toamna-ncepea să mă pătrunză
cu-otravă amăruie de laur şi de boji...
Şi o crestai în suflet, tăios, ca pe-un răboj.

...Cû botu-n spume, roibul, scurmă, sărind, ţărîna.
Şi — fără vrere — parcă, mi se întinse mîna
spre zarea unde Oltul răstogolea zăvoiul...
Nu mai doineau pe plute, plutaşii, şi şuvoiul
nu mai gonea, cu trăsnet, butuci tăiaţi de jugăr.

Punea, pe toate, seara o rasă de călugăr...

...Și-am așteptat, zădarnic, pe Olt, un zvon de buți
din Drăgășani pornite cu cărauși tăcuți...
Nu mai vedeam, pe țărmuri cum focuri se aprind,
doar focurile toamnei ardeau prin pomi, trosnind
și-n piept aceeași toamnă-mi trosnea, arzînd ca-n iei...
Cutremurat — deodată gemui și-mi înfipseî
în coapsa sănătoasă a roibului, cîlcîiul...
Întîiul gînd de toamnă m-a-nspăimîntat... întîiul !

...Zăbala-nspumegată întoarse roibu-n fugă,
veneau — oftînd a moarte — spre mine plopi cu
glugă,
și-mi ascuțeam urechea și-i auzeam cum sună,
și cum cobeau, cu buhe și se izbeau de lună...
...Spăimîntătoare, Toamna, se luase după mine,
și-nfricoșat de Toamnă, fugar peste coline,
smulsei din spate pușca și-n urma mea trăsei
ca-ntr-un strigoi, din noaptea cea rea de Sîn Andrei !

...Întors cu roibu-n spumă, în noaptea-ceea deasă
ținuîndu-mi răsufierea, am stat de veghe în casă,
căci — sec — în zidu-odăii, cu un tic-tac statornic,
o noapte-ntreagă, Toamna bătu ca un ceasornic.

TOAMNĂ OLTENEASCĂ

(Fragment)

I

O, de-ați fi în Dolj cu mine și-ați uita cu toți de tirg !...
...E-nceputul lui octombre, cînd dă aurul în pîrg,
cînd în cel dintîi ciorchine trup și suflet îți cuminici...

...Cum v-ar mai lătra în gară, Florea,-ntr-una din
duminici !...

Mai întâi, din timp, m-aş duce să pîndesc de la canton,
şi s-adăst, zvîcnind, semnalul cantonierului Anton !...
Şi cînd trenu-ar trece buzna şi aţi fi la geam, din piept
mi-aş învîrteji un chiot : „Ura, fraţilor, v-aştept“.
...Şi, despriconînd pe Roibu, — închingîndu-i zdravăn
şeaua —

aş sări pe el şi-n goană aş scurta, prin cîmpi,
şoseaua !...

Într-o clipă-aş fi la gară... Apoi lungă-mbrăţişare
stînjinită de povara puştilor de vînătoare...
...Şi în dosul micii staţii, cîmpu-ar fluiera din trişcă,
şi şi-ar ploconi căciula surugiul meu din brişcă...
...Şi cum patru-aţi fi, în brişcă v-aş îngrămădi pe toţi,
cînd cu hohotu-aţi întrece rîsul celor patru roţi...
Eu, alătura pe Roibu, i-aş trudi din trap, buiestru —
...Şi de-am întilni trăsura „talianului Silvestru“,
ori cotiuga-ngălbenită a părintelui „Nichita“ —
i-am încrucişa c-un chiot de-ar vui prin şanţ răchita :
„Bon giorno, terra-Dante, cu truveri napolitani !“
sau „Blagosloveşte, Sfinte, cu vinaţ de Drăgăşani !“
...Aţi vedea apoi, de-am trece Amărădia, pe pod,
sălcii pescuind pe ape noua Toamnă, în năvod...
— Drumul cu stejari şi dafini v-ar bolti în faţă peşteri,
peşteri mari în bronz săpate, ca de dalta unor meşteri...
Iar deasupra voastră-aţi crede — cum atîrnă crângi
din bolti —

că ciorchini de stalactite pică aurul în volţi...
...Şi-n de-a rînduri, surugiul, uşurîndu-şi greul ploştei,
ne-ar aduce-n gînd caleaşca, şi-am cînta : „cărîta
poştei“...

...Şi octombrie, deodată, ne-o ieşi pe la răscruci,
dus în carele cu dijmă de gutui, de pruni şi nuci...
Sau, vă veţi întoarce capul după dînsul, cînd, golaş,
într-un car cu fin din august, îşi ia drumul spre oraş...

Focuri moi vor arde-n miriști și din ochi o să petreceți
sîngerii năfrămi de flacări, fluturîndu-se cînd treceți...
...Satul ne-o aține calea cu căsuțe ce, cu tîlc,
ne-ar ieși la drumul mare grămădite într-un pîlc —
ca haiducii de-altădată ogoind cîte-un rădvan
pe meleagul lui Răzvan...

Voi în voi le veți deschide toate pungile, cumiști,
resfirînd comori de zîmbet, pentru taleri și arginți...

...Pentru satul meu cucernic, voi veți fi ca toamna,
oaspeți,

cînd vă va griji cu-arome de butuci de viță,
proaspeți...

Vă va-ntîmpina binețea fiecăruia cumătru,
crîjma Neagului cu firma : „Adormirea lui Sîn Pătru“,
fete — primăveri în toamnă — mirosind a busuioc,
și chiar cumpăna bătrînă, s-o-ndoi de la mijloc !

(Cerbul de lumină)

CÎNTEC PENTRU SOMNUL LUMINIȚEI

Dormi în leagăn de vioară,
luminiță, tămîioară.

C-o să vină prinț mlădiu
de smaragd și aur viu,
lăcrimat de-o stea de foc
și pornit după noroc
într-o luntre de ghioc.

Și-o să cadă în grădină
în caftan de lună plină,

nu mai nalt cît o stamină
străveziu ca o lumină.

Cînd corabia-i se lasă
pe o frunză de mătăasă,
ancora o să-și înfigă
într-un lujer de ferigă,

și, sărind din nava-i mică,
prichindelul de mărgică
s-o da jos din foaie-n foaie
ca o lacrimă de ploaie
și-o să fugă prin răzoare
cum fug razele de soare.

Oprit ling-o tufănică,
va întinde scară mică,
scară sprintenă de rază,
să se urce, să o vază.
Și pe trepte muzicale
va sui lingă petale,
ploconindu-se ușor,
cîntător, tremurător,

ca să prindă
lin de ele
o colindă
de mărgele
și s-aprindă
sub stamine
o oglindă
cu rubine...

Dormi în leagăn de vioară,
luminiță, tămîioară.

Prințul mic, căzut din stea,
mire pentru tufănea,
a venit, sărut și dar,
pentru nuntă de cleștar,
ca să-și ia mireasa-n cer
în caic de giuvaer.

Noapte bună, noapte bună,
către-o stea cît o alună,
pe nectar de lună plină
urcă-ncet ca o lumină
o corabie pitică
cu un prinț și-o tufănică...

Iar în stea i-așteaptă-n zori
un alai de prinți și flori
și-un rădvan țesut din fir
de zefir și de safir.

Dormi în leagăn de vioară,
luminiță, tămîioară.

Și-or să treacă ani grămadă
cu amurguri și zăpadă.
Basmul trist din astă-sară,
luminiță, tămîioară,

nimeni n-o să ți-l mai spună,
și nici prințu-n strai de lună
n-o să mai coboare-aici,
în grădina cu urzici.

Și-or rămîne-n steaua mică
voievod și tufănică,
iar tăticul, fata mea,
poate-o fi și el o stea...

Dormi în leagăn de vioară,
luminiță, tămîioară.

(Stele pentru leagăn)

I

ELEGIE

Elegie, alcool celebrat în rugină,
incendiu scuturat în efemere de lumină...

Ce pururi negre luneci, spre mortuara cută,
elegie solară, principesă de cucută !

În această muzicală, brumoasă, liniștită vale,
lacrima ta sună ca desuete virginale,

și ovalul toamnei pe alba tărie :
Mobilă de argint din trista mâinilor copilărie.

MEMLING

Memling, seară sensibilă s-a întins,
tristă de al Fecioarei pas nins.

În lente inele de brumă, covoare
de lume, de liniști, izvoare.

Ochii, floarea de oglindă a sublimului,
fruntea, înaltă a cerurilor Ierusalimului.

(O, frunte cu albe și reci regiuni,
în gravele falduri cum suni !)

Plopii ogive, orele fine și verticale,
conjuncții moi de stele în defuncte canale.

Eră primitivă de rar ametist
cu îngeri cântînd din alăute trist.

CANTILENA

*Death was in that poisonous wave,
And in its gulf a fitting grave
For him who thence could solace bring
To his lone imagining
Whose solitary soul could make
An Eden of that dim lake.¹*

EDGAR POE

Drumuri mediane,
Plaiuri și savane,

¹ Moarte era-n putredul val,
Și-n fundul său mormînt fatal

Lande monotone,
Lirice Oenone,
Duceți-mi la vale
Albele ovale.

(Turma nici subtilă,
Nici sublimă, ci
Oaia unanimă,
Clară ca de zi.)
Ceruri paralele,
Duceți-mi cu ele
Ultim ciobănel,
(Frate mi-e și el)
Cu ochii preaplini
De-acvatici, triști crini,
Flautele pline
De limpezi albine.

— Cioban ciobănel,
Inimă-inel,
De ce mi-ai lăsat
Vîrfu-nsingurat ?
Nu mai priveghezi
Dreptele amiezi,
Noapțile abstracte,
Astrele exacte,
Culmile lucide,
Pietrele aride ?

Celui ce cată alinare
Închipuirii sale amare,
Și ale cărui gânduri fac
Un rai din acest palid lac.

(Trad. Dan Botta)

— Sînt prea viu, prea trist,
Înger trismegist,
De-amiaza pe țeastă
De seara prea castă,
De stînci detunate,
Reci, halucinate
De seninătate.

(Creier unde-ascunde
Apele profunde,
Lacul nins pe frunte...
Creier e de munte !)

— Nordic ciobănel,
Tristul meu model,
Cine te aduce
Pe cărări în cruce,
Sub limpede punte
Cu seara pe frunte ?

— Poate, călător
Liricul meu dor,
Stelele de apă,
Umbrele pe pleoapă,
Cornul depărtării
Muzicile mării !

(Pe vîntiri ascult
Orificul tumult,
Cînd și-ardică struna
Fata verde Una,
Palidă ca luna.)

Palide Oenone,
 Paludate zone,
 Duceți-mi la vale
 Tristele ovale.

(Lunile îndoale
 Seara liniștită,
 Salcia de ploaie
 Șerpilor și-agită.)

Fruntea când amurge
 Osul putred curge.
 Cerul fals difuză
 Somnul de ceruză.

Luna verde lasă
 Bruma veninoasă.

Ingeri cad, opale
 Septentrionale.

— Ca oglinda-i pal
 Misticul oval,
 Și luna subție
 Mîna străvezie,
 Și-n ochii vagi sufăr
 Umbre de nenufăr,
 Întoarce-te dar
 La Gîndul-amnar !

— Gerul să se-ntoarcă,
Viul nord să-l toarcă,
Îndurata Parcă ?
Oh, mă cheamă-ntr-una
Palida nebuna,
Fata verde Una,
Și-n mine se strînge
Piatra ei de sînge...

(Rar umblau pe vînt
Iazme ca de steme,
Tremurat pămînt,
Vînăt de blesteme !)

Și-a trecut pe ceață
Apătoasa față.

Și-a trecut pe lună
Rătăcita dună.

Cum spre somn dori
(Floarea mea de-o fi !),
Pajură-fîntină,
Nesfîrșită stîină,
Plaiuri unde mint,
Austral argînt —
Putredele ploi,

Lacul vechi din noi,
Acte grele, acte,
Moarte cataracte.

Liniști mari se-ntind
Dăruind, plutind,
Lobi de albă lume,
Somn mirat în spume,
Cînd s-aprind egali
Crini orpheliali.

— Cioban ciobănel,
Limpede inel,
Trupul meu își frînge
Ramura-i de sînge,
Părul meu își lasă
Verdea nebuloasă,
Limfa mea ascunde
Stele moi, profunde...

(Cu lacrimă-naltă
Trestii vechi tresaltă
Cununata baltă...
Lespezi mari de apă,
Inima îngroapă,
Lacrima îngroapă.)

★

Ape albe cresc
În funebru ropot,
Pe cînd mai ceresc
Tînguiosul clopot :

— Cioban ciobănel,
Limpede inel,

Trupul meu își frînge
Ramura-i de sînge,
Părul meu își lasă
Verdea nebuloasă,
Limfa mea ascunde
Stele moi, profunde...

(Eulali)

TOAMNA VOPSITĂ

La casa albă, unde știu că ești
Cînd te caut toamna
Dintre îngeri lipsești.

Aștept în zadar întorsul norocului
La casa unde știu cheia locului.
Toamna vopsită a ferecat poarta
La cămara în care
Mi-am închis soarta,
În țara sărutului duc vis încins,
Stă pomul în poartă
De toamnă aprins.

Moale beteală cade pe ramuri,
Frunze tînjesc la asprele geamuri,
Aurul rece pătează perdeaua,
Fotoliile toate și-au ros catifeaua,

Numai în vis aleasă-ai rămas,
În orice toamnă gînd trist să las.

ZBOR NESIGUR

În iarbă nu ești, te-nfășoară
Cerul departe și sărac,
Cu țiplă umedă și rece
În care inima-mi îmbrac...

Aș vrea să te sărut pe cerul
Cu crengi uscate, neperechi.
Ai ochii vechi
Și părul lipit peste urechi.

Va păli norul alburui
Și păsări ce țipînd vor trece,
Vor înțepa aerul rece,
Sus desenînd trupul tău viu.

LUNARĂ

Fată cu zurgălăi,
De floarea cărnii, sună!
Albă, din flori de lac,
Să te ridici spre lună.

Și — spre inele vechi,
Cu aurul pe lac.
În parc copaci cu smoală
În fire se desfac.

Și muguri răcoroși
Pe fir de lunigei,
În unghiuri de nuiiele,
Clatină cercei.

Nervi înodați atîrnă
Cerceii la urechi,
Pe-ale apei inele
Aștri clipeșc perechi.

Privesc prin trupul tău
(Ca nufărul sub lună)
Fătă cu zurgălăi,
De floarea cărnii, sună !

(Duh de basm)

ANDREI TUDOR

(1907—1960)

SEMN DE CARTE

1

Apos, din lacuri urzit,
întorc arderea cu lumina în sine,
cu oamenii ~~ce-n~~ minte-au putrezit
și gândurile ~~amorțite-n~~ mine.

Iată cum te ridici printre nuferi,
albă și tăinuită în poveste,
cum în foile cărții suferi
între întâmplarea care nu mai este.

Te-am aruncat puncte peste veac
și te-am sădit cu pomii în marte.
Te-am oprit cu florile ce se desfac
în pahar și se închid în carte.

2

Pentru ziua cea mai cunoscută
și fața ta întâlnită odată în vis,
am oprit aici, pierdută,
cheia și odaia, în care te-am închis.

S-a stins toată zăpada de pe drum,
de unde ai plecat ușoară ca un fum.
Te-ai clătinat în gîndul rar
și ai clipit străină lingă felinar.

Îmi ești aproape sau îmi ești departe :
oare te simt în astă-seară ?
În amintire eu te văd sau, poate,
te-am zugrăvit pe carte, legendară.

BĂRĂGAN

E poate mai frumoasă seara
începută în cîntecul ăsta mic.
Iată, amintirea își topește ceara
și mi se umple noaptea cu nimic.

Cineva s-a oprit să-ngenunche departe
în liniștea deasă de lucruri de demult,
doar singur mai stau și, în carte,
îmi tălmăcesc tăcerea și-o ascult.

Și peste lanuri liniștea cuminte
mi-adună ochii departe lingă foc.
Dar în zadar încerc să lunec înainte :
singurătatea deasă mă ține strîns pe loc.

Fu altă vară poate în nemișcarea stearpă,
ce s-așternu tîrzie și calmă într-o clipă,
cînd greierii înșiră măgelele pe harpă
și noaptea culcă toate și bate din aripă.

SFIRȘIT

Toate cerurile sînt sparte
și drumurile s-au întîlnit.
Sufletul e sterp, și, departe,
toate apele au ruginit.

În jur nimic nu este vechi
și, nou, nimic din gînd nu se desface.
Stelele cad apelor perechi
și însăși amintirea tace.

Și nu țese aerul lumină,
ce-nchipuie vreo linie sau semn.
Și orice față-i simplă, fără vină,
și păsările toate cad — de lemn.

Fîntînile sînt fără de oglindă :
acolo chipuri nu pot să se prindă.
Prin arbori vîntul e închegat,
prin lacuri nuferii s-au cufundat.

Din vreme clipele nu se mai rup,
prin aer nu se prinde vreun cuvînt.
Sub mîină se destramă orice trup
și pasul nu se-nalță din pămînt.

Glasul nu mai urcă apele
și nu crește din ființa lui.
Ochilor le cad pleoapele,
așteptînd înaltul cerului.

DRUM CU „LE GRAND MEAULNES“

Cîte tristeți am însemnat aici
pe banca asta ridicată în iubire,
în după-amiezi toropite și mici,
să-ncapă în pumni și amintire.

De-atîtea ori am fugit și mi-am deschis
viața pierdută în aceste triste locuri,
o dată cu fetele și florile din vis,
regăsit între mîhniri și jocuri.

Te văd — în ce cleștar de lucruri nemișcate,
prin ce ochian de legendar și amintit ? —
în balta cu păsări moarte de singurătate,
și tristă ca oglinzile într-un castel vechi și părăsit,

O ! Yvonne de Galais, fată cuminte și plăpîndă,
din ce poveste te-am chemat în după-amiază ?
Sînt ceasurile patru. Prin baltă nu viază
nimic. E atîta liniște, că — simțurile ghem — stau la
pîndă.

(Amor 1926)

SIMION STOLNICU

(1909—1966)

CÎNTEC DIN MĂTREAȚA BRADULUI

lui V.S.

Brad negru, cu mătreacă și fără jucării,
Mori în spăngi de ora cinci pe munte,
Sfidînd atîtea doine și-atît ozon pe frunte,
Brad valah, cîntul nordic de tine se sfîi !

Dar din scrijelări scot degetele feele,
Cum laptele de piatră zvîcnește-n brocarte —
Și năpîrlite sfaturi de-orgolioasă moarte,
Îți dau lupii și timpul îți fluieră testelele !

Și-au pus piticii cușmele jos și-s gînditori ;
S-a speriat ghionoaia cînd pieptul ți-a lovit,
Pînă-n fulgi intrîndu-i, în el, pliscul uimit ;
Un crep funicular s-a-mpleticit sub nori.

Bradule negru, negru doar cu numele,
Iezii lui Moș Creangă sînt în așteptare
Să le dai zgărdite crepusculare —
Tu șoptești : — Întunericul mai repede afume-le !

Veverița sufletului spre vîrf a pus un pas —
Ogarii odihniți pe moaștele-ți o latră ;
Vinătă și necrolatră,
Veverița-n podul pagodei s-a retras...

HRONIC AUSTER

S-a topit în reci aprinderi de chihlimbar
Fata să n-o bîntuie lămaște și mîturi ;
Brațul ei fu ctitor doar la stei fără schituri
Și la poarta lui Luca, fără imn funerar.

Răbufneli antarctice a strîns în degetare,
Ea untdelemnul crengilor lăbile ;
Dresate-n nemurire zburau frunze spre mare ;
Toamnele românești în ceruri, — i-am spus — :
aibi-le !...

Arvunitu-i-au pasările mici
Viitorul lemn din ghimpi și moaște ;
Opal, nu oglindea verzuii pori de broaște ;
La ea se pripășeau stele, nu licurici.

PRINȚUL DE SEARĂ

Unde-i copilul toamnelor buciumasă,
Crin muiat în singele lui Petru Cercel ?
Velura lui valahă, prin gotice orașe,
S-o mîngîie prinți reci uitați d-un menestrel.

Vlăstar iubit de flașnetari și de abați,
Cu frunze carpatine-n broșe ori în buze,
Cu breviarul vitreg sub ochii dilatați,
Pîndit în umbra-naltă de Criști și pantahuze !

S-au trimis după dînsul catene de stei
Și zone de molifți s-aline fuga-i springă ;
Nu-l mai găsesc nici galbenii de-atîți funigei
Ce s-au pornit la nordul feudal să-l ningă.

Le-a crescut carnea pe inel strîns hulubelor
Căutîndu-l prin frig de obloane și frești —
Cine-a răcit cu oasele vinul hrubelor ?
Vîntu-ntoarnă-n buciume zăpezi cavaleriești...

MELO

Smulge-mă din insula în drapuri amețită,
Smulge-mă din radă lăută fără ugere,
Vreau tartina mea de crepuscul și ducere,
Impresar de smoală cu morfină-n copite !

Falangele de strune vor fi fără solist —
Și-n cutii de viori deretecau neveste ! —
Eu toamnelor marine dau zece albe veste,
Iar una amanet, Havane!, pentru Crist !

Noi, muzicile lumii plimbăm după sextant ;
Catargele întind un fir de-argint „Pirastru“
Băiaș, la orice braț, îmi este cîte-un astru
Cînd noaptea-mbie mării un geamăt țarmurean.

Doar un linx de vals țin cuștilor de bezne
Cu albatroși hrănit și țesălat de regi ;
Linului căluș se gudură cu negi
Și linge-ntîiu-n zori, soarele pe glezne.

Mîini de bronz ce țingerii funebri vor s-anine
De arcă, amputa-vom, să-și sufle-n pilitură
Voluptatea malurilor o-nstrugurare dură ;
Delfinii, constelate strapontine.

(Pod eleat)

REMEMBER

Ce departe ești, întunecata mea iubită,
prin pereții odăii te văd ca prin sită,
și te-aud chemîndu-mă ca din altă planetă
și-mi scrii poezii pe obrazul de cretă.

E posibil, e posibil oare să nu pot muri,
să-ți aud vocea suind treapta nopții, coborînd în zi,
să-mă ridic din pat ca o stafie, ca marinarul de veghe
să te zăresc în somn de la o mie de leghe ?

Da, e posibil, întunecatul meu iubit,
să mă auzi cîntînd chiar cînd voi fi murit,
să mă vezi aieve în cereasca oglindă
și în părul meu stele să se stingă și să se aprindă.

Dar să nu te superi dacă sărutul meu va fi rece,
dacă dragostea mea ca un frig o să te sece,
dacă îmbrățișarea mea te va face să suferi
aducîndu-ți aminte, nu, să nu te superi.

A FOST UN MISTER

Oare ce mi-a scris pe frunte afurisitul destin
cu litere fine, cu o pană de venin ?
Am întrebat savanții lumii cu fețe de iască,
dar nici unul n-a știut să-mi citească.

Fruntea e o taină gravă pe care abia o port,
ochii în flăcări stau mărturie că încă nu-s mort,
și mîinile vîslind nebunește prin viață
mă apropie de un liman, de o ceață.

Ce se vede acolo ca noaptea care se naște ?
e moartea care te scrutează, care te paște.
Ea șterge scrisul de pe frunte cu un burete
și pleacă apoi trîntind ușile de perete.

VACANȚĂ

Astăzi nu vă acord audiență
desperare, dezamăgire, legiuni crîncene ale morții.
Treceți pe-aici altădată, niciodată
și depuneți galante carta de vizită.

Arborii mor în somn ca pruncii în leagăne.
dă Doamne să cunosc și eu astă indolentă dispariție,
dormind să surîd viclean, smintit
amicilor turtiți sub potopul de plînsese.

Despotul magicei nopți îmi zice : „Vino,
marea e plină de cadavrele femeilor tinere”.
Seducătorule, căpcăunule, sînt iubitele tale,
purtînd la frunte o diademă de dureri.

Vai mie, barca pare un sicriu,
timonierul e palid, gluga îi acoperă țeasta...
Lopătează, lopătează, despică hula :
fuga noastră e povestită în scripturi.

FANTASMAGORIA

Stele ascunse în telescop,
întoarceți-vă-n cer.
Douăzeci de ani astronomul miop
o să vă caute ca pe mioare un oier.

Priviri, la matcă vă-nturnați
ca ploaia, ca izvoarele.
Orbul care v-a pierdut cere să-i redați
luna și soarele.

Melci, reintrați în cocioabe,
cenușă, revino în focuri și-n vetre,
copaci, întoarceți-vă în muguri, în boabe.
și voi, oameni, în pietre.

NUANȚE

Prin al iepurilor somn speriat,
au trecut ogarii în lung și-n lat.
În fruntea lor vînătorul
împărțea, din belșug, omorul.

Prin somnul profund al stejarilor
au trecut ca hoardele tătarilor
o mie de toamne despletite
și o mie de ierni, care de care mai cumplite.

Doar prin somnul meu Cel Rău nu aducea
nici spaimă, nici urgie, nici aprigă nea.
Pînă și perlele nopții dormeau
în cer, ca-ntr-o scolcă,
Ssst ! Vorbește încet,
să nu le deștepți, doică.

TOMA NECREDINCIOSUL

Cine rătăcește prin a cerurilor lagună
ca un zănatec năier prin furtună ?
Cine petrece în caste orgii ?
E Por-împărat cu cei zece mii.

Cine e acest posac
tolănit în hamac ?
E un magnific poet
care și-a exilat viața într-un carnet...

Spune-mi în șoaptă cine-i jupînița
căreia îi tace pururea gurița ?
Asta e sora moarte,
care ne adună după ce ne desparte.

Dar aceste zvonuri, dar aceste murmure ?
O pădure, Toma, o pădure.

EPITHALAM

Cele trei surori mi-au venit de hac,
ele brodează și-l așteaptă pe Ulysse ;
odată, am bătut în poartă strigînd :
„Sînt mirele vostru, vajnicul, neînfricatul, sprintărul
Ulysse“.

Ușa s-a deschis, și ce mi-e dat să văd !
Trei hîde surori, trei momii în rochii serafice,
flori de lămîiță le împodobeau
și făcliile nunții, în mîini, cu vîlvătaie ardeau.

„Bufon, m-au numit, fățarnic, om de nimica,
de ce ne-ai trezit ? Cu noi nu-i de șagă.
Dormeam lin în cripta umedă a somnului
și țeseam un vâl pentru fantoma cea dragă.“

Ah, blestemele m-au ajuns din urmă și m-au încolțit.
Pitit sub scutul frunții, ascult îndoiala ironică a
inimii :

„Cugetă,-ți zic ; nu ești oare Ulysse ?
Gîndește-te bine“.

PRINOS

Prințul norilor, tatăl florilor, Adonai
a vizitat la miez de noapte albastrul pământ.
O, cum ondulau brațele margheritelor ! Și câmpia
își scosese pălăria.

Adonai s-a oprit la cocioaba urzicilor
și trufașul munte a încremenit.
Jivinile cu botul pe labe
au articulat câteva silabe.

Lingușitorul vînt își mușcă degetele
ca ele să nu mai treacă prin lira copacilor,
doar ulciorul șchiop aduse apă,
și au mai venit un codru de pîine, un drob de sare și
o ceapă.

Adonai mulțumînd lucrurilor umile
s-a urcat la cer, peste fire.
Cocioaba urzicilor era un trandafiriu rai
și ulciorul, și pîinea, și sarea, și ceapa cîntau :
„Adonai, Adonai“.

POST LUDUM

Poezie, să te duci la copacii de veghe în cel mai
înaintat post
și spune-le dragi salutări de la unul care a fost.
Roagă paserile să tacă, m-au înnebunit,
am amețit de atîta ciripit.

Poezie, să treci noaptea prin somnul amicilor mei,
sărută-i pe frunte, discută în șoaptă cu ei.
Spune-le că am încheiat din caiet ultima filă
și că-mi pling și pietrele de mîlă.

Poezie, spune mamei să mă ierte, sînt o poamă rea,
pe care o aruncă cine mușcă din ea ;
lacrimi din ochi ca dintr-un burete i-am stors,
firul oftării pe buze s-a tors.

Poezie, spune fratelui meu că n-am fost înger, cum
poate credea,
că mi-e inima pedeapsă, mustrare, nuia,
și de atîtea gînduri crude care m-au bătut și m-au
asdiat
mi-e somnul jărat, mă zvîrcolesc în pat.

Spune iubitelor mele că nu le-am iubit,
că, zvăpăiat, am tras mereu la fit.
Viața mi-a fost ca o pălărie, ca un pahar
în care amesteci al întîmplării zar.

Dacă pisica cea galbenă va înțelege ceva,
spune-i că lenea ei semăna grozav cu lenea mea.
Blonda lumină care se plimba prin grădină alene, arar,
să mă ierte că am fost un cer mereu crepuscular.

Apoi,
poezie, să nu te mai întorci înapoi,
nu facem o nobilă pereche noi doi ;
alianța noastră e sfărmată
și aș vrea, poezie, să nu te mai văd niciodată.

(Intunecatul April)

TRIF NEBUN

Trif nebun ! Vi, og, vi,
privighetori, vrăjitori, într-o zi,
Vi, og, vi, i, og, vi,
privighetori, în păduri de alun,
Vi, og, vi, i, og, vi, Trif nebun !

O, sfinte Soare ! Și aruncai
deoparte cartea. Ce magic mai !
Alei, păsăruie, nu amuți,
cîntare cîntă-mi în homerica zi,
zi-mi-o, cîntarea din cuib, din alun,
vi, og, vi, i, og, vi, Trif nebun !

Și cade amurgul. Mi-e umbra ușoară.
O, pierde-m-aș pierde în multul albastru !
De aprinsul miez noapte, de a vrăjilor oară
mi-e frică, iubito...
de codrul sihastru.

Întoarce-te, mai, întoarce-te, zi,
o, revino, cuce străbun !
Vi, og, vi, i, og, vi,
Trif nebun s-auzi, Trif nebun.

PREISTORIE

Cum ascultam un glas prea cunoscut,
al codrului jelind că-i moare frunza
— în freamăt larg și arhicunoscut —

din sînul focului, din afumata vatră,
o Sinziană se arată
și prinde a cînta.
Ciudat rapsod ! În aer se înfiripau
mărețe stînci și țărături sublungare,
mări de mărgean, clocotitoare spume,
frumoase foc, de-un farmec fără nume.
Din cer înalt, cu recea lor muștrare,
ochii stelelor, ascuțiți de visare,
mă priveau.
Și auzeam, din adînc de memorie,
ca dintr-o misterioasă preistorie,
auzeam ditirambice paseri în ramuri,
și cucul, Doamne, ce-mi cînta bețiu,
și apele cu susurul zglobiu.
Mă înfășurau cu dulcime
primăverile din vechime,
zînele mele cu vîers argintiu.

.

Era în timpul mierlei, în vîrsta pădurii,
departe de morți și lemurii.

DULCIULE, ASCUNSULE !

Dulciule, ascunsule-n tăcere,
pămînte, pămînte, vere,
fă-te cristalin, și morții tăi
vedea-i-aș ca florile-n văi.

Geme frunza ! Vai, gême ea.
Și cade veștedă, cade frunza.
Ah, Orfeu al codrului verde,
spune-mi cîntecul. Mi-e dor a mă pierde.

Ah, se scutur tineri anii mei,
în băltoaca lunei, palidei.
Mistuie-mă cu sărut sălcui,
altăsimă lună ! Fă să nu mai fiu !

Sfîșiați-mă odată, dulci vedenii ;
iată corbii, furii mei, muntenii !
Toamna e ! Asupră-mi se abate,
bruma ei mă bate greu, mă bate.

TOAMNĂ, TRIMISUL

În lunca unde visam
visul în care te cunoșteam
cu sabia descriind Paradisul
a venit, într-o seară, Trimisul.

Iată-i umbra pe lacuri,
prin pădurea veche de veacuri.
O, prefăcutul cocon,
coturnii și masca de histrion.

Lumina-l bătea, lumina-l scălda,
natura de aur era purpura-i grea.
Caligrafia și veșted sigiliul ce-nseamnă ?
Trimisul acesta nu-i altul, e Toamnă.

În lunca unde-mi spunea, mai an,
turtureaua duiosu-i roman,
acum îmi aduc adieri singuratece
doar boarea cucutei socratice.

NOAPTE-MINUNE

De lună deplîns, căutam
izvorul iluminatului sînge,
al celui ce curge prin vinele Nezămislitului
și Neadevărului ;
el strălucește ca floarea mărului,
departe, în al stelelor crug.
Dar mărăcinele nopții aprîns,
în răzvrătita mea chică s-a prins.
O, vreau să fug
dincolo de al stelelor crug,
dincolo de zmălțuita cărare.
Sînt necurat ca să trec
prin loc, unde astrul, feciorul,
a pus piciorul.
Mă voi întoarce, Iubire, în seara
din care plecat-am. O sete voi fi
gura de vînt obraz sărutînd,
la piatra mormîntului am să bat :
auzi-mă, suflete blînd.
Olăcari am ales îngeri doi,
simbole ale patimei mele,
îngeri doi : unul cu fața de chinuri cernită,
liniștit celălalt, cătînd către stele.

TÎNGUIOASE, CRENGILE

Murmurau a dragoste crengile
cînd în brațe te-am luat, pădure toropită.
La elyseica noastră nuntă
veni vulpea bearcă și căprița ciută.

Pocalul din care m-am cinstit
purta un rubin otrăvit.
Ah, bine-i să mori
prins în al miresei vâl de plînsori !
Să adormi liniștit în al fagilor schit...
Bine-i să mori prea timpuriu,
în dulcea plasă,
în pădurea deasă,
într-un cort ruginiu.
Murmurau tînguioase crengile
și-mi oftai amărîto pe veci turturea.
Înfiorate murmurau crengile
și Toamna, din cornu-i, suna, suna...

LEGENDELE MELE

Singur eu te-am făurit, Noapte,
muză patetică, dureroasă iubire :
adîncă te-am făurit,
pentru setea mea de pieire.

Singur eu te-am plăsmuit, pădure de jad !
Tu, lirică mierlă, idolul meu,
ești aievea cum te-am visat,
frenezia mea dulce, arc în ceruri, mereu.

Și marea și catargele și cormoranii
și țarmii lunarelor Lusitanii
sînt legendele mele, halucinația mea.

Nu căuta prea departe cauza stelelor,
din zenit, la nadir.
Să spună Betelgeuse, să spună Altair
și Luna, Fecioara,
cine le aprinde,
magnifice, seara.

(Pe-o gură de rai)

POMII CEI TINERI

Pomii cei tineri, în dimineța de marte,
unii lângă alții au stat să se roage —
frunțile lor străluceau inspirate deasupra
pământului încă-n zăpezi.

Și-n aerul în care nu erau zboruri,
pomii, ale căror umbre nu se născuseră,
cîntau un imn pentru viață,
ca niște oameni goi și frumoși ei cîntau :

„Soare de-aramă, zeu popular printre plante,
privește oastea noastră-ndrăzneată ;
îci-colo aerul e rumen de tot printre ramuri,
că viitoarele fructe acolo vor sta...

Noi nu ne-nchinăm de fel și nu plîngem,
ci pregătim un loc cît mai înalt pentru cuiburi
și pregătim o orgă de brazi pentru vînturi,
soare de-aramă, zeu totdeauna rotund...

Ni s-a povestit despre tine-n pămînt,
cînd nu cunoşteam dimensiunile cerului ;
mi s-a povestit despre tine-n leagănul cald.
Seminţele-n somn visau că există colori,
roşu, albastru şi gri, minunate colori.
Tu, peste frunţile noastre, soare, cobori.
Şi noi vom da fructe, şi noi vom fi hore
de flori.
Gloria noastră toată-n vîrf se presimte..."

Şi-un curcubeu pe deasupra tulpinelor strimte
cade vestind : nu moarte, desigur, nu moarte,
pomilor tineri în dimineaţa de marte...

FLORI

Vijelioase flori, din pămînt aburind,
ca nişte strigăte cresc, saltă zîmbind.
Care e vrerea lor gingaşă-n vreme ?
Noaptea-n grădinile mari nu se vor teme ?

Însă-n mijlocul lor, bolnav de vis,
ochiul lui Dumnezeu şade deschis...
Haina lui mirosînd a ierburi şi cer —
fără să ştie oraşul de piatră şi fer.

Mîinile micilor flori intră-n pămînt.
Morţii cînd le sărută ştiu dacă-i vînt,
şi de pe dinsele sorb ploaia şi veştile.
Astfel, în flori îşi deschid morţii fereştile...

(Poezii, 1943)

CONFESIUNI

Am multe lucruri de scris,
de plante și ape line,
care toate-nchid câte-un vis,
mai rămuros, mai ciudat ca mine.

Cînd plouă nu se-ntîmplă nimic.
Oamenii spun : asta vine de sus ;
streșinile-ngîină : pic, pic...
și gîlgîie-n putred apus.

Totuși, am văzut zîmile
cum țineau deasupra capului mîinile
și dansau în iarba cea nouă,
bucuroase că plouă.

Am văzut în fiecă lucră o mișcare
de rugăciune și adorare ;
în arbori, dimineața, o strălucire.
Nu te speria, trandafire !

E-atîta freamăt nebănuît
din cauza ceței, deasupra lacului adormit...
Și-apoi, fiecare spune : o floare,
că și cînd n-ar fi o minune destul de mare.

Primăvara sta, o bucată grea de pămînt,
poate chiar un mormînt ;
și-apoi deodată-aceste ființi,
străvezii ca îngerii, pășind cumînți.

„De unde veniți ? întrebam,
aproape palidă de mirare și frică,
margarete, petunii, șopteam,
cine din noapte, cine vă ridică ?“

Oamenii însă râdeau de-aceste cuvinte ;
pentru dînșii, auzul și văzu-i tocit.
Nimic nu luau aminte,
și jumătate parc-ar fi dormit.

Spuneau : „E nebun poetul,
vorbește cu arborii și cu pietrele“...
Atunci m-am depărtat de dînșii cu-ncetul,
le-am uitat graiul și vetrele.

BĂRBATUL

Umplind încăperea și inima toată,
bărbatul veni de-afară, din zloată ;
glasul lui mare făcu să se sperie focul.
Suduia lepădîndu-și cojocul.

Parc-ar fi un stejar stufos,
gîndii în taină, dar era frumos.
Se supăra și-ndată rîdea.
Acum-am să-l fac să nu mai poată pleca.

„Tu ești subțire și ageră ca o nua,
îmi spunea uneori,

ești plină de ghimpi și flori ;
teme-te de mîna mea, c-ai să mori..."

Puterea izvora potolit,
din brațele și pieptul lui dezgohit...

Doamne, fă-mă ca Dalila, vicleană,
cînd o da geană prin geană,
să-i aflu taina și să-l robesc
visului meu pămîntesc.

ȚII MINTE-NTÎIA PLOAIE ?

Ții minte-ntîia ploaie cum cădea,
cu fulgere, cu stele lungi în ea ?
Arborii stăteau drept, intonînd
imnul vieței și-n zarea foșnind,

verde ca un codru lichid,
s-auzeau cerurile cum se-nchid, se deschid.

Și noi stăteam ca pomii în picioare.
„Nimic nu moare, mi-ai șoptit, nu moare..."

Și plantele creșteau, ne făceau semne,
ca niște mîini, ca umbre nempăcate,
se străduiau spre viață să ne-ndemne
și iar cădeau în deznădejde toate.

COPILUL MEU, SĂ NU MĂ CAUȚI

Copilul meu, să nu mă cauți. Toate
fți vor vorbi de mine cu dreptate.
După ce n-am să mai fiu,
să nu spui : „Pentru mama-i târziu“.

Să știi c-am să rîd în flori
și c-am să-nconjur de multe ori
cu nourii și cu ploaia ogrăzile
unde mi-am petrecut amiezile.

Dacă suferi, să mă chemi seriile,
și-am să vin lîngă inima ta,
de-ar trebui să străbat zările
și marea cu aripa mea.

Să nu te temi de fața mea schimbată,
să nu spui : „Mama n-a fost așa niciodată“.
Ai să-mi cunoști glasul poveștilor
în arborii din fața fereștilor.

Din multe semne-ai să-nțelegi că-s eu,
cînd am să vin lîngă patul tău
și-am să fac aerul răcoros,
scoborînd toate stelele jos.

Ai să cunoști că-i mama, după pace
și după felu-n care totul tăce —
durerea și grija de mîine —
după mirosul de gutui și pîine.

Ai să mă știi și-ai să zîmbești dormind.
Eu, cînd am să văd soarele răsărind,
de teamă să nu mă fac rouă și să nu mor,
am să-mi iau îngerii și-am să zbor.

(Imnuri pentru pămînt)

SAPHO

Sapho, te văd ca și aievea, frumoasă străbună,
așa cum vechiul basorelief te arată,
cu dulci palori de fildeș și de lună
pe-obrazul supt și fruntea ta curată.

Cu ochii adînciți și arzători,
pe care pleoapele-ostenite s-au lăsat
ca două vinete petale-a unei flori,
iar nările sculptate chiar se zbat.

Și nu știu ce enigmă mai plutește
în jurul pătimasei tale guri,
ce desfrînat și tainică zîmbește
plebeicei batjocure și uri.

Străbuno, chipul tău i-așa divin,
că piatra-n care-i migălit respiră viață
și-aievea parcă buzele suspîn
pe palida și oacheșea ta față.

Iar dac-aş îndrăzni să te sărut
în lutul modelat şi ars la soare
de peste-atâtea veacuri ce-au trecut,
m-ar frige gura ta nemuritoare.

1935

ROCHIA

Din lada mirosind a molii şi-a parfum
a scos o rochie din tinereţea ei bunica.
Subţire-i şi uşoară ca un fum,
de parcă-ar fi ţesută din nimica.

Ce trist foşneşte crinolina de mătase,
volanele i se distramă şi se taie,
şi-n joc de raze, siluete graţioase,
din alte vremi, dansează prin odaie.

Revede balul cel dintii bătrîna,
îşi recunoaşte rochia de fată
şi-i tremură pe-atlasul rece mîna,
de-nduioşare multă-nfiorată.

Şi cum îşi pleacă fruntea tot mai tare,
i-aşa de gîrbovă bunica-n vechiul şal...
Ce s-a făcut frumoasa dansatoare
care-a plutit în rochia de bal ?

Picioarele ușoare și micuțe,
și ochii, și surîsul strălucit,
în trupul girbovitei bunicuțe
cum, oare, pe vecie de-au murit ?

Și mi-au răspuns mătasurile moarte,
sau poate chiar bătrîna-n vechiul șal :
nu, n-au murit, dansează mai departe,
mereu în alte rochii, primul bal.

1936

INTERIOR

În casa asta trecură zilele mele,
leneșe ca pernele pe canapele,
cuminți ca niște fete de pe vremuri.
Candelă de sub icoană, de ce tremuri ?...

Maica Domnului seamănă nu știu cu cine !
Mamă, cîteodată seamănă cu tine,
amîndouă ați împletit și-ați spălat,
noaptea mai tîrziu decît toți v-ați culcat...

Mi-s dragi portretele, mi-s dragi ungherele
pe unde se-ascund să toarcă tăcerile,
ca niște pisici singuratece.
Casa e plină de zbor de perdele lunatece...

M-aş duce să caut în scrinul de lemn
(pe care se lasă lumina ca un îndemn)
portocale şi mere şi să-nţilnesc printre rufe
mîinile unei fete, fragede tufe...

1939

(Versuri, 1964)

ȘTEFAN BACIU

(n. 1918)

POEMUL POETULUI TÎNĂR

E-atît de bine să stai ușor în zi. Să cînți încet, să nu
auzi
Cum ierburi cresc, să muști din traiul ca un măr
Să mergi pe drumul neted lîngă pomii uzi
Și să visezi cu palma rătăcită-n basme și în păr.

Prin lanuri să pășești cu munții — șal pe umeri
La gît, fișii de zări să-ți legi cravate,
Germanice balade să scandezi, să numeri
Fîntînile de secetă și sete deșertate.

Prin cucuruzi să-ți legi deschise răni adînci
Cu frunze ude de scuipatul cald de înger
Să treci prin șanțuri mici cu inima pe brînci
Să rîzi cînd sufletul îți spune : sîngeri.

În seară să te-afunzi cu părul netezit
De palma calmă a curenților de munte
Să dormi cu capul pe nadir, cu tălpile-n zenit
Și-apoi să-ți scrii poemele țîșnind din frunte.

Pădurea clătinase atâtea vise ; însă
Noi obosiți și totuși iluminați de ochii
Ce îi simțeam aievea în fața noastră plînsă,
Ne-nfioram de vînturi, abur ușor de rochii.

Eu am tăcut deodată. În dreapta, mă priveai
Și sîinii, albe pietre în seara răcoroasă
Țipau cu inima. Ce frig e-acuma, hai
Să bem un ceai, mai bine, colo-n veranda joasă.

Sînt storuri verzi și groase, ferestre largi, închise
Și luna scoate limba în ceașca străvezie.
Ne-ncercuiesc într-una inelele de vise,
În gîndurile vaste umblam ca-ntr-o cîmpie.

Crescut-a amintirea, acea mătase veche
Pe inima-garoafă ce moare-ntr-un pahar,
Iar zvonul serii duse îmi storce în ureche
Arpegii inegale și aruncate-arar.

Tu treci ca o lumină. Eu vin și cînt acuma,
Apoi îmi pipăi tîmpla și fruntea. Ah, ce greu
E sîngele în mine, pe toc îmi pică bruma,
Cuvintele de-atuncea mă caută mereu.

PLIMBARE-N ZI DE VARĂ

Brazii pitici vărsau ozon în alba dimineață
Și ierburile-nalte, mai-mai te-acopereau,
Pășeai pierdută-n rouă și-n verdeață,
Vorbind cu munții cari recunoșteau

Pasul tău mic și iute închis într-o sandală,
Cuvîntul tău fierbinte și gestul tău știut.
Ședeam pe-un trunchi de carpen în liniștea totală
Ce urcă în amiază — altar necunoscut.

Vorbeam atît de simplu, atît de prietenește,
Încît tăcu-n pădure și fluierul lui Pan.
În gara de departe, vedeam cum fumul crește.
Întocmai cum crescură și grînele în lan.

Rar ne-aplecăm genunchii și culegeam o floare,
Nici nu știam prea-bine pe unde am ajuns ;
Ar trebui să mergem, ai zis, privind spre soare
Și ne-am întors spre satul, pierdut sau doar ascuns.

Acuma, cînd zilele trec iute și toamna întîrzie
Aș vrea să stau cu tine în tren sau într-o vie
Și să privim cum norii, de ploaie, se sfișie.

Avea-vom doar o carte cu strofe dragi, de Jammes
Și vom ceti și astăzi, așa cum ieri ceteam,
Bunica ne-o trimite merinde prin Avram.

Terținele cîntate sînt albe vise numa,
Eu însă pentru toamna ce ne îneacă via
Și pentru tine, bună prietenă de-acuma,
Îmi scot, ca în biserici, spre ceruri pălăria.

VULPEA

În mușchiul gros o vulpe a pășit cu botul ud.
De după pomi o flintă-o sărută cu-alice.
A șovăit, s-a răsucit spre voci ce nu se-aud,
Picioarele căzură cum cad lovitele popice.

A pus-o vînătoru-n sac, muiată-n sînge
Și-ntr-una-și fluiera în cîmp căței.
Încremenitul ochi se tot căsca : părea că plînge,
El darul îl ducea-n orașul grav, femeii.

E în odaie iz de stîrv și de pădure verde,
Stă moarta vulpe atîrnată sus în ușe,
Ca o lumină roșie care se tot pierde,
Dinții loviți răsună : ruginii cătușe.

Pe-un umăr mic atîrnă blana grea,
Iar botul ca pe-o tufă amiroase trupul
Și cade de pe hainele de catifea,
Cînd vînătorul vine mai flămînd ca lupul.

TRECEAM PRIN VII

Anei Maria

Azi nu mai stau la pîndă balaurii în vie,
Putem să mergem singuri și struguri să culegem.
O să privim cum seara pe cîmpuri întîrzie
Și prea marea tăcere noi n-o s-o înțelegem.

Noi amîndoi vom trece, strivind pe sub călcîie
Pămîntul care-o plînge cu primii pitpalaci,
Cînd unii dintre struguri au miros de tămîie
Ne-om agăța bereta de fragezii haraci.

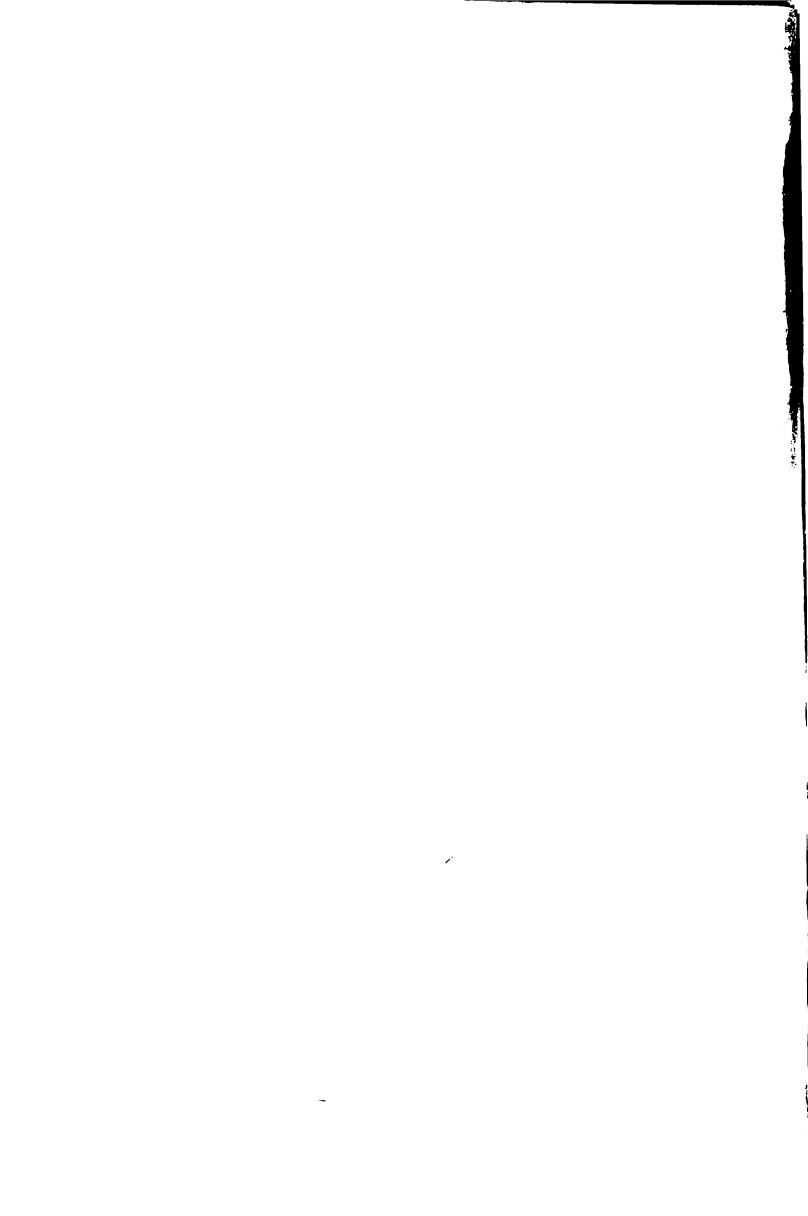
Pe ariile-arate un bou rănește seara
Și nucile, de-acuma, ușor vor da în pîrg
Și sufletul ne doare că se sfîrșește vara,
Vom merge noi cu ele, curînd de tot, în tîrg.

Tu plîngi, zărand o frunză murind sub filoxeră
Și plînsul tău îmi pare un cîntec de demult,
Îți prind o floare mică, în piept, la butonieră
Și inima îți bate, tristețea ți-o ascult.

Un cîntec, ca o apă, din vale ne inundă,
Putem să-ntoarcem calea și să pornim spre sat ;
Răcoarea peste frunze se lasă ca o undă
Sau ca o mîină bună. Acum s-a înnoptat.

Pe drumul către casă, mai bine să tăcem
Și pentru rodul viei să ne rugăm în gînd
Și vinul vechi din sticle să mergem și să-l bem,
Ca toată amintirea s-o auzim plîngînd.

(Căutătorul de comori)

NOTE BIOBIBLIOGRAFICE ¹

¹ Prezentările urmează ordinea alfabetică, și nu cronologică (n.r.)

TUDOR ARGHEZI

Numele adevărat : Ion N. Theodorescu. Arghezi înseamnă, între altele, „cel căruia i s-a luat harul“.

Născut la București în 1880. Ajutor de chimist la o fabrică de zahăr (episod folosit în romanul *Lina*), călugăr la Cernica, ierodiacon la Mitropolia din București. La o minăstire de cordelieri din Elveția. Părăsește călugăria : ucenic la o școală de meserii din Geneva. Debut la *Liga ortodoxă* în 1896. După câțiva ani de tăcere, reapare la *Linia dreaptă*, scoasă împreună cu Vasile Demetrius. Din 1910, când N.D. Cocea îi publică un ciclu de poezii în *Viața socială*, activitate neîntreruptă (mai ales publicistică, pînă spre 1922). Închis la Văcărești în 1918 pentru colaborarea la *Gazeta Bucureștilor*. Internat la Tg. Jiu în 1943 în urma pamfletului *Baroane*, îndreptat contra ambasadurului german la București. În viața literară a acelor ani „*Arghezi s-a coborît ca un bolid*“ (G. Călinescu). Recunoaștere imediată din partea criticii ; rezistență lungă a publicului. Premiul național de literatură abia în 1947. Membru al Academiei în 1956. Premiul de stat în 1957.

Mort în 1967.

Opere : *Cuvinte potrivite*, Fundația culturală, 1927 ; *Flori de mucigai*, Ed. Cultura națională, 1931 ; *Cărticică de seară*,

Ed. Cultura națională, 1935; *Versuri*, Ed. Fundațiilor, 1936 (volumele anterioare plus *Mărțișoare*); *Hore*, Ed. Fundațiilor, 1939.

Una sută una poeme, E.S., 1947 (poezii publicate în reviste după *Hore*); 1907, E.S.P.L.A., 1955; *Cîntare omului*, E.S.P.L.A., 1956; *Stihuri pestrițe*, E.S.P.L.A., 1957; *Versuri*, B.p.t., 1960; *Frunze*, E.L., 1962; *Poeme noi*, E.L., 1963; *Cadențe*, E.L., 1964; *Silabe*, E.L., 1965; *Ritmuri*, E.L., 1966; *Noaptea*, E.L., 1967; *Litanii*, E.L., 1967.

Icoane de lemn, Ed. Naționala Ciornei, 1930; *Poarta neagră*, Ed. Cultura națională, 1930; *Cartea cu jucării*, Ed. Cultura națională, 1931; *Tablete din Țara de Kutu*, Editura Naționala Ciornei, 1933; *Ochii Maicii Domnului*, Ed. Universală Alcalay, 1934; *Cimitirul Buna-Vestire*, Ed. Universală Alcalay, 1936; *Ce-ai cu mine, vîntule?* *Povestirile boabei și ale fărîmci*, Ed. Fundațiilor, 1937; *Emînescu*, Ed. Vreamea, 1943; *Manual de morală*, Ed. Pygmalion, 1946; *Bilete de papagal*, Ed. Cartea românească, 1946.

Pagini din trecut, E.S.P.L.A., 1954; *Lume veche, lume nouă*, E.T., 1959; *Tablete de cronicar*, E.S.P.L.A., 1960; *Cu bastonul prin București*, E.L., 1962; *Răzlețe*, E.L., 1966. A se consulta și seria de *Scrieri*, 19 volume (pînă în iulie 1968), E.L.

Colaborări la reviste: *Liga ortodoxă* (1896), *Revista modernă* (1897—1898), *Viața nouă* (1898), *Linia dreaptă* (1904), *Viața socială* (1910), *Facla* (1911—1912), *Versuri* (1911), *Viața românească* (1911—1914, 1925—1926, 1937, 1938), *Rampa* (1912), *Seara* (1913—1914), *Absolutio* (1913), *Argus* (1914), *Făclia* (1915), *Cronica* (1915—1916), *Gazeta Bucureștilor* (1917), *Scena* (1917—1918), *Hiena* (1920), *Izbînda* (1920), *Cugetul românesc* (1922), *Națiunea* (1923), *Umanitatea*, *Clipa* (1923), *Clopotul*, *Contemporanul* (1923), *Lumea* (1924), *Integral* (1925), *Țara noastră* (1926—1927), *Gîndirea* (1921—1927), *Sinteza* (1927), *Tiparnița literară* (1928), *Săptămîna literară, plastică*,

muzicală (1928), *Adevărul literar și artistic*, *Adam* (1929), *Bilete de papagal*, *Ramuri*, *România literară* (1932—1933), *Progresul social* (1938), *Secolul*, *Radio-Fonia* (1932), *Săptămîna C.F.R.* (1938), *Revista Fundațiilor*, *Muzică și poezie* (1935), *Arta și tehnica grafică* (1937), *Curentul literar* (1941), *Vremea* (1946), *Dimineața*, *Adevărul*, *Jurnalul de dimineață* (1947).

După 1956 a colaborat la aproape toate revistele. Rubrică „bilete de papagal” în *Argeș*, din 1966. Tablete, mai ales în *Gazeta literară*.

A inițiat sau a condus el însuși revistele : *Linia dreaptă* (cu V. Demetrius, în 1904), *Seara* (redactor prim între 1913—1914), *Cronica* (cu Galaction, între 1915—1916), *Cugetul românesc* (1922), *Bilete de papagal* (1928—1929, 1930, 1937, 1944—1945).

În *Antologia poezilor de azi* de Pillat și Perpessicius, *Cartea românească*, vol. I, 1925 ; *Literatura română contemporană* de Vl. Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : Ion Barbu, *Poetica d-lui Arghezi, Ideea europeană*, IX, 205 (1927) ; Eugen Ionescu, *Efortul Arghezi, Ideea românească*, 2—4, iunie-august 1935 ; G. Călinescu, *Tudor Arghezi, Sinteza*, I, 3—4 (1927), *T. Arghezi*, studiu critic, *Jurnalul literar*, 1939 (cu puține modificări în *Istoria literaturii române*) ; M. Ralea *Scrieri din trecut*, E.S.P.L.A., 1957 ; Pompiliu Constantinescu, *Tudor Arghezi*, Ed. Fundațiilor (1940) (cronici răzlețe în toate volumele de critică, inclusiv *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I) ; E. Lovinescu, *Critice*, VII, Ed. Ancora, 1922, *Critice*, IX, Ed. Ancora, 1923, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, 1927 ; Șerban Cioculescu, *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, Ed. Fundațiilor, 1946 ; T. Vianu, *Tudor Arghezi, Eminescu și Arghezi, T. Arghezi, poet al actului literar* în *Studii de literatură română*, E.D.P., 1965 și

același, T. Arghezi, *poet al omului* (despre Cîntare omului), E.L., 1964.

Ov. S. Crohmălniceanu, *Tudor Arghezi*, E.S.P.L.A., 1960 ; M. Petrovcanu, *Tudor Arghezi, poetul* (Mica bibliotecă critică), 1961 ; D. Micu, *Opera lui Tudor Arghezi*, E.L., 1965.

Numerele omagiale de reviste : *Integral*, nr. 3 (1925), *Viața românească*, nr. 5 (1960), *Gazeta literară*, nr. 21 (1965).

ȘTEFAN BACIU

Născut în Brașov în 1918. Liceul Șaguna din Brașov. Facultatea de Drept la București. Debut la revista *Răboj*, Brașov, 1933. Trăiește în străinătate.

Opere : *Poemele poetului tânăr*, Ed. Fundațiilor, 1935 ; *Poeme de dragoste*, Ed. Familia, Oradea, 1936 ; *Micul dor*, Brașov, 1937 ; *Drumeț în anotimpuri*, Ed. Frize, Iași, 1939 ; *Căutătorul de comori*, Ed. Fundațiilor, 1939.

Traduceri : 25 *poeme din Georg Trakl* (cu o prefață de O. Șuluțiu), Ed. Frize, Iași, 1938.

Colaborări la reviste : *Răboj*, *Brașovul literar*, *Klingsor*, *Viața literară*, *Abecedar*, *Vremea*, *Pagini literare*, *Familia*, *Gînd românesc*, *Pămîntul*, *Azi*, *Gîndirea*, *Universul literar*, *Sfarmă piatră*, *Rampa*, *Meșterul Manole*, *Insemnări ieșene* ș.a.

În antologia lui Emil Giurgiuca : *Poezii tineri ardeleni*, Ed. Fundațiilor, 1940.

Referințe critice : G. Călinescu *Istoria literaturii române*, Editura Fundațiilor, 1941 ; Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I (despre *Căutătorul de comori*).

G. BACOVIA

Numele adevărat : Gheorghe Vasiliu. „...pseudonimul (...) vine de la numele roman al Bacăului (...) Eu l-am luat din dicționarul lui Hasdeu“ (Vremea, XV, 1943).

Născut la Bacău : 1881. Liceul la Bacău. Un trimestru la școala militară din Iași. Debut la *Literatorul* în 1899. În 1911 obține „diploma de licențiat în drept“ la Iași și se înscrie în baroul din Bacău, dar nu profesează niciodată avocatura. Mărunț funcționar, cu intermitențe. Premiul Ministerului Artelor în 1923. Premiul S.S.R. în 1925. *Ordinul Muncii* clasa I în 1956.

Mort în 1957.

Opere : *Plumb*, Ed. Flacăra, 1916 ; *Scintei galbene*, Tip. Margulius, Bacău, 1926 ; *Cu voi*, Ed. revistei *Orizonturi noi*, 1930 ; *Comedii în fond*, B.p.t. nr. 1489 (1936) ; *Stanțe burgheze*, Ed. Casa școalelor, 1946 ; *Bucăți de noapte*, tip. Pavel Suru, 1926.

Volum antologic (cu inedite și proză) *Plumb*, B.p.t. nr. 238, 1965.

Colaborări la reviste : *Literatorul* (1899, 1918), *Arta* (1903—1904), *Liga conservatoare* (1906), *Românul literar* (1906—1908, 1912), *Versuri* (1911), *Insula* (1912), *Flacăra* (1912, 1916, 1922), *Cronica Moldovei* (1913, 1915—1916), *Absolutio* (1914), *Versuri și proză* (1914—1915), *Noua revistă română* (1914—1916), *Seara* (1914), *Ilustrațiunea națională* (1914), *Orizonturi noi* (1915, 1929—1930), *Revista critică* (1916), *Cartea vremii* (1918—1919), *Cucîntul liber* (1920—1921), *Gîndirea* (1922), *Cugetul românesc* (1923—1924), *Năzuința* (1924), *Mîșcarea literară* (1925), *Căminul nostru* (1927), *Viața literară* (1927, 1930—1931, 1935), *Indreptar* (1930), *Tribuna literelor* (1930), *Revista scriitoarelor și scriitorilor români* (1930, 1933), *Muzică și poezie* (1935—1936). După război colaborează la *Tinărul scriitor*, *Flacăra*,

Scrisul bănăţean, Scînteia, Steaua, Viaţa românească şi Viaţa studentască (între 1956—1957).

A condus la Bacău, din martie 1925, *Ateneul cultural*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat şi Perpessicius, ed. Cartea românească, vol. I, 1925; *Literatura română contemporană* de Vl. Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referinţe critice : E. Lovinescu, *Critice VII*, Ed. Ancora, 1922, *Critice IX*, ed. Ancora, 1923, *Istoria literaturii române contemporane*, Ancora, 1926, vol. III; Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I; Ş. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Casa şcoalelor, 1942; T. Vianu, *Studii de literatură română*, E.D.P., 1965; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundaţiilor, 1941.

D. Micu, *Istoria literaturii române la începutul secolului XX*, E.D.P., 1964; N. Manolescu, *Lecturi infidele*, E.L., 1966.

CAMIL BALTAZAR

Numele adevărat : Leopold Goldstein.

Născut în comuna Mera (Putna) în 1902. Meserii înărunte la Brăila şi Focşani. Debut la *Sburătorul literar* (1921). Secretar de redacţie la *România literară* (1932—1934) şi *Reporter*.

Opere : *Vecernii*, Ed. Scrisul românesc, Craiova (1923); *Flaute de mătase*, Ed. Ancora, Brăila, 1924; *Reculegeri în nemurirea ta*, Ed. Reforma socială, 1925; *Biblice*, Ed. Luccafărul, 1926; *Cina cea de taină*, Ed. Ancora, 1929; *Poeme vechi şi noi*, Ed. Socec, 1931; *Intoarcerea poetului la uneltele sale*, poeme, Ed. Cultura naţională, 1934; *Tărîm transcendent*, poeme, Ed. Fundaţiilor, 1939.

Poeme vechi și noi, B.p.t., 1948 ; *Versuri*, E.S.P.L.A., 1957 (cu postfața autorului) ; *Soare pe zăpezi*, E.L., 1965 ; *Întoarcerea poetului la uneltele sale*, E.L., 1967 (antologie).

Colaborări la reviste : *Sburătorul literar*, *Flacăra*, *Spre ziuă* (1933), *Năzuința*, *Omul liber*, *Revista română*, *Adevărul literar și artistic*, *Rampa*, *Mișcarea literară*, *Cetatea literară*, *Capricorn*, *România literară*, *Vremea*, *Viața literară*, *Orizont* (1944—1947).

E redactorul suplimentului *Vremea literară* (din 1930). A condus *Tiparnița literară* între 1928—1931 cu colaborarea mai tuturor „sburătoriștilor“.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. I, 1925.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Critice IX*, Ed. Ancora, 1923 ; Ș. Cioculescu în *Revista Fundațiilor*, 7/1934 ; P. Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

ION BARBU

Numele după tată, Dan Barbilian, deși bunicul se numise tot Ion Barbu. Născut la Cîmpulung-Muscel în 1895. Liceul la Cîmpulung, Pitești și București. Studii la Göttingen. Doctorat în matematici, în 1929, la București. Debut la *Sburătorul*, după ce *Viața românească* îi respinsese versurile. Profesor de liceu în București. Profesor la Facultatea de Științe (Matematică) pînă la moarte.

Mort în 1961.

Opere : *După melci*, Ed. Luceafărul, 1921 ; *Joc secund*, Ed. Cultura națională, 1930.

Ocean, E.L., 1964 ; *Joc secund* (cuprinde și poeziile din reviste), E.L., 1966.

Colaborări la reviste : *Sburătorul, Umanitatea, Viața românească* (1921, 1956), *Hiena, Cugetul românesc, Cuvântul liber, Contemporanul, Cetatea literară, Revista română, Sinteza, Capricorn, Ideea europeană, Tiparnița, Viața literară, România literară, Ramuri* (postum, 1964).

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Editura Cartea românească, 1925, vol. I (date biografice greșite) ; *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E. L., 1967, vol. I ; T. Vianu, *Poezia lui Ion Barbu*, Ed. Cultura națională, 1935 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 (mai pe larg în *Vremea*, 1936) ; Ion I. Cantacuzino, *Ion Barbu, România literară*, 28 — 34 (1932) ; Eugen Ionescu, *Nu*, 1934.

N. Manolescu, *Lecturi infidele*, E. L., 1966.

LUCIAN BLAGA

Născut la Lancrăm (Alba Iulia) în 1895. Fiu de preot. Liceul la Brașov. Doctor în filozofie la Viena. Debut la *Tribuna* din Brașov (1910). Volumul de debut primit elogios de Sextil Pușcariu în *Glasul Bucovinei* și de N. Iorga în *Neamul românesc*. Secretar de presă și apoi consilier la Legația română din Viena (1932—1937). Ministru plenipotențiar la Lisabona. Membru al Academiei Române în 1937. Profesor la Universitatea din Cluj. După război, activează în

cadrul Filialei Academiei-Cluj în colectivul de istorie literară.

Mort în 1961.

Opere : *Poemele luminii*, Cosînzeana, Sibiu, 1919 ; *Pașii profetului*, Ed. Ardealul, Cluj, 1921 ; *În marea trecere*, Radio-Reclame România, Cluj, 1924 ; *Lauda somnului*, Versuri, Cartea românească, col. Gîndirea, 1929 ; *La cumpăna apelor*, Buc., 1933 ; *La curțile dorului*, Ed. Fundațiilor, 1938 ; *Nebănuitele trepte*, Dacia Traiană, Sibiu, 1943. -

Poezii, E.L., 1962. Volum cuprinzînd toată opera poetică : *Poezii*, E.L., 1966 (ediție de lux, 1967) (prefață, note, bibliografie de G. Ivașcu) ; *Poezii*, E.L., B.p.t.

Pietre pentru templul meu, Cosînzeana, Sibiu, 1919 ; *Zamolxe*, Ed. Ardealul, Cluj, 1921 ; *Cultură și cunoștință*, Ed. Ardealul, Cluj, 1922 ; *Tulburarea apelor*, dramă, Ed. Ardealul, Cluj, 1923 ; *Daria*, dramă în patru acte, Ed. Ardealul, Cluj, 1925 ; *Fapta*, joc dramatic ; *Înviere*, pantomimă, Cartea vremii [1925] ; *Filozofia stilului*, Ed. Cultura națională, 1924 ; *Fețele unui veac*, Bibl. Semănătorul, Arad, 1925 ; *Ferestre colorate*, Bibl. Semănătorul, Arad, 1926. *Fenomenul original*, Cartea vremii [1926] ; *Meșterul Manole*, dramă în cinci acte, Dacia Traiană, Sibiu, 1927 ; *Daimonion*, Societatea de miine, Cluj, 1930 ; *Eonul dogmatic*, col. Gîndirea, 1932 ; *Cunoașterea luciferică*, Buc., 1933 ; *Cenzura transcendentă*, Ed. Cartea românească, 1934 ; *Orizont și stil*, Ed. Fundațiilor, 1936 ; *Spațiul mioritic*, Ed. Fundațiilor, 1936 ; *Geneza metaforci și sensul culturii*, Editura Fundațiilor, 1937 ; *Artă și valoare*, Ed. Fundațiilor, 1939 ; *Diferențialele divine*, Ed. Fundațiilor, 1940 ; *Despre gîndirea magică*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; *Discobolul*, Ed. Fundațiilor, 1945 ; *Hronicul și cîntecul cîrstelor*, E.T., 1965 ; *Gîndirea românească în Transilvania în secolul XVIII*, E.L., 1966 ; *Antologie de poezii populare*, E.L., 1967.

De consultat și volumele globale : *Opera dramatică*, 2 vol., Dacia Traiană, Sibiu, 1942 ; *Trilogia cunoașterii*, Ed. Funda-

țiilor, 1943 ; *Trilogia valorilor*, Ed. Fundațiilor, 1946 ; *Trilogia culturii*, Ed. Fundațiilor, 1947.

Traduceri : *Faust*, E.S.P.L.A., 1955 ; *Din lirica universală*, E.S.P.L.A., 1957 ; *Opere de Lessing* (2 vol.), E.S.P.L.A., 1958.

Colaborări la reviste : *Tribuna* (Brașov, 1910), *Glasul Bucovinei* (1917—1919), *Luceafărul* (1919), *Lamura* (1919—1920), *Voința* (Cluj), *Patria*, *Gîndirea* (1921—1941), *Cugetul românesc*, *Cultura*, *Cuvîntul*, *Cuvîntul literar și artistic*, *Adevărul literar și artistic*, *Prager Presse* (Praga, 1924—1926), *Glos Prawdy* (Varșovia, 1926), *Der Bund* (Bernă, 1928—1932), *Universul literar*, *Claviaturi* (1941—1943), *R.F.R.* (1941—1947), *Preocupări literare* (1942) etc. —

După război : *Steaua* (1960—1961, 1964—1965), *Contemporanul* (1961—1965), *Iașul literar* (1961), *Gazeta literară* (1963—1965), *Scrișul bănățean* (apoi) *Orizont* (1963—1964), *Viața românească* (1964), *Ramuri* (1964) etc.

A redactat *Saeculum* (1943—1944).

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea Românească, vol. I., 1925 și în *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : M. Ralea, *Perspective*, Casa școalelor, 1928 (despre *În marea trecere*) ; Ion Barbu, *Legenda și somnul în poezia lui Blaga*, în *Ultima oră*, I, 49 (1929) ; T. Vianu, *Dl. Blaga poetul*, *Gîndirea*, nr. 8 (1934) ; Pompiliu Constantinescu, *Scrieri literare*, vol. I, E.L., 1967 (*Lucian Blaga*) ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; O. Șuluțiu în *Revista Fundațiilor*, 10/1940 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

G. Călinescu, *La un volum de poezii*, *Contemporanul*, nr. 8 (1963) ; Ov. S. Crohmălniceanu, *Lucian Blaga*, E. L., 1963 ; G. Ivașcu, *Introducere la Poezii*, 1966 (și 1967) ; N. Balotă, *Lucian Blaga, poet orfic*, *Familia*, nr. 4, 5, 1966 ; D. Micu, *Lirica lui Blaga*, E.L., 1967.

DEMOSTENE BOTEZ

Născut în satul Hulub, comuna Trușești (Botoșani) în 1893. Fiu de preot. Școala primară la Botoșani. Liceul internat din Iași. Licențiat în Drept la Iași. Avocat la Iași și București. Debut în 1911 la revista *Arhiva*. În urma raportului lui D. Zamfirescu, primește premiul Academiei Române pentru volumul de debut. În cercul *Vieții românești*. După război, președinte al Uniunii scriitorilor români, redactor șef al revistei *Viața românească*.

Opere : *Munții*, Ed. Versuri și Proză, Iași, 1918 (cu prefața lui G. Ibrăileanu); *Floarea pământului*, Ed. Viața românească, Iași, 1920; *Povestea omului*, *ibid.*, 1923; *Zilele vieții*, poeme, Ed. Cartea românească, 1927; *Cuvinte de dincolo*, versuri, Ed. Fundațiilor, 1934.

Floarea soarelui, E.S.P.L.A., 1953, *Versuri alese*, E.S.P.L.A., 1955, *Oameni în lumină*, E.S.P.L.A., 1957, *Prin ani*, E.S.P.L.A., 1958, *Carnet*, E.S.P.L.A., 1961, *Oglinzi*, E.L., 1963.

Volum antologic: *În fața timpului*, E.L., 1967 (cu prefață de Ov. S. Crohmălniceanu).

Ghiocul, roman, Ed. Ciomei, 1934; *Înălțarea la cer*, roman, Ed. Adevărul, 1937; *În căutarea mea*, Ed. Adevărul, 1933; *Comedia umană*, Ed. Socec, 1940; *Obsesia*, Ed. Pro-Pace, 1946; *Oameni de lut*, Ed. Forum, 1947; *Lanterna magică* (povestiri), E.S.P.L.A., 1959.

Colaborări la reviste : *Momentul*, *Arhiva*, *Cronica*, *Arena*, *Flacăra*, *Viața românească*, *Insemnări literare*, *Hiena*, *Letopisești*, *Gîndirea*, *Cugetul românesc*, *Adevărul literar și artistic*, *Revista Fundațiilor*, *Bilete de papagal*, *Opinia* etc. După război, a colaborat la aproape toate publicațiile.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Editura Cartea românească, 1925, vol. I.; *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; P. Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I (Despre *Cuvinte de dincolo*) ; Ș. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Casa școalelor, 1942 (despre *Cuvinte de dincolo*) ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, vol. I, Ed. Casa Școalelor, 1928, vol. 2, Ed. Fundațiilor, 1934 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

DAN BOTTA

Născut la Adjud (Putna) în 1907. Familie veche ardelenescă. Prin mamă, corsican. Liceul *Unirea* din Focșani și Colegiul Național *Sf. Sava*. Licențiat în drept și litere la București. Redactor la *La Nation roumaine*. Critic muzical și plastic la *Calendarul*.

Mort în 1959.

Opere : *Eulalii*, precedate de *Veghea lui Roderik Usher*, parafrază de Ion Barbu, Ed. Luceafărul, 1931.

Limite, eseuri, col. *Gîndirea*, 1936 ; *Alkestis*, dramă, col. Universul literar, 1939 ; *Cazul Blaga*, 1941.

Traduceri din Shakespeare, Baudelaire, Villon etc.

Colaborări la reviste : *Contimporanul*, *Gîndirea*, *România literară*, *Concorbiri literare*, *Revista Fundațiilor ș.a.*

În *Antologia poezilor tineri* de Zaharia Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E. L., 1967, vol. I.

EMIL BOTTA

Născut la Adjud (Putna) în 1912. Frate mai mic al poetului Dan Botta. Studii intermitente. Funcționar la Institutul de statistică la 17 ani. Debut la *Bilete de papagal* în 1929. Absolvent al Conservatorului de artă dramatică din București. Premiul scriitorilor tineri pentru *Intunecatul april* (1937). Roluri excepționale : Werther (dramatizare după Goethe), Pierre de Craon (Claudel), Othello, Macbeth, Ion (Caragiale) etc.

Opere : *Intunecatul april*, Ed. Fundațiilor, 1937 ; *Pe o gură de rai*, Ed. Națională Gh. Mecu, 1943 ; *Poezii*, E.L., 1966 (prefață de Petru Comarnescu).

Trîntorul, nuvele, Ed. Vremea, 1938 ; E.L., 1967 (reeditare).

Colaborări la reviste : *Bilete de papagal*, *Facla*, (1930—1931), *România literară* (1933), *Vremea* (1931—1937), *Reporter* (1934—1937), *Universul literar* (1939—1941), *Revista Fundațiilor* (1942) etc.

După război la *Gazeta Literară* (1967—1968).

Referințe critice : Eugen Ionescu în *Păreri libere*, 4, 1936 ; M. Sebastian în *Reporter*, 1937 ; T. Arghezi, *Un poet despre care se tace*, *Adevărul*, 17 aprilie 1947 ; P. Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. I ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

OTILIA CAZIMIR

Numele adevărat : Alexandra Gavrilescu. Pseudonimul îl datorează colaborării lui Ibrăileanu (Cazimir) cu M. Sadoveanu (Otilia). Născută la Cotul Vameșului, lângă Roman, în 1894. Familia se stabilește curînd la Iași pentru totdeauna. Debut la *Viața românească* în 1912. Face parte din cercul

revistei. Premiul Academiei Române în 1927, premiul *Femina* în 1928, premiul național pentru literatură în 1937. După război, *Ordinul muncii* în 1954.

Moartă în 1967.

Opere : *Lumini și umbre*, Ed. Viața românească, Iași, [1923] ; *Fluturi de noapte*, Ed. Cartea românească [1926] ; *Licurici*, cronici fanteziste și umoristice, Ed. Cartea românească, 1930 ; *Cîntec de comoară*, poezii, Ed. Națională Ciornei, 1930 ; *Poezii*, Ed. Fundațiilor, 1939.

Baba Iarna intră-n sat, E.T., 1954, *Versuri*, E.S.P.L.A., 1957, *Partidului de ziua lui*, E.T., 1961.

Volum antologic : *Poezii*, E.L., 1964 (cu o prefață de Const. Ciopraga).

Grădina cu amintiri și alte schițe, Editura Cartea românească, 1929 ; *Din întuneric*, fapte și întâmplări adevărate din carnetul unei doctorese, Buc., 1928 ; *În târgușorul dintre vii*, B.p.t. 1528—29, 1969. *A murit Luchi*, Ed. Fundațiilor, 1942 ; *Întuneric, schițe*, E.T., 1956 ; *Albumul cu poze, povestiri*, E.T., 1958 ; *Prietenii mei, scriitori...*, E.T., 1960.

Traduceri (în special după război) din : Cehov, Kuprin, Korolenko, Gorki, A. Tolstoi, Fedin, Kataev, Maupassant etc.

Colaborări la reviste : *Viața românească* (din 1912), *Insemnări literare* (1919), *Lumea — bazar săptămînal* (1924—1926), *Adevărul literar*, *Bilete de papagal*, *Insemnări ieșene*, *Revista Fundațiilor* (1940—1944), *Lupta* (1925), *Lumea* (ziar, 1923), *Cuvîntul liber* (1925), *Adevărul* (1934), *Farul căminului* (1935—1936) etc... După 1948 a colaborat la aproape toate revistele, în special la *Iașul literar*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. I, 1925.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; G. Ibrăileanu, *Studii literare*, 1930.

Const. Ciopraga, *Otilia Cazimir, poetă a sufletelor simple*, prefață la *Poezii*, E.L., 1964.

G. CĂLINESCU

Născut la București în 1899. Copilăria la Botoșani. Școala primară la Iași. Liceul la *Gh. Șincai* și *Gh. Lazăr*. Licențiat în litere al Universității din București (1924). Doctorat în litere (1936). După ce se semnalează la poșta redacției a *Sburătorului* (1919), debut la revista *Roma* (1921). La școala română din Roma a lui V. Pârvan (1924—1926). Profesor la Timișoara, câteva luni în 1924 și un an, între 1928—1929. Profesor la *Gh. Șincai* — București (1926—1928, 1929—1935). Activitate publicistică intensă. Premiul Hamangiu al Academiei Române pentru *Opera lui Mihai Eminescu*. Conferențiar provizoriu de estetică și critică la Universitatea din Iași în 1937 („definitiv” în 1942). Șeful catedrei de literatură modernă la Universitatea din București (1945—1948). Membru al Academiei din 1948. Director al Institutului de istorie și folclor din 1949. Profesor onorific al catedrei de istoria literaturii române la Universitatea din București (1961—1964). Mort în 1965.

Opere : *Poezii*, Ed. Cultura națională, 1937 ; *Lauda lucrurilor*, E.L., 1962.

Alcuni missionari cattolici italiani nella Moldavia nei secoli XVII e XVIII, Libreria di scienze e lettere, Roma, 1925.

Altre notizie sui missionari cattolici nei paesi romeni, *ibidem*, 1930 ; *Viața lui Mihai Eminescu*, Ed. Cultura națională, 1932 (ed. III cu aparat critic în Ed. Fundațiilor, 1938) ; *Cartea nunții*, Ed. Adevărul, 1933 ; *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. 1, Ed. Cultura națională, 1934, vol. 2—3, Ed. Fundațiilor, 1935, vol. 4—5, Ed. Fundațiilor, 1936 ; *Viața lui Ion Creangă*, Ed. Fundațiilor, 1938 (ed. II *Ion Creangă, viața și opera*, E.L., 1964) ; *Enigma Otiliei*, 2 vol., Ed. Naționala-Ciornei, 1938 (ed. VI definitivă, E.L., 1961). *Principii de estetică*, Ed. Fundațiilor, 1939 ; *Liviu Rebreanu*, col. „Jurnalul literar”, 1939 ; *Tudor Arghezi*, col. „Jurnalul literar”, 1939 ;

Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent, Ed. Fundațiilor, 1941 ; *Șun, sau calea netulburată, mit mongol*, Ed. Gorjan, 1943 ; *Istoria literaturii române*, compendiu, Ed. Naționala-Mecu, 1945 ; *Impresii asupra literaturii spaniole*, Ed. Fundațiilor, 1946 ; *Limba română*, manual pentru clasa I-a gimn., idem pentru clasa a II-a și pentru clasele III și IV de liceu, Ed. Naționala-Mecu, 1947 ; *Trei nuvele*, col. Contemporanul, 1945 ; *Kiev, Moscova, Leningrad* (note de drum din U.R.S.S.), E.S.P.L.A., 1951 ; *Bietul Ioanide*, E.S.P.L.A., 1953 (ed. II-a revăzută, E.L., 1965) ; *Am fost în China nouă*, E.S.P.L.A., 1955 ; *Studii și conferințe*, E.S.P.L.A., 1956 ; *Nicolae Filimon*, E.S.P.L.A., 1959 ; *Scrinul negru*, E.L., 1960 ; *Gr. M. Alexandrescu*, E.L., 1962 ; *Cronicile optimistului*, E.L., 1964 ; *Vasile Alecsandri*, E.L., 1965 ; *Teatru*, E.L., 1965 (postum) ; *Estetica basmului*, E.L., 1965 (postum) ; *Scriitori străini*, E.P.L.U., 1967.

— De consulta și seria de *Opere*, E.L. (pînă în aprilie 1968, 6 volume).

Colaborări la reviste : *Sburătorul* (1919, 1927), *Roma* (1921, 1924—1925, 1927—1928, 1931—1933), *Universul literar* (1926—1928), *Gindirea* (1927—1929), *Sinteza* (1927), *Viața literară* (1927—1929, 1932—1933), *România literară* (1932—1933), *Viața românească* (1931—1934, 1936—1939, 1948, 1953, 1955—1958 și 1964), *Adevărul literar și artistic* (1931—1938), *Vremea* (1930—1931, 1943—1944), *Ecoul*, *Revista Fundațiilor* (1936—1940, 1945—1947), ziarul *România liberă* (1944), *Contemporanul* (1953—1955), și la aproape toate revistele de după război.

A inițiat și condus *Sinteza* (1927), *Capricorn* (1930), *Jurnalul literar* (seria I, 1939, seria a II-a, 1947—1948), ziarul *Tribuna poporului* (1944), *Lumea* (1945—1946), ziarul *Națiunea* (1946—1949), *Studii și cercetări de istorie literară și folclor* (1952—1965). Codirector cu M. Ralea al *Vieții românești* (1933—1935). A făcut cronică mărunță la *Viața literară*, cronică literară la *Adevărul literar și artistic* și *Viața românească*,

„Cronica mizantropului“ la *Adevărul literar și artistic*, *Jurnalul literar*, *Vremea*, *Ecoul*, *Tribuna poporului*, *Lumea*, *Națiunea* etc., „Cronica optimistului“ la *Contemporanul* (1955—1965).

Referințe critice : D. I. Suchianu în *Viața românească* nr. 7/1937 ; Ș. Cioculescu în *Gazeta literară*, nr. 34/1963 ; E. Simion în *Gazeta literară*, nr. 44/1963 ; M. Petroveanu în *Viața românească*, nr. 11/1963 ; E. Luca în *Viața românească*, nr. 6/1965.

MIHAIL CELARIANU

Născut în București în 1893. Fiu de colonel, originar din comuna Celar-Romanați. Studii la Brăila și București. Călătorii în Franța și Orient. Căsătorit cu Nina Macedonski, fiica poetului (m. 1958). Debut în 1913. Familiar al *Sburătorului*. Funcționar la Ministerul Cultelor.

Opere : *Poeme și proză*, Buc., 1913 ; *Drumul*, poezii, Casa școalelor, 1928 ; *Flori fără pace*, Ed. Fundațiilor, 1938.

Volum antologic : *Inima omenească*, E.L., 1966 (cu o prefață de Perpessicius).

Nuvela unui dialog (proză de călătorie), Buc., 1913 ; *Polca pe furate*, roman, Ed. Adevărul, 1933 ; *Femeia singelui meu*, roman, Ed. Socec, 1936 ; *Diamant verde*, roman, Ed. Cugătarea, 1940.

Traduceri din poezia franceză.

Colaborări la reviste : *Sburătorul*, *Sburătorul literar*, *Flacăra*, *Cuvîntul liber*, *Omul liber*, *Adevărul literar și artistic*, *Mișcarea literară*, *Viața românească*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius.

Referințe critice : P. Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. 2 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Perpessicius, *Prefața la Inima omenească*, E.L., 1966 ; I. Negoitescu, *Un simbolist...*, în *Familia*, aprilie 1967.

IOAN I. CIORĂNESCU

1905—1926. Debut la 15 ani cu traduceri din germană și franceză.

Opere : *Vestiri*, cu o prefață de T. Vianu, București, 1937. *Esthera*, trad. în versuri după Racine, Ed. Socec, 1924 ; *Povești în versuri*, Ed. Cartea românească, 1925 ; *Prichindel* (versuri pentru copii), Ed. Ancora.

Traduceri : *Antologia poeziei franceze*, Ed. Cultura românească.

Colaborări la reviste : *Foaia tinerimii*, *Adevărul literar*, *Viața literară*, *Cucîntul literar*, *Gîndirea*.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : T. Vianu, prefață la *Vestiri*, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

D. CIUREZU

Născut în comuna Plenița (Dolj) în 1901. Studii secundare la Craiova și Rm. Vilcea. Licențiat în litere și filozofie la București. Redactor la *Țara noastră*, unde a debutat, direc-

torul revistei *Albina* editată de Fundațiile Culturale. Cercetător în cadrul secției de studii sociale - Sibiu a filialei Cluj a Academiei Române.

Opere : *Răsărit*, Scrisul românesc, Craiova, 1927 ; *Pământul luminilor mele*, poeme, Ed. Fundațiilor, 1940 ; *Cumuna soarelui*, poem, Ed. Fundațiilor, 1942.

Colaborări la reviste : *Țara noastră*, *Cîndirea*, *Azi*, *Viața românească* ș.a.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : G. Călinescu, *Îstoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. 2.

ARON COTRUȘ

Născut în comuna Hașag (Timișoara Mare) în 1891. Fiu de preot. Studii liceale la Blaj și Brașov. Facultatea de litere din Viena (neterminată). Redactor la *Românul* din Arad (1913) și la *Gazeta Transilvaniei* din Brașov. În 1916 voluntar în armata austro-ungară. Prizonier pe frontul italian. Activitate jurnalistică și politică intensă și după 1920. Atașat de presă la Varșovia (1931). A condus colecția *Biblioteca Semănătorul* din Arad.

Orientare tot mai pronunțată spre mișcarea de dreapta. Poezia suferă influența ideologiei naționaliste. După război trăiește în străinătate.

Mort, în America, în 1961.

Opere : *Poezii*, Tip. nouă, Orăștie, 1911 ; *Sărbătoarea morții*, Tip. Concordia, Arad, 1915 ; *Neguri albe*, versuri; Alba-Iulia, 1920 ; *România*, poemă, Brașov, 1920 ; *Versuri*, Bibl. Semănătorul, Arad, 1925 ; *În robia lor*, Bibl. Semănătorul, Arad, 1926 ; *Strigăt pentru depărtări*, Timișoara, 1927 ; *Miine*,

Versuri sociale, Craiova, 1928 ; *Cuvinte către țărani*, Versuri alese, Arad, 1928 ; *Printre oameni în mers*, Ed. Sosnowiec — Polonia, 1933 ; *Horia*, poeme, Ed. Pantheon, Brad, 1935 ; *Țară*, Tip. Rînduiala, Buc., 1937 ; *Minerii*, Buc., 1938 ; *Maria Doamna*, poem, Buc., 1938 ; *Peste prăpăstii de potrivnicie*, Buc., 1938 ; *Eminescu*, Buc., 1939 ; *Rapsodie valahă*, Madrid, 1940 (București, 1941) ; *Rapsodie dacă*, Buc., 1942.

Colaborări la reviste : *Luceafărul*, *Revista politică și literară*, *Lamura*, *Gindirea*, *Salonul literar*, *Viața românească*, *Sinteza*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. I, 1925.

Referințe critice : Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Ed. Casa școalelor, 1928, II, Ed. Fundațiilor, 1934 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

NICHIFOR CRAINIC

Numele adevărat : Ion Dobre.

Născut la Bulbucata (Vlașca) în anul 1889. Studii de teologie la București și Viena. Profesor la Facultatea de teologie din București și Chișinău. Remarcat de Al. Vlahuță și N. Iorga. Consilier cultural al Fundației Principele Carol : a supravegheat publicația enciclopedică a Fundației (*Cartea vremii*). Redactor la *Lamura*, *Dacia*, *Neamul românesc*, *Cuvîntul* și din 1926 la *Gindirea*. Sub conducerea lui, revista *Gindirea* cunoaște o orientare net reacționară, promovînd ortodoxismul ideologic și cultural. În cărțile lui, Nichifor Crainic se face propovăduitorul acestui ortodoxism, care este mai puțin o doctrină cu adevărat mistică și mai mult un „naționalism religios”. Poezia rămîne însă numai tradiționalistă, colorată superficial cu imagini ortodoxe.

După război la *Glasul patriei*.

Laureat al premiului național de poezie în 1930.

Opere : *Zimbete-n lacrimi*, Ed. Alcalay, 1916 ; *Şesuri natale*, Ed. Ramuri, Craiova, 1916 ; *Cintecele patriei*, Buc., 1925 ; *Darurile pământului*, Ed. Cartea românească, f.a. ; *Ţara de peste veac*, Ed. Cartea românească, 1931.

Icoanele vremii, Ed. H. Steinberg, 1919 ; *Privelişti fugare*, Ed. H. Steinberg, 1921 ; *Puncte cardinale în haos*, Ed. Cugetarea, 1936 ; *Ortodoxie şi etnocraţie*, Ed. Cugetarea, f.a. ; *Nostalgia paradisului*, Ed. Cugetarea, 1940 ; *Ortodoxia — concepţia noastră de viaţă*, Sibiu, 1936 ; *Lupta pentru spiritul nou*, Buc., 1936 ; *Anul 1840*, Buc., 1936 ; *Elogiul lui O. Goga*, 1936 ; *Programul statului noocratic*, Buc., 1938.

Traduceri : Rabindranath Tagore, *Sadhana, Calea desăvîrşirii*, Buc., 1922 ; R. M. Rilke, *Povestiri despre bunul Dumnezeu*, Cartea Vremii, 1927.

Colaborări la reviste : *Ramuri*, *Luceafărul*, *Drum drept*, *Flacăra*, *Viaţa românească*, *Revista critică*, *Spicul*, *Neamul românesc*, *Dacia*, *Lamura*, *Cugetul românesc*, *Gîndirea*, *Cuvîntul*.

A condus *Gîndirea* din februarie 1926. A scos ziarul *Calendarul*, suprimat de guvernul Iorga-Argetoianu.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat şi Perspessicius, Ed. Cartea românească, vol. I, 1925.

Referinţe critice : Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1962, vol. 2 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundaţiilor, 1941.

N. CREVEDIA

Născut la Crevedia Mare, jud. Vlaşca, în 1902. Literale şi filozofia la Bucureşti. Face parte din echipele serviciului social, înfiinţate de D. Gusti. Profesor-suplinitor de liceu. Călătorii în Italia, Europa Centrală, Balcani. Debut la *Viaţa literară* (1926). Premiul S.S.R. în 1934.

Opere : *Epigrame*, 1930 ; *Bulgări și stele*, col. Gîndirea, 1933 ; *Maria*, poezii, Ed. Cartea românească, 1938 ; *Dă-mi înapoi grădinile*, poezii, Ed. București, 1939.

Bacalaureatul lui Puiu, Cugetarea, 1933 (nuvele) ; *Antologia epigramei românești* (în colab. cu A. C. Calotescu-Neicu), Cartea românească, 1934 ; *Dragoste cu termen redus*, roman, Ed. Cugetarea, 1934 ; *Buruieni de dragoste*, Cugetarea, 1936, ed. a II-a (ed. I f.a.).

Colaborări la reviste : *Viața literară*, *Vremea*, *Bilete de papagal*, *Gîndirea*, *Adevărul literar*, *Curentul*, *Universul literar*, *Mișcarea*, *Rampa*, *Calendarul*, *Porunca vremii*, *Revista Fundațiilor* etc.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : Perpessicius în *Cuvîntul* din 12 august 1934 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, E.L., 1967, vol. 2.

N. DAVIDESCU

Născut în 1888.

Mort în 1954.

Opere : *La Fîntîna Castaliei*, poezii, Ed. Viața socială, 1910 ; *Inscripții*, poezii, Buc., 1916 ; *Leagăn de cîntece*, poem, ed. C.R., 1930 ; *Cîntecul omului*, poem, I (*Iudeea*), Ed. Ramuri, Craiova, 1927 ; *Helada*, poem, Ed. Fundațiilor, 1935 ; *Roma*, poem, Ed. Fundațiilor, 1936 ; *Evul mediu*, poem, Ed. Fundațiilor, 1937 ; *Renașterea*, poem, Ed. Fundațiilor, 1942 ; *Țara Românească*, poem, Ed. Fundațiilor, 1944.

Iov, teatru în versuri, București, f.a.; *Zina din fundul lacului*, poveste, Buc., Ed. Insula, 1912; *Sfinxul*, nuvele. Ed. Minerva, 1915; *Aspecte și direcții literare*, I, Ed. V.R., 1921, II, Ed. C.N., 1925; *Ernest Renan*, Ed. C.N., 1923 (col. *Oameni celebri*); *Conservator et comp.*, roman, Ed. Ancora, 1924; *Vioara mută*, roman, Buc., 1928; *Fîntîna cu chipuri*, roman, Ed. Naționala-Ciorneci, 1931; *Crima din Strada Noptii*, povestiri, Bibl. Dimineața, nr. 44, f.a.; *Naționalismul în presă*, Ed. Vreamea, 1938; *Apocalips profan*, Ed. Contemporană, 1941.

Traduceri din Viliers de L'Isle Adam, Oscar Wilde, Verlaine, Baudelaire.

Colaborări la reviste : *Viața socială*, *Noua revistă română*.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

B. FUNDOIANU

Numele adevărat : Benjamin Wexler.

Născut la Iași în 1898. Cursurile liceului internat la Iași. Debut la 16 ani în *Viața nouă* a lui Ovid Densusianu (1914). Citește versuri lui Ion Minulescu aflat în timpul refugiului la Iași. A întemeiat teatrul de avangardă (cu Armand Pascal) *Insula*. În 1923 se expatriază la Paris, de unde trimite totuși materiale la revistele de avangardă. Este funcționar la o societate cinematografică pariziană. Călătorește în America de Sud (1929). Revine la poezie. Eseiistică filozofică. Numele sub care e cunoscut în Franța e Benjamin Fondane. În timpul ocupației germane în Franța e arestat de Gestapo și gazat la Auschwitz în 1944.

Opere : *Priveliști*, poeme, Ed. Cultura națională, 1936 (scrise până în 1923), cu o interesantă prefață a autorului.

Ulysse, Les cahiers du journal des poètes, Paris, 1933 ; *Titanic*, Paris, 1937 ; volum alcătuit de Cl. Sernet și Gaston Puel : *L'exode*, Ed. la fenêtre ardente, Paris, 1965.

Poezii, E.L., 1965 (și traduceri) (prefață D. Petrescu).

Făgăduința lui Petru, cu o lămurire despre simbolism, Ed. Chemarea, Iași, 1918 (povestire) ; *Imagini și cărți din Franța*, Ed. Socec, 1922 ; *Rimbaud le Voyou*, Ed. Denoël et Steele, 1933 ; *La conscience malheureuse*, Ed. Denoël et Steele, 1937 ; *Faux Traité d'Esthétique*, Ed. Denoël et Steel, 1938 ; *Baudelaire et l'Espérance du Gouffre*, Ed. Seghers (postumă, cu o prefață de Jean Gassou). Alte eseuri în manuscris.

Colaborări la reviste : *Viața nouă*, *Insemnări literare*, *Rampa*, *Adevărul literar și artistic*, *Sburătorul*, *Sburătorul literar*, *Lumea evree*, *Umanitatea*, *Flacăra*, *Contemporanul*, *Cuvîntul liber*, *Spre ziuă*, *Chemarea*, *Integral*, *Unu*, *Adam*, *Noua revistă română* etc.

În Franța la : *Discontinuité*, *Messages*, *Bifur*, *Commerce* (revista lui Paul Valéry, L. P. Fargue și Valéry Larbaud), *Europe*, *Les Nouvelles littéraires*, *Le phare de Neuilly*, *Raison d'être*, *Cahiers de L'Etoile*, 14 Rue du Dragon, *Journal des poètes*, *Revue philosophique*, *Le courrier des poètes* (Bruzelles), mai ales *Cahiers du Sud*. Și în ziarele *Sur* și *Sintesis* din Argentina.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea rom., vol. I, 1925.

Referințe critice : Gala Galaction, în *Adevărul literar și artistic*, 26 iunie 1921 ; E. Lovinescu, *Critice VII*, Ancora, 1922 ; Pompiliu Constantinescu, *Critice*, Vremea, 1933 ; Perpessicius, *Mențiuni critice III*, Ed. Fundațiilor, 1936 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

Ov. S. Crohmălniceanu, *Gazeta literară*, 5, 1964 ; M. Petroveanu, *Studii literare*, E.L., 1966.

VIRGIL GHEORGHIU

Născut la Roman în 1905. A urmat studii secundare la București, studii de pian la București, Viena și Paris. Cronicar muzical la *Credința* și *Lumea românească*, apoi la ziarul *România* și la revista *Azi*. Lucrări cu caracter muzicologic, între care *Inițiere muzicală*, 1946.

Opere : *Cântările răsăritului*, Iași, 1925 ; *Febre*, București, 1933 ; *Marea vânătoare*, Ed. Fundațiilor, 1935 ; *Tărîmul celălalt*, Ed. Fundațiilor, 1938 ; *Cîntece de faun*, Ed. Fundațiilor, 1940 ; *Pădurea adormită*, Ed. Prometeu (f.a.) ;

Poeme, E.L., 1966.

Colaborări la reviste : *Unu*, *Prospect* (Iași), *Zodiac*, *România literară*, *Bilete de papagal* ș.a. Editează (cu alții) publicația de avangardă XX, *literatură contemporană*.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Ș. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Ed. Casa școalelor, 1942 (despre *Marea vânătoare*).

EMIL GULIAN

Născut la Giurgiu în 1907. Licențiat în drept și filozofie. Avocat. În 1927 a citit versuri la *Sburătorul*. Debut la *Universul literar* sub directoratul lui Camil Petrescu.

Mort în 1942.

Opere : *Duh de basm*, Inst. de arte grafice Luceafărul [1934].

Traduceri : *Poemele lui Edgar Poe*, Ed. Fundațiilor. 1938.

Colaborări la reviste : *Universul literar, Sinteza, Vitrina literară, Contimporanul, Excelsior, Radical, România literară, Progresul social, Vremea, Azi, Clopotul, Cuvîntul, Convorbiri literare, Herald, Rampa* (mai ales cu proză, articole de critică literară și traduceri din Paul Claudel, Jules Supervielle, Leon-Paul Fargue, Georges Duhamel, Valery Larbaud, François Mauriac).

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Soccec, 1937 (sumare).

RADU GYR

Numele adevărat : Radu Demetrescu, fiu al lui Coco Demetrescu, fost artist societar al Teatrului Național din Craiova.

Născut la Cîmpulung Muscel în 1905. Liceul la Craiova. Licențiat în litere al Facultății din București. Profesor secundar, asistent universitar, conferențiar la Institutul de literatură.

Tradiționalist de nuanță ortodoxă, Radu Gyr evoluează spre poziții de dreapta, atît în politică (legionară), cît și în poezie, care se compromite printr-un caracter tot mai ocazional și mai superficial.

Opere : *Liniști de schituri*, poeme, Ed. Flamura, Craiova [1924] ; *Plînge Strîmbă lemn*, Ed. Flamura, Craiova, 1927 ; *Cerbul de lumină*, Casa Școalelor, 1928 ; *Stele pentru leagăn*, Tip. Episcopiei Rîmnîcu Vilcea, 1936 ; *Cununi uscate*, Ed. Cartea românească, 1938.

În colaborare cu N. Milcu : *Căciulița roșie*, Cartea românească, 1937.

Colaborări la reviste : *Cele trei Crișuri, Năzuința, Adevărul literar, Gîndirea, Ramuri, Ritmul vremii, Falanga, Arhivele Ol-*

teniei, *Axa, Flămura, Universul literar, Proșpile literare, Răsăritul, Suflul românesc* (pseudonime : Grui, Gry, Ioachim Pușcasu, Al. Radu D. ș.a.).

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Ș. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Casa școalelor, 1942 (despre *Cununi uscate*) ; Perpessicius, *Mentțiuni critice*, vol. 2, Ed. Fundațiilor, 1934 (despre *Plînge Strimbă lemne și Cerbul de lumină*).

RAYMONDE HAN

Născută la Focșani în 1894. A trăit mulți ani la Berlin. Debut la *Gîndirea*. Cronica muzicală la *Curentul*,

Opere : *Cartea dimineții*, București, 1939.

Colaborări la reviste : *Gîndirea, Viața românească, Azi, Viața literară, Curentul*.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

MAGDA ISANOS

Născută la Iași în 1916. După liceul eparhial din Chișinău, urmează dreptul la Iași. A profesat avocatura la Iași. Debut la *Licurioi* (1932), cînd era elevă. Face parte din cercul *Vieții românești*. Moare de o endocardită lentă malignă în 1944.

Opere : *Poezii*, Institutul de arte grafice, Iași, 1943 ; *Cîntarea munților*, Poeme, Ed. Minist. Artelor, 1945 (cu o prezentare a lui M. Beniuc) ; *Țara luminii*, Versuri, Ed. Fundațiilor, 1946.

Poezii, Culegere cu o prezentare de Camil Baltazar, Ed. Casa școalelor, 1947 ; *Versuri*, E.S.P.L.A., 1955 ; *Versuri*, E.L., 1964 (ed. îngrijită și prefătată de Marin Bucur).

Focurile, dramă în patru acte, Ed. Fundațiilor, 1945 (în colab. cu Eusebiu Camilar).

Colaborări la reviste : *Licurici*, *Crai Nou*, *Ghiociei* (toate reviste școlare), *Viața românească*, *Însemnări ieșene*, *Iașul*, *Jurnalul literar*, *Adevărul literar și artistic*, *Cuget moldovenesc*, *Universul literar*, *Vremea*.

Referințe critice : G. Mărgărit în *Tribuna poporului*, nr. 89, 1944 ; Al. Piru în *Tineretea*, nr. 20, 1945, nr. 28, 1946 ; *Națiunea* nr. 100, 1946 ; M. Bucur prefată la *Versuri*, 1964.

ADRIAN MANIU

Născut la București în 1891. Bunicul său, Vasile Maniu, luptător transilvănean cunoscut de Bălcescu și citat de Hasdeu. Licențiat al Facultății de drept din București. Prim redactor la *Chemarea* (1918—1919), redactor la *Adevărul*, *Dimineața*, *Universul*. Stabilat la Cluj, redactor la *Voința*, *Patria*. Scoate împreună cu Cezar Petrescu și alții *Gîndirea* în 1921. Premiul național de poezie în 1938. Mort în 1968.

Opere : *Salomeea*, poem, Tipogr. G. Ionescu, 1915 ; *Lingă pămînt*, Ed. Cultura națională, 1924 ; *Drumul spre stele*, Ed. Cartea românească [1930] ; *Cartea țării*, Ed. Fundațiilor, 1934 ; *Cîntece de dragoste și moarte*, Ed. Cultura națională, 1935.

Volum antologic (sumar): *Versuri*, Ed. Fundațiilor, 1938.
Cîntece tăcute, *Versuri în proză*, E.L., 1965; *Scrieri*, vol. I—II, în curs de apariție la E.L.

Figurile de ceară, poeme în proză, Tipogr. G. Ionescu, 1912; *Din paharul cu otravă*, nuvele, Ed. Alcalay, 1919; *Fata din dafin*, Ed. Alcalay, 1919; *Meșterul*, 3 acte în versuri, Ed. Cartea românească (1923); *Jupînul care făcea aur*, poeme în proză, București [1923]; *Gravure sur bois en Roumanie*, Ed. Cartea românească, 1929; *Teodor Aman*, Buc., f.a.; *Focurile primăverii și flăcări de toamnă*, Ed. Fundațiilor, 1935. Alte piese de teatru în reviste (*Rodia de aur* — în colab. cu Al. O. Teodoreanu —, *Tinerețe fără bătrînețe*, Dinu Păturică — acestea două în colaborare cu Ion Pillat —, *Lupii de aramă*); în *Gîndirea* (1921—1922) poemul *Războiul*.

Traduceri din Ibsen, Hauptmann, *Cîntecul Nibelungilor* ș.a.

Colaborări la reviste: *Insula*, *Seara* (1913), *Noua revistă română* (1914), *Flacăra* (1914), *Chemarea*, *Voința*, *Patria*, *Gîndirea*, *Socialismul*, *Simbolul*, *Cronica*, *Libertatea*, *Viața românească*, *Cugetul românesc*, *Rampa*, *Clopotul*, *Facla*, *Adevărul literar și artistic*, *Dimineața*, *Universul*. A editat (cu Tristan Tzara și Ion Vinea) *Simbolul* (1915).

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, 1928, vol. 2 și în *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937; Pompiliu Constantinescu, *Critice*, Ed. Vremea, 1933; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941; Ș. Cioculescu în *R.F.R.*, 1, 1936.

Ov. S. Crohmălniceanu în *Gazeta literară* nr. 6 din 1964, M. Tomuș în *Steaua* nr. 5 din 1963, M. Petroveanu, *Studii literare*, E.L., 1966.

ION MINULESCU

Născut la București în 1881. Familie oltenească. Anii copilăriei petrecuți la Slatina. Școala primară și șase clase gimnaziale la Pitești. Debut la *Povestea vorbei* în 1897. Baccalaureat în 1899, după două clase la pensionul particular „Brînză și Arghirescu” din București. Lungă ședere în Franța (1900—1904). Premiul național de poezie în 1928. Director general al artelor din Ministerul de Culte și Arte.

Mort în 1944.

Opere : *Romane pentru mai târziu*, Ed. Alcalay, 1908 ; *De vorbă cu mine-însumi* [Buc., 1913] ; *Spovedanii...*, col. Manuscriptum, 1927 ; *Strofe pentru toată lumea*, Ed. Cultura națională, 1930 ; *Nu sint ce par a fi*, Ed. Fundațiilor, 1936.

Versuri, ediție definitivă îngrijită de autor, Ed. Fundațiilor, 1939 (cd. II, cu adăugiri, 1943).

Versuri (cu o postfață de T. Vianu), E.S.P.L.A., 1957 ; *Versuri*, E.L., 1964 ; *Scrieri*, vol. I (versuri), E.L., 1966 ; *Romane pentru mai târziu*, E.L., B.p.t., 1968.

Casa cu geamurile portocalii, B.p.t., 1908 ; *Măști de bronz și lampioane de porțelan*, Ed. Alcalay, 1920 ; *Lulu Poppescu*, Ed. Alcalay, 1920 ; *Pleacă berzele*, Ed. Alcalay, 1920 ; *Roșu, galben și albastru*, Ed. Cultura națională, 1924 ; *Manechinul sentimental*, C.N., 1926 ; *Corigent la limba română*, Ed. Cultura națională (1929) ; *Bărbierul regelui Midas*, Buc. (1931) ; *3 și cu Rețeda 4*, Ed. Adevărul, 1933 ; *Cetiți-le noaptea*, Ed. Cultura națională.

Scrieri, vol. II (proză), E.L., 1966.

Traduceri : V. Hugo, A. Samain, Charles Guérin, Henri Bataille, Henri de Régnier, tălmăciți în limba românească de Dimitrie Anghel și Ion Minulescu [1935].

Colaborări la reviste : *Povestea vorbii*, *Curierul literar*, *Foaia pentru toți*, *Revista albă* (Paris), *Revista idealistă*, *Arta*

și literatura română, Sămănătorul, Belgia Orientului, Viața nouă, Viața literară și artistică, Convorbiri critice, Convorbiri, Viitorul, Junimea literară, Falanga literară, Insula, Rampa, Viața românească, Revista celorlalți, Versuri și proză, România nouă, Letopisești, Flacăra, Cugetul românesc, Adevărul literar și artistic, Convorbiri literare, Gîndirea, Lumea, Contemporanul, Citiți-mă, Integral, Universul literar, Propilee literare.

A condus revistele *Insula* (1912), *Revista celorlalți* (1908), *Flacăra* și *Citiți-mă* (bazar literar), ultima împreună cu Liviu Rebreanu.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. 2, 1928.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Ancora, 1927, vol. III ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fund., 1941.

D. Micu, *Istoria literaturii române la începutul secolului XX*, E.D.P., 1965 ; Matei Călinescu, *Studiu introductiv la Versuri*, E.L., 1964 (și la ediția în 2 volume din 1966).

PERPESSICIUS

Numele adevărat : Dimitrie S. Panaitescu. Pseudonimul se traduce prin : „cel deprins cu suferința”.

Născut la Brăila în 1891. Studii liceale la Brăila. Facultatea de litere din București. Profesor de liceu mulți ani la Oradea și în București. Activitate publicistică intensă. Redactor la *Cuvîntul* și *Lumea*. S-a consacrat uriașei ediții critice de *Opere* ale lui Mihai Eminescu (6 volume). Membru al Academiei R.S. România.

Opere : *Scut și targă*, Ed. Casa școalelor, 1926 ; *Itinerar sentimental*, completat cu *Albumuri*, *Amoruri*, traduceri, Ed. Cultura națională, 1932.

Opere, vol. I (poezia), E.L., 1966, cu o prefață a autorului.

Repertoriu critic, notițe critice, Bibl. Semănătorul, Arad, 1925 ; *Mențiuni critice*, I, Ed. Casa școalelor, 1928, II, III, IV, Ed. Fundațiilor, 1934, 1936, 1938 ; *Dictando divers*, I, 1925—1933, Ed. Fundațiilor, 1940.

Opere, II, E.L., 1966 (prima serie a *Mențiunilor critice*).

A alcătuit două antologii : *Antologia poezilor de azi* (cu Ion Pillat), Ed. Cartea românească, I, 1925, II, 1928 ; *De la Chateaubriand la Mallarmé*, antologie de critică franceză literară, trad. de Perpessicius, Ed. Fundațiilor, 1938.

Colaborări la reviste : *Cronica*, *Versuri și Proză*, *Neamul românesc*, *Letopiseși*, *Cartea vremii*, *Sburătorul*, *Flacăra*, *Gîndirea*, *Cugetul românesc*, *Spre ziuă*, *Năzuința*, *Ideea europeană*, *Românul*, *Din paginile vremii* (Brăila), *Contemporanul*, *Clopotul*, *Adevărul literar și artistic*, *Cuvîntul liber*, *Izbînda literară*, *România nouă*, *Hiena*, *Săptămîna muncii intelectuale și artistice*, *Revista română*, *Salonul literar*, *Rampa*, *Cuvîntul* (cu cronici literare), *Sinteza* ș.a. După 1945 ține cronică literară la *Lumea* lui G. Călinescu și o rubrică de „Lecturi intermitente” la *Gazeta literară*. Colaborează la aproape toate publicațiile.

A participat la redactarea *Buletinului cărții* al lui E. Bucuța și a *Mișcării literare*. A condus *Universul literar* (1925—1927). Redactor responsabil al publicației *Limbă și literatură* (astăzi).

Referințe critice : Tudor Vișanu în *Viața românească*, nr. 5—6, 1926 (despre *Scut și targă*) ; Camil Petrescu în *Cetatea literară*, I, 9—10, 1926 (despre *Scut și targă*) ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. 3, Ed. Ancora, 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Pompiliu Constantinescu în *Viața literară*, 14, 1926 și în *Critice*, Ed. Vremea, 1933.

CAMIL PETRESCU

Născut la București în 1894. Liceul la *Sf. Sava*. Facultatea de litere din București, luînd licența și doctoratul (1938). Activitate publicistică intensă. Redactor la numeroase reviste (vezi mai jos). Premiul național pentru artă dramatică (1939). Director al Teatrului Național din București (1939). După 1944, membru al Academiei Române.

Mort în 1957.

Opere : *Versuri* (Ciclul morții), Ed. Cultura națională, 1923 ; *Transcendentalia*, Ed. Cultura națională, 1931 ; *Versuri* (integral), E.S.P.L.A., 1957 ; *Opere*, vol. I, E.L., 1968.

Suflete tari, Ed. Casa școalelor, 1925 ; *Mitică Popescu*, Caietele Cetății literare, 1929 ; *Mioara, Act venețian, ibidem*, 1929 ; *E. Lovinescu sub zodia seninătății imperturbabile, ibidem*, 1932 ; *Danton*, Ed. Vreamea [1931] ; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Ed. Cultura națională, 1930 ; *Patul lui Procust*, Ed. Naționala-Ciornei [1938] ; *Rapid-Constantinopol-Bioram*, Simplu itinerar pentru uzul bucureștenilor, Ed. Cartea românească, 1932 ; *Teze și antiteze*, Ed. Cultura națională [1936] ; *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Fundațiilor, 1937 ; *Husserl, O introducere în filozofia fenomenologică*, Buc., 1938 ; *Bălcescu*, dramă, E.S., 1949 ; *Nuvele*, B.p.t., 1953 ; *Un om între oameni*, 3 vol., E.T., 1953—1957 ; *Caragiale în vremea lui*, E.L., 1957 ; *Papuciada* (pentru copii), E.T., 1966.

Teatru, 3 vol., Ed. Fundațiilor, 1946—1947 ; *Teatru*, 4 vol., E.S.P.L.A., 1957—1958.

Colaborări la reviste : *Flacăra, Capitala, Cronica, Facla, Rampa, Sburătorul, Gîndirea, Sburătorul literar, Revista vremii, Viața literară, Universul, Argus, Mișcarea literară, România literară, Tiparnița literară, Spre ziuă, Vreamea.*

După război, la *Lumea* lui G. Călinescu și la aproape toate publicațiile.

A inițiat *Săptămâna muncii intelectuale și artistice* (1924), *Cetatea literară* (1925—1926). A condus *Universul literar* (1927—1928) și *Foot-ball*. La Timișoara, după primul război, a condus *Țara și Limba română*. În fine, a condus *Revista Fundațiilor*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius. Ed. Cartea românească, vol. II, 1928.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. 3, Ed. Ancora, 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

D. Micu în *Analele Universității București*, seria Științe sociale-filologie, nr. 25, anul XI, 1962.

AL. PHILIPPIDE

Născut la Iași în 1900. Fiu al filologului Al. Philippide. Unchiul străbunicului său după tată, Dimitrie Philippide (1770—1832), autor al unei istorii și al unei geografii ale României, în grecește, care folosesc prima oară termenul ROMÂNIA ca unitate geografică. Licența la Iași (1921). Studii în Franța și Germania (între 1922—1928). Debut la *Însemnări literare* (1919). Intensă activitate publicistică înainte, ca și după război. Membru al Academiei R.S. România.

Opere : *Aur sterp*, Ed. Viața românească [1922] ; *Stinci fulgerate*, poeme, Ed. Fundațiilor, 1930 ; *Visuri în vuietul vremii*, *ibidem*, 1939.

Poezii (sumar antologic), E.L., 1962 (cu o prefață de Ov. S. Crohmălniceanu) ; *Monolog în Babilon*, E.L., 1967 (poezii noi).

Floarea din prăpastie, nuvele, Buc., 1942 ; *Studii și portrete literare*, E.L., 1963 ; *Studii de literatură universală*, Biblioteca școlară, 1966.

Traduceri : *Poeme de Hölderlin, Novalis, Mörike, Rilke*, trad. din germană cu o introducere de Al. Philippide, Ed. Fundațiilor, 1940. Excepționale traduceri din Baudelaire.

Colaborări la reviste : *Viața românească*, *Insemnări literare*, *Gîndirea*, *Lumea literară*, *Integral*, *Gîndul nostru*, *Adevărul literar*, *Revista Fundațiilor*, *Cucîntul liber*, *Politica*, *Umanitatea*, *Dimineața*, *Vremea*, *Victoria* etc. După război a colaborat sporadic la cele mai multe reviste.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. XII, 1928 ; în *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viața românească*, nr. 6/1967.

ION PILLAT

Născut la București în 1891. Bunicul dinspre mamă e cunoscutul om politic liberal Ion Brătianu. A copilărit la moșia Florica pe Argeș și la Miorcani pe Prut. Liceul la Sf. Sava, iar din 1905 la *Henri IV* din Paris, luîndu-și bacalaureatul în matematici și filozofie la Paris. Tot la Paris a trecut licența în istorie, geografie și drept. Cîteva versuri din 1911 sînt citite de Titu Maiorescu, care le publică în *Convorbiri literare*. Deputat și senator. Călătorii numeroase în Occident. Întinsă activitate culturală și publicistică. A participat la redactarea revistelor *Flacăra*, *Cugetul românesc*, *Gîndirea*. Membru al Academiei Române din 1936.

Mort în 1944.

Opere : *Visări păgîne, poezii*, Ed. Minerva, 1912 ; *Eternități de-o clipă*, Ed. Flacăra, 1914 ; *Amăgiri, poezii*, Ed. Flacăra, 1916 ; *Grădina între ziduri, poezii*, Paris, Ed. Frazier Soye, 1919 ; *Pe Argeș în sus, poezii*, Ed. Cultura națională, 1923 ; *Satul meu, poezii*, Cartea vremii, 1925 ; *Biserica de altădată*, Ed. Cartea românească, 1926 ; *Intoarcere, poezii* 1908—1918, Ed. P. Cătunaru „Luceafărul“, 1928 ; *Limpezimi*, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1928 ; *Caietul verde*, versuri, 1928—1932, Ed. Cartea românească, 1932 (ediție întregită, 1937) ; *Scutul Minervii*, Buc., 1934 ; *Poeme într-un vers*, Ed. Cartea românească, 1936 ; *Țărm pierdut*, versuri între 1934—1936, Ed. Fundațiilor, 1937 ; *Umbra timpului*, versuri, col. Universul literar, 1939 ; *Balcic*, Buc., 1942 ; *Asfodela*, Buc., 1943.

Poezii, vol. I, 1906—1908, vol. 2, 1918—1927, vol. 3, 1927—1941, Ed. Fundațiilor, 1944 ; *Poezii*, Antologie și prefața de Aurel Rău, E.L., 1965 ; *Poezii*, 2 vol., E.L., B.p.t., 1967.

Poezia toamnei (antologie), Ed. Alcalay, 1921 ; *Antologia poezilor de azi* (în colabarare cu Perpessicius), Ed. Cartea românească, vol. I, 1925, vol. 2, 1928 ; *Cîntece din popor* (o culegere de poezii populare), Cartea vieții, 1928.

Povestea celui din urmă sfînt..., Paris, A la belle edition, 1912 (poem în proză) ; *Iubita de zăpadă*, poeme în proză, Tip. G. Ionescu, 1915 (cuprinde și *Povestea...*) ; *Pasărea de lut*, Ed. Adevărul, 1934 ; *Portrete lirice*, Ed. Cugetarea, 1936 ; *Tradiție și literatură*, Ed. Casa școalelor, 1943.

Traducerile (din poezia americană, engleză, franceză, germană, spaniolă) publicate integral la sfîrșitul ediției *Poezii*, 1965.

Colaborări la reviste : *Convorbiri literare*, *Flacăra*, *Viața nouă*, *Gîndirea*, *Cugetul românesc*, *Sburătorul*, *Însemnări literare*, *Viața românească*, *Luceafărul*, *Năzuința*, *Contemporanul*, *Sufletul românesc*, *Pleiada*, *Universul literar* etc.

În *Literatura română contemporană* de Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : T. Vianu, Basil Munteanu, Pompiliu Constantinescu ș.a. în *Mărturii despre om și poet* (volum omagial), Ed. Publicom, 1946 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane* (vol. 3, ediția 1927), Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

Ov. S. Crohmălniceanu în *Viața românească*, nr. 9, 1962 ; N. Manolescu, *Lecturi infidele*, E.L., 1966.

I.M. RAȘCU

Născut la Iași în 1890. Străbunii, după mamă, francezi originari din Pierrefonds (Oise). Licențiat în litere. Profesor de liceu la Focșani și la Gh. Șincai — București.

Opere : *Sub cupole de vis*, poeme, Ed. Versuri și proză, Iași, 1913, *Orașele dezamăgite*, patru poeme, *ibidem*, 1914 ; *Neliniști*, poeme, Ed. N. Stroilă, 1927 ; *Renunțările luminoase*, poeme, Buc., 1939 ; *Poeme*, E.L., 1967.

Vibrări, Buc., 1935 (proză).

Traduceri din A. Samain, M. Schwob etc.

Colaborări la reviste : *Grădina Hesperidelor*, *Farul*, *Viața nouă*, *Revista celorlalți*, *Absolutio*.

A inițiat revista *Versuri*, Iași, 1911, devenită *Versuri și proză* (pînă în 1916). În 1930 a editat (cu alți foști colaboratori ai *Vieții noi*) revista *Îndreptar*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, ed. Cartea românească, vol. 2, 1928.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. 3, Ed. Ancora, 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

D. Micu în *Argeș*, 5, 1967.

ZAHARIA STANCU

Născut în comuna Salcia — Teleorman în 1902. Licențiat în litere. Debut la *Universul literar*. A înființat revista *Azi* în 1932. Redactor la *Credința* și codirector al ziarului *Lumea românească*. Internat în lagărul de la Tg. Jiu. După război, redactor-șef și director la *Gazeta literară* și președinte al Uniunii Scriitorilor. A alcătuit *Antologia poezilor tineri*, Ed. Fundațiilor, 1934.

Opere : *Poeme simple*, Ed. Cartea vremii (1928), volum premiat de S.S.R. ; *Albe*, poeme, Ed. Fundațiilor, 1937 ; *Clopotul de aur*, Ed. Fundațiilor, 1939 ; *Pomul roșu*, Buc., 1940 ; *Iarba fiarelor*, Buc., 1941 ; *Anii de fum*, Buc., 1944.

O culegere antologică : *Poeme simple* (1923—1943), E.S.P.L.A., 1957.

Tălmăciri din S. Esenin, Cartea românească, 1934 (în reviste 1929—33) ; *Taifunul*, Ed. Naționala-Ciornei, 1937 ; *Oameni cu joben*, 1941 ; *Zile de lagăr*, f.a. ; *Descult*, E.S., 1948 ; *Dulăii*, E.S., 1952 ; *Florile pământului*, E.S.P.L.A., 1954 ; *Rădăcinile sînt amare*, 5 vol., E.S.P.L.A. (1958 și urm.) ; *Jocul cu moartea*, E.L., 1962 ; *Costandina* (nuvele), B.p.t., 1962 ; *Pădurea nebună*, E.L., 1963 ; B.p.t., 1966.

Colaborări la reviste : *Adevărul literar*, *Universul literar*, *Dumineca Universului*, *Țara noastră*, *Viața literară*, *Azi*, *Gîndirea*, *România literară*. După război a colaborat la aproape toate revistele.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Ș. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Casa școalelor, 1942 (despre *Iarba fiarelor*).

SIMION STOLNICU

Numele adevărat : Alexandru I. Botez. Pseudonimul îl dă-torează lui E. Lovinescu (*Sburătorul literar*, 1926). Născut la Pucheni-Moșneni (Prahova) în 1905. A urmat liceul la Sf. Sava. Licențiat în franceză și italiană la București (1938). Debut la *Cosânzeana* (Cluj) și la *Adevărul literar* al lui A. de Herz. În ultimii ani, profesor la Breaza.

Mort în 1966.

Opere : *Pod eleat*, Ed. Fundațiilor, 1936.

Colaborări la reviste : *Cosânzeana*, *Adevărul literar*, *Sburătorul literar*, *Kalende*, *Bilete de papagal*, *Universul literar* (cu nuvele fantastice), *Viața literară*. După o tăcere de douăzeci de ani, un nou debut în *Steaua* și *Familia* (1966).

A redactat revistele *Strada* (1929—1933), *Fapta* (cu Geo Bogza și Tudor Miu, în 1928).

VLADIMIR STREINU

Numele adevărat : Vladimir Iordachi.

Născut în comuna Teiu — Argeș în 1902. Licențiat în litere la București. Mulți ani a fost profesor de liceu. Lucrează la Institutul de istorie literară din București.

Opere și colaborări la reviste : Poeziile n-au fost strânse în volum. Au apărut în *Convorbiri literare* (1921), *Azi* (1933), *Sburătorul* (1927), *Kalende* (1928—1929) și în *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934. A mai colaborat (cu critică) la *Adevărul literar*, *Gîndirea*, *Contemporanul*, *Cetatea literară*. După război ține rubrica *Distinguo* la

Luceafărul. Colaborează și la *Contemporanul*, *Gazeta literară*, *Viața românească* etc.

A redactat (cu Pompiliu Constantinescu, Ș. Cioculescu și T. Șoimaru) revista *Kalende* în trei serii : 1928, 1929 și 1943—1944.

Volume de critică : *Pagini de critică literară*, Ed. Fundațiilor, 1938 ; *Clasicii noștri*, Casa școalelor, 1943 ; *Istoria literaturii române moderne* (în colaborare cu Ș. Cioculescu și T. Vianu), Ed. Casa școalelor, 1944 ; *Versificația modernă*, E.L., 1966.

Antologia *Literatura română contemporană*, Ed. Dacia, 1943.

Traduceri : *Hamlet*, E.L., 1965.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

AL. O. TEODOREANU

Cunoscut mai ales sub pseudonimul Păstorel.

Născut la Dorohoi în 1894. Frate mai mare al romancierului. Publicistică și ziaristică activă. Premiul național pentru proză în 1937.

Mort în 1964.

Opere : *Vin și apă*, Ed. Cultura națională (1936) ; *Caiet*, Buc., 1938.

Hronicul măscăriciului Vălătuc, Ed. Cartea românească, 1928 ; *Mici satisfacții*, *ibidem*, 1931 ; *Un porc de cîne*, Ed. N. C. Rossidor, 1933 ; *Tămîie și otravă*, vol. I, Ed. Naționala-Ciornei, 1934, vol. 2, Ed. Cultura națională, 1935 ; *Bercu Leibovici*, Ed. Cultura națională, 1935.

Colaborări la reviste : *Viața românească*, *Insemnări literare*, *Flacăra*, *Gîndirea*, *Țara noastră*, *Bilete de papagal*, *Universul literar* etc.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. II, 1928.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. 3, Ed. Ancora, 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

ANDREI TUDOR

Născut la Brăila în 1907. A urmat cursurile secundare la Brăila. Licențiat în drept al Facultății din București. Debut în *Curentul* (1928) cu foiletoane critice și în *Universul literar* de sub directoratul lui Camil Petrescu cu poezii. Cronici muzicale la *Rampa*. Redactor la *Facla* etc. Activitate în domeniul muzicologiei.

Mort în 1960.

Opere : *Amor* 1926, poeme, Ed. Fundațiilor, 1937.

Traduceri : din Samain, Rilke, Stefan George, Francis Jammes.

Colaborări la reviste : *Universul literar*, *Tiparnița literară*, *România literară*, *Floarea de foc*, *Contimporanul*, *Azi*, *Revista Fundațiilor*.

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

TRISTAN TZARA

Numele adevărat : S. Samyro.

Născut la București în 1896. Editează cu Ion Vinea revista *Simbolul* în 1912. În 1916, lansează la Zürich, în cabaretul Voltaire, dadaismul, nimerind cuvântul *dada* (căluț) în Larousse. Trăiește tot restul vieții în Franța.

Mort în 1963.

Opere : *Primele poeme ale lui Tristan Tzara*, urmate de Insurecția de la Zürich, prezentate de Sașa Pană, Ed. unu, 1934.

Colaborări la reviste : *Simbolul*.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

ION VINEA

Numele adevărat : Ion Iovanaki. Născut la Giurgiu în 1895. A urmat liceul la Sf. Sava și Facultatea de drept la București și Iași. Activitate publicistică susținută din 1912. Prezență fermecătoare în mediile bucureștene, literare sau ziaristice. „*Fin, forte, cu o moliciune orientală în demersuri, dar cu o privire limpede, albastră, de bébé occidental, I. V. reprezintă în literatura română, azi, aproape sigur, un fenomen*” (Felix Aderca, *Mărturia unei generații*).

Mort în 1964.

Opere : *Ora fintinilor*, E.L., 1964 (postum).

Descîntecul și Flori de lampă, Bibl. Dimineața, 1925 ; *Pa-*

radisul suspinelor, Ed. Cultura națională, 1930 ; *Lunaticii*, E.L., 2 vol., 1965.

Volum mai cuprinzător : *Ora fintinilor*, E.L., 1967.

Colaborări la reviste : *Noua revistă română* (1914—1915), *Versuri și proză*, *Seara* (1914), *Cronica* (1914—1915), *Libertatea*, *Chemarea*, *Umanitatea* (1920), *Gîndirea* (1921, 1922, 1924), *Adevărul literar și artistic*, *Facla literară* (1923), *Cugețul românesc* (1923), *Clopotul*, *Revista română* (1924), *Punct* (1924—1925), *Adevărul*, *Cuvîntul*, *Facla* (publicistică politică, poezie, 1930, 1938, 1939), *Viața românească* (1933, 1938, 1939), *Revista Fundațiilor* (1944).

A editat (cu T. Tzara și M. Iancu) *Simbolul* (1912) și în 1935 (cu T. Tzara) *Chemarea*. Între 1922—1932 director al *Contemporanului* și al ziarului *Facla*.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. 2, 1928 și în *Literatura română contemporană* a lui Vladimir Streinu, Ed. Dacia, 1943.

Referințe critice : G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Ș. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Ed. Casa școalelor, 1942.

M. Petroveanu, prefață la *Ora fintinilor*, E.L., 1964 ; Matei Călinescu, prefață la ediția din 1967 a volumului de poezii.

V. VOICULESCU

Născut la Pîrscov (Buzău) în 1884. Liceul la Buzău. După doi ani la Facultatea de litere, urmează medicina. În 1916 e medic de plasă. Apoi medic în București. Studii de medicină. A fost director artistic al Societății de Radiodifuziune. Debut în *Convorbiri literare*. Premiul național pentru poezie în 1939.

Mort în 1963.

Opere : *Poezii*, Tip. Poporul, 1916 ; *Din Țara zimbrului și alte poezii*, Tipografia Lupașcu, Bîrlad, 1918 ; *Pîrgă*, Ed. Cartea românească, 1921 ; *Poeme cu îngeri*, Cartea vremii [1927] ; *Destin*, Ed. Cartea românească, 1933 ; *Urcuș*, Ed. Fundațiilor, 1938 ; *Întrezăriri*, poeme, Ed. Fundațiilor, 1940.

Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu, E.L. 1964 ; *Poezii*, 2 vol., E.L., 1968.

La pragul minunii, poem dramatic, Buc., 1934 ; *Povestiri*, E.L., 1966, 2 vol. (cu un studiu introductiv de Vladimir Streinu) ; *Zahei orbul*, roman (sub tipar la E.L., apărut fragmentar în *Iașul literar*).

Trei piese de teatru (*Demiurgul*, *Umbra și Fata pămîntului* — ultimele două din 1943).

Colaborări la reviste : *Convorbiri literare*, *Flacăra*, *Florile dalbe*, *România*, *Lamura*, *Cugetul românesc*, *Gîndirea*, *Răsăritul*, *Viața literară*, *Pleiada* etc.

În *Antologia poezilor de azi* de Ion Pillat și Perpessicius, Ed. Cartea românească, vol. 2, 1928.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. 3, Ed. Ancora, 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941.

Perpessicius, *Sonetele unei iubiri*, prefață la *Ultimele sonete...*, E.L., 1964 ; Vladimir Streinu, *Opera literară a lui V. Voiculescu*, prefață la *Povestiri*, E.L., 1966.

ILARIE VORONCA

Născut la Brăila în 1903. Doctor în drept și economie politică la Paris. Debut la *Sburătorul*. Inițiator al principalelor reviste de avangardă (75 H.P., *Punct*, *Unu*, *Integral*) și ideo-

log al poeziei noi (pictopoezia, integralismul etc.). În 1933 se expatriază în Franța, unde publică unsprezece volume de poezie, proză etc. Participant la rezistență în timpul războiului. S-a sinucis în 1946 pe când lucra la un *Manual al perfecției fericirii*.

Opere : *Restriști*, „Rahova“ Arte-Grafice, 1923 ; *Invitație la bal*, poeme, 1924—1925, Ed. Unu, 1931 ; *Colomba*, Imprimerie Union-Paris, 1927 ; *Ulise*, col. Integral, 1928 ; *Plante și animale*, col. Integral, 1929 ; *Brățara nopților*, col. Integral, 1929 ; *Zodiac*, Ed. Unu, 1930 ; *Incantații*, Ed. Cultura națională, 1931 ; *Petre Schlemihl*, Buc., 1932 ; *Patmos și alte șase poeme*, Ed. Vremea, 1933.

Act de prezență (proză), col. Cartea de semne, 1932 ; *A doua lumină* (eseuri). Ed. Unu, 1930.

Pentru versurile în limba franceză apărute în mai multe volume trimitem la *Poèmes choisis*, Pierre Seghers, Editeur, Paris, 1956. O parte au fost traduse în românește de Sașa Pană (*Poeme*, E.L.U., 1961, cu o prefață de Eugen Simion).

Colaborări la reviste : *Sburătorul*, *Flacăra*, *Năzuința*, 75 H.P., *Punct*, *Unu*, *Integral*, *Azi*, *Contimporanul*, *Vremea*. A publicat, după expatriere, la numeroase reviste franceze. (*Les Nouvelles littéraires*, *Cahiers du Sud* etc.).

În *Antologia poezilor tineri* de Z. Stancu, Ed. Fundațiilor, 1934.

Referințe critice : E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Socec, 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Fundațiilor, 1941 ; Perpessicius, *Mențiuni*, I. II ; Eugen Simion, *Un poet al certitudinilor viitorului*, prefață la *Poeme*, 1961. Pentru informații asupra operei franceze, Sașa Pană în revista *Orizont* (1946).

INDICE ALFABETIC ¹

(al autorilor)

¹ Cifra romană trimite la volum (I sau II), prima cifră arabă la pagina unde se află poeziile, a doua cifră arabă la pagina notei biobibliografice de la sfârșitul volumului II.

Arghezi Tudor I, 38, 243
Baciu Ștefan II, 234 246
Bacovia G. I, 3, 247
Baltazar Camil II, 129, 248
Barbu Ion II, 7, 249
Blaga Lucian I, 220, 250
Botez Demostene I, 175, 253
Botta Dan, II, 192, 254
Botta Emil II, 211, 255
Cazimir Otilia I, 190, 255
Călinescu G. II, 75, 257
Celarianu Mihail I, 185, 259
Ciorănescu Ioan I. II, 175, 260

Ciurezu D. II, 120, 260
Cotruș Aron I, 114, 261
Crainic Nichifor I, 101, 262
Crevedia N. II, 137, 263
Davidescu N. I, 94, 264
Fundoianu B. II, 67, 265
Gheorghiu Virgil II, 177, 267
Gulian Emil II, 200, 267
Gyr Radu II, 184, 268
Han Raymonde I, 199, 269
Isanos Magda II, 224, 269
Maniu Adrian I, 125, 270
Minulescu Ion I, 21, 272
Perpessicius I, 145, 273
Petrescu Camil I, 203, 275
Philippide Al. II, 88, 276
Pillat Ion I, 151, 277
Rașcu I. M. I, 106, 279
Stancu Zaharia II, 145, 280
Stolnicu Simion II, 207, 281
Streinu Vladimir II, 154, 281
Teodoreanu Al. O. I, 216, 282
Tudor Andrei II, 203, 283
Tzara Tristan II, 60, 284
Vinea Ion II, 40, 284
Voiculescu V. I, 74, 285
Voronca Ilarie II, 157, 286

SUMAR

II. DE LA ION BARBU LA EMIL BOTTA

Ion Barbu (1895—1961)

Banchizele	7
Panteism	8
Pentru marile Eleusinii	8
Joc secund	10
Timbru	10
Orbite	11
Poartă	12
Riga Crypto și lapona Enigel	12
Oul dogmatic	17
Ritmuri pentru nunțile necesare	20
Uvedenrode	23
Nastratin Hogeia la Isarlik	25
Domnișoara Hus	29
In memoriam	36

Ion Vinea (1895—1964)

Declin	40
Casa din Mangalia	41

Mărturii	43
Obsesie	44
Ioana	45
Fira	46
Dor vechi	47
Vilegiatură	48
Tălmăcire	49
Madrigal	49
Amintirile false	50
Dintr-o toamnă	51
Roaba	52
Hram	53
Servituți	54
Priveghi	55
Pe urma pașilor...	56
Bocet	57
Cale-ntoarsă	58

Tristan Tzara (1896—1963)

Verișoara, fată de pension	60
Vacanță în provincie	61
Vino cu mine la țară	62
Înserează	64
Tristeță cosmică	65

B. Fundoianu (1898—1944)

Herța (<i>Fragmente</i>)	67
Lui Taliarh	69
Provincie (<i>Fragment</i>)	70
Rugă simplă	71

Cîntece simple : Mărior (<i>Fragment</i>) . . .	73
Alte priveliști (<i>Fragment</i>) . . .	74

G. Călinescu (1899—1965)

Vînătoare	75
Ghenca	76
Rochia de moar	78
Greierii	82
Apa vie	84
Erotocrit	85
Lene feudală	86

Al. Philippide (n. 1900)

Clopotele	88
Lied	90
Pădure	91
Frontispiciu	93
Popas	94
Miraj	95
La marginea de noapte a vieții	96
Balada vechii spelunci	97
În marile singurătăți...	100
Cîntec din anii blestemați	102
Pe un papirus	104
Legendă	116

D. Ciurezu (n. 1901)

Descîntec	120
Paparudă	123
Sat fără hrisov	125

Ar	126
Beșug	127
Cînd moare vara	127

Camil Baltazar (n. 1902)

Tristeți de ftizic	129
La moartea vecinului de pat	130
Tălăngi obosite	131
Tilinci	132
Sulamita (<i>Fragment</i>)	133
Noemi	134
Tristau și Isolda	135
Rustica plimbare	135

N. Crevedia (n. 1902)

Elegie de toamnă	137
Mi-e foame, mi-e sete !	139
Cîntecul cărților	142

Zaharia Stancu (n. 1902)

Fugă	145
Soare	145
Țară	146
Mă pierd pe plajuri vechi	147
Pentru începutul cîntecelor	147
Amar	148
Vulpi de aramă	148
Cine-ți-a spus păpușă	149
În măceșii roșii	149

Cîntec de dragoste	150
Cîntece de toamnă (<i>Fragment</i>)	151
Cîntec	151
Cîntec de sfîrșit	153

Vladimir Streinu (n. 1902)

Romantică	154
Ritm immanent	155
Moment cinegetic	156

Ilarie Voronca (1903—1946)

Tristeți	157
Gînduri pentru Soveja	158
Colomba (<i>Fragment</i>)	160
Ulise (<i>Fragmente</i>)	161
Fruntariile vorbelor	164
Păsări împart somnul în înălțime	165
Bucurii îngăduite	166
Privește	166
Cîte statui tulpina ta apleacă	167
Zodiac (<i>Fragmente</i>)	168
Peter Schlemihl (<i>Fragmente</i>)	171

Ioan I. Ciorănescu (1905—1926)

Ante mortem	175
Rugă de bolnav	176

Virgil Gheorghiu (n. 1905)

Toamnă (<i>Codrii românești</i>)	177
Desen	178
Poemul lacrimilor	178

Plecarea poetului	179
Toamnă (<i>Sub troiți nu te uita, sînt schimbări la față</i>)	180
Elegie (<i>Să plîngem patul de flacări, rozele de culcare</i>)	181
Singurătate	181
Elegie (<i>Nesfîrșit, în paloarea toamnelor de ieri</i>)	182

Radu Gyr (n. 1905)

Liniști de schituri	184
Fior de toamnă	185
Toamnă oltenească (<i>Fragment</i>)	186
Cîntec pentru somnul luminiței	188

Dan Botta (1907—1959)

Elegie	192
Memling	192
Cantilenă	194

Emil Gulian (1907—1942)

Toamna vopsită	200
Zbor nesigur	201
Lunară	201

Andrei Tudor (1907—1960)

Semn de carte	203
Bărăgan	204
Sfîrșit	205
Drum cu „Le grand Meaulnes“	206

Simion Stolnicu (1909—1966)

Cîntec din mătreăta bradului	207
Hornic auster	208
Prințul de seară	208
Melo	209

Emil Botta (n. 1912)

Remember	211
A fost un mister	212
Vacanță	212
Fantasmagoria	213
Nuanțe	214
Toma Necredinciosul	214
Epithalam	215
Prinos	216
Post ludum	216
Trif nebun	218
Preistorie	218
Dulciule, ascunsule !	219
Toamnă Trimisul	220
Noapte-minune	221
Ținguioose, crengile	221
Legendele mele	222

Magda Isanos (1916—1944)

Pomii cei tineri	224
Flori	225
Confesiuni	226
Bărbatul	227

Ții minte-nția ploaie ?	228
Copilul meu, să nu mă cauți	229
Sapho	230
Rochia	231
Interior	232

Ștefan Baci (n. 1918)

Poemul poetului tinăr	234
29 octombrie 1934	235
Seara de-atunci	235
Plimbare-n zi de vară	236
Vulpea	238
Treceam prin vîi	238

Note biobibliografice

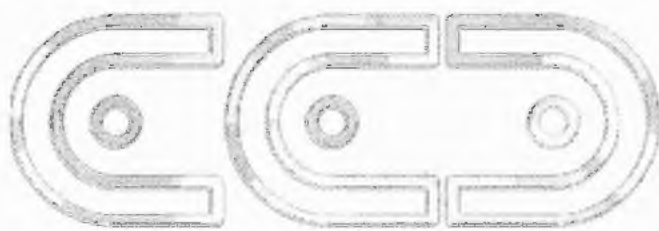
Tudor Arghezi	243
Ștefan Baci	246
G. Bacovia	247
Camil Baltazar	248
Ion Barbu	249
Lucian Blaga	250
Demostene Botez	253
Dan Botta	254
Emil Botta	255
Otilia Cazimir	255
G. Călinescu	257
Mihail Celarianu	259
Ioan I. Ciorănescu	260
D. Ciurezu	260
Aron Cotruș	261

Nichifor Crainio	262
N. Crevedia	263
N. Davidescu	264
B. Fundoianu	265
Virgil Gheorghiu	267
Emil Gulian	267
Radu Gyr	268
Raymonde Han	269
Magda Isanos	269
Adrian Maniu	270
Ion Minulescu	272
Perpessicius	273
Camil Petrescu	275
Al. Philippide	276
Ion Pillat	277
I. M. Rașcu	279
Zaharia Stancu	280
Simion Stolnicu	281
Vladimir Streinu	281
Al. O. Teodoreanu	282
Andrei Tudor	283
Tristan Tzara	283
Ion Vinea	284
V. Voiculescu	285
Ilarie Voronca	286
<i>Indice alfabetic (al autorilor)</i>	289

Redactor : ION ACSAN
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

*Dat la cules 08.11.1967. Bun de tipar 16.04.1968.
Apărut 1968. Tiraj 85 175 ex. broșate. Hirtie ziar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 10,10.
Coli tipar 9,5. A. nr. 16 940/1967. C.Z. pentru
bibliotecile mari și mici 859—1.*

Tiparul executat sub comanda nr. 70 806, la
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața
Scintei nr. 1, București — Republica Socialistă
România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

